

מוגש באדיבות המחלקה המקצועית, פאהן קנה ושות' Grant Thornton Israel

מסמך מרכז לשנת 2021:
סקירת תמצית פרסומים עיקריים של רשות
ניירות ערך, הוועדה לתקני חשבונאות
בינלאומיים (IASB) והמוסד הישראלי לתקינה
בחשבונאות

תוכן עניינים

עמודים	נושא
	מבוא
	פרסומי הרשות לניירות ערך:
	1. החלטות אכיפה חשבונאיות
	החלטת אכיפה חשבונאית 21-1 בנושא גילוי כמותי ואיכותי בגין סיכון האשראי של החברה בהתאם להוראות תקן IFRS 7
	2. תיקונים לחוק ניירות ערך ולתקנות מכוחו
	ביטול דיווח על שעות ביקורת של רואה חשבון מבקר
	3. הצעות לתיקון חוק ניירות ערך ולתקנות מכוחו
	הצעה לתיקון כללי ניירות ערך - סדרי טיפול בבקשות להתיר פרסומם של תשקיפים של חברות ושותפויות), התשע"ח - 2017
	הצעת תיקון להסדרת דיווח באמצעות iXBRL ועדכון בנוגע למעבר לדיווח דוחות כספיים במתכונת iXBRL
	4. דוחות יחידת הביקורת ברשות
	דוח ריכוז ממצאים בנושא הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים
	דוח ריכוז ממצאים בנושא התחייבות לעמידה באמות מידה פיננסיות כלפי מחזיקי אגרות חוב סחירות
	5. פרסומי הרשות לציבור
	רשות ניירות ערך קובעת את העקרונות והתנאים להנפקת SPAC בישראל
	הודעת רשות ניירות ערך בדבר דגשים למשקיעים בנוגע להשקעה בשותפויות מו"פ
	כללי התנהגות מוצעים לדירקטורים לקידום איכות הביקורת על הדוחות הכספיים

תוכן עניינים (המשך)

עמודים	נושא
	פרסומים ועדכונים של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה- IASB) והיבטים נלווים:
	תכנית העבודה של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) לשנה הקרובה
	רשימת תיקונים לתקנים קיימים שמועד תחילתם בין השנים 2021-2023
	פרסומי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות
	שיפור תקנים קיימים - 2021 תקינה ישראלית
	הנחיות ליישום התקינה הישראלית בעת אימוץ תקן דיווח כספי בינלאומי 16, חכירות (IFRS 16)
	עדכוני תקינה חשבונאית ישראלית (Israeli GAAP) - תקן חשבונאות מספר 40 (מעודכן 2021) בדבר כללי חשבונאות ודיווח כספי על ידי מלכ"רים
	נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים האחד עשר של רשות ניירות ערך (2021)

כבשנים עברו ועם סיומה של שנת 2021, אנו מתכבדים להציג בפניכם **מסמך מרכז** הסוקר תמצית של פרסומים עיקריים של הרשות לניירות ערך (להלן - "הרשות"), של תכנית העבודה של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (להלן - "IASB"), לרבות רשימת תיקונים לתקני דיווח כספי בינלאומיים ולתקני חשבונאות בינלאומיים אשר הינם בתוקף באופן מנדטורי בין השנים 2021-2023 וכן פרסומי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות.

במסגרת תיקונים לחוק ניירות ערך ולתקנות מכוחו, בוטלה חובת הדיווח על שעות ביקורת של רואה חשבון מבקר. בנוסף, במסגרת הצעות לתיקון חוק ניירות ערך ולתקנות מכוחו, פורסמה הצעה לתיקון כללי ניירות ערך - סדרי טיפול בבקשות להתיר פרסומם של תשקיפים של חברות (ושותפיות), התשע"ח - 2017 וכן הצעת תיקון להסדרת דיווח באמצעות iXBRL ועדכון בנוגע למעבר לדיווח דוחות כספיים במתכונת iXBRL.

זאת ועוד, במהלך השנה פורסמו דוחות יחידות הביקורת ברשות המרכזים את ממצאי הרשות ואשר עסקו השנה בשני נושאים, דוח ריכוז ממצאים בנושא הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים ודוח ריכוז ממצאים בנושא התחייבות לעמידה באמות מידה פיננסיות כלפי מחזיקי אגרות חוב סחירות. עוד פורסמו לציבור פרסומי הרשות בנושאים שונים: העקרונות והתנאים להנפקת SPAC בישראל, החלטת אכיפה חשבונאית 21-1, בנושא גילוי כמותי ואיכותי בגין סיכון האשראי של החברה בהתאם להוראות תקן IFRS 7, הודעת רשות ניירות ערך בדבר דגשים למשקיעים בנוגע להשקעה בשותפויות מו"פ וכללי התנהגות מוצעים לדירקטורים לקידום איכות הביקורת על הדוחות הכספיים וכו'.

המסמך מאגד במסגרת כוללת אחת את תוכנם של חוזרים בנושאים מקצועיים ופרסומים נלווים אשר פורסמו על ידי המחלקה המקצועית במהלך השנה שחלפה, כמו גם פרסומים נוספים רלוונטיים מתחילת שנת 2022.

המסמך המרכז שלפניכם בנוי משלושה חלקים מרכזיים ובהם נכללות ההתייחסויות השונות במסגרת הפרקים הבאים:

החלק הראשון של הסקירה כולל את עיקרי פרסומי הרשות על פי החלוקה המפורטת כדלקמן -

1. החלטות אכיפה חשבונאיות;
2. תיקונים לחוק ניירות ערך ולתקנות מכוחו;
3. הצעות לתיקון חוק ניירות ערך ולתקנות מכוחו;
4. דוחות יחידת הביקורת ברשות;
5. פרסומי הרשות לציבור.

בחלק השני של הסקירה נכללים תכנית העבודה של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה-IASB) והיבטים נלווים. **החלק האחרון** מוקדש לפרסומי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות וכולל חוזרים העוסקים בפרסומים הבאים: שיפור תקנים קיימים - 2021 תקינה ישראלית, הנחיות ליישום התקינה הישראלית בעת אימוץ תקן דיווח כספי בינלאומי 16, חכירות (IFRS 16) ותקן חשבונאות מספר 40 (מעודכן 2021) בדבר כללי חשבונאות ודיווח כספי על ידי מלכ"רים (אשר מועד תחילתו הינו לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2021 או לאחרייו).

מבוא (המשך)

בנוסף, כבשנים עברו, כולל המסמך **נספח** ובו תוכן חוזר מקצועי שהופץ ללקוחות ואשר במסגרתו נכללה סקירת עיקרי הנושאים המרכזיים אשר נדונו בכנס התאגידים השנתי 2021 (האחד עשר במספר) של הרשות לניירות ערך מיום 22 לדצמבר 2021.

אנו תקווה כי תמצאו עניין במסמך מרכז זה ושהוא יהווה לעזר עבורכם על מנת לרכז, באמצעות הפרסומים השונים, היבטים העשויים להיות רלוונטיים לצורך הכנת הדוחות התקופתיים השנתיים הקרובים כמו גם לצורך בחינה ושיפור ההיערכות לקראת תקופות הדיווח הבאות.

יובהר כי האמור במסמך זה מהווה סקירה תמציתית ולא ממצה של הפרסומים המופיעים במסגרתו, ולפיכך אינו מהווה תחליף לקריאת נוסחם המקורי.

מסמך זה נועד למסירת מידע בלבד ואין לראות בו כמתן חוות דעת ו/או ייעוץ מקצועי.

כתמיד, נשמח לעמוד לרשותכם בכל שאלה ו/או לצורך מתן הבהרות נוספות ככל שיידרש.

בברכה,

המחלקה המקצועית של פאהן קנה ושות'

פרסומי הרשות לניירות ערך

1. החלטות אכיפה חשבונאיות

- החלטת אכיפה חשבונאית 21-1 בנושא גילוי כמותי ואיכותי בגין סיכון האשראי של החברה בהתאם להוראות IFRS 7

רקע

בעת האחרונה מצא סגל רשות ניירות ערך (להלן - "סגל הרשות") מספר מקרים בהם תאגידים מדווחים ותאגידים שהגישו טיוטת תשקיף להנפקה לראשונה (IPO) הפועלים בתחומי האשראי החוץ-בנקאי (להלן - "התאגידים"), לא יישמו באופן מלא את הוראות הגילוי כנדרש בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 7, מכשירים פיננסיים: גילויים (IFRS 7, להלן - "התקן") בקשר לסיכון אשראי של התאגיד הנובעים מהמכשירים הפיננסיים שהתאגיד חשוף אליהם בסוף תקופת הדיווח (להלן - "הסיכון").

על רקע זה סגל הרשות מצא לנכון להדגיש כי תאגידים נדרשים לבחון את הוראות התקן, ולתת את מלוא הגילוי הנדרש, הן בהיבטים הכמותיים והן בהיבטים האיכותיים, כך שבפני משתמשי הדוחות הכספיים יוצג מידע מספק אשר יאפשר להעריך את ההשפעה של הסיכון על הסכום, העיתוי ואי-הוודאות של תזרימי מזומנים עתידיים ואת השינויים שחלו ביחס לסיכון בין התקופות השונות.

לטובת האמור, ובכדי להביא בפני הציבור דוגמה מקיפה לדרישות גילוי בהתאם להוראות התקן אשר לא יישמו באופן מלא על ידי התאגידים כפי שנמצא בבדיקת סגל הרשות כאמור לעיל, בחודש מרץ 2021, פרסם סגל הרשות את החלטת אכיפה חשבונאית 21-1 העוסקת בנושא גילוי כמותי ואיכותי בגין סיכון האשראי של החברה בהתאם להוראות תקן IFRS 7 (להלן - "החלטת אכיפה 21-1").

להלן סקירה תמציתית של עיקרי החלטת אכיפה 21-1:

גילוי כמותי ואיכותי בגין סיכון האשראי של החברה בהתאם להוראות IFRS 7

תיאור המסכת העובדתית והטיפול החשבונאי שיושם

חברה ציבורית העוסקת במתן אשראי לעסקים קטנים ובינוניים בישראל, וכן במתן אשראי צרכני למשקי בית בישראל ובחול"ל נתנה בדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2019 (להלן - "הדוח השנתי") גילוי מצומצם לחשיפות לסיכון האשראי של החברה. גילוי זה כלל בעיקר גילוי כללי לגבי מדיניות החברה לניהול סיכון האשראי ומדידת ירידת ערך של הנכסים הפיננסיים, וכן את יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח. ואולם, החברה לא כללה גילוי על הטכניקות ששימשו אותה במדידת הפרשה להפסדי אשראי חזויים ובקיבוץ הנכסים לצורך בחינה זו, ומשכך גם לא לשינויים שחלו בטכניקות אלו בין תקופות הדיווח. כמו כן, לא ניתן גילוי ליתרת הלקוחות ויתרת הפרשה בחלוקה לרמות דירוג סיכון וכן לא ניתן גילוי מספק לרכיבי התנועה בהפרשה, לתיאור הבטחונות ולתיאור הנסיבות שהביאו לשינויים ברכיבים אלו.

בנוסף, בדוחות הכספיים של החברה לרבעונים של שנת 2020 (להלן - "הדוח הרבעוני"), לא ניתן כל גילוי, כמותי או איכותי, לחשיפה לסיכון האשראי, על אף שינויים מהותיים שחלו בתקופות הביניים ביחס לסיכון האשראי ואירועים מאקרו כלכליים (כדוגמת משבר הקורונה) אשר יש בהם כדי להשפיע באופן מהותי על סיכון האשראי של החברה.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

1. החלטות אכיפה חשבונאיות (המשך)

- החלטת אכיפה חשבונאית 1-21 בנושא גילוי כמותי ואיכותי בגין סיכון האשראי של החברה בהתאם להוראות IFRS 7 (המשך)

לעמדת החברה, היקף הגילוי בדבר סיכון האשראי בהתאם להוראות התקן נגזר ממהותיות ההפרשה להפסדי אשראי. לגישה, יש לבחון מהותיות זו לפי יתרת ההפרשה ביחס לסך נכסי החברה, או לחילופין ביחס לתיק הלקוחות. בהתאם לכך, היות שההפרשה מהווה אחוזים בודדים מתיק הלקוחות של החברה, היא אינה מהותית לגישה לשם מתן גילוי מלא בהתאם לדרישות IFRS 7. לפיכך, לעמדת החברה, גילוי אודות סך החשיפה להפסדי אשראי ללא מתן הסברים נלווים וללא ניתוח חשיפות אלו הינו מספק ועומד בדרישות התקן.

באשר לגילויים ספציפיים שלא נכללו על ידה במסגרת הדוח השנתי, טענה החברה שאף אם יתרת ההפרשה בגין הפסדי אשראי היא מהותית, הרי שגילויים מסוימים אינם נדרשים, כדלקמן:

גילוי בדבר הרכב ההפרשה להפסדי אשראי והשינויים שחלו בו אינם מהווים מידע שימושי מהותי הנחוץ לצורך ניתוח הסיכונים השונים של החברה.

לעמדת החברה, מאחר שמשך החיים הממוצע (המח"מ) של תיקי האשראי הוא מאוד קצר (60%-75% ממנו נפרע בטווח של 60 יום ממועד הדוח), הרי שלמועד פרסום הדוחות הכספיים קיימות אינדיקציות טובות לגבי התפתחות החוב וההשפעה על יתרת ההפרשה להפסדי אשראי, ולכן פחתת החשיבות של נתוני עבר אשר רלבנטיים למועד הדוחות הכספיים אך אינם רלבנטיים למועד פרסום הדוחות הכספיים.

החלטת סגל הרשות

לעמדת סגל הרשות, הגילוי שניתן בנוגע לסיכון האשראי בדוח השנתי של החברה, אינו עונה על הוראות הגילוי הנדרשות בתקן. כמו כן, אי מתן גילוי ביחס לשינויים המהותיים שחלו בעניין זה במסגרת הדוח הרבעוני אינו עונה על הוראות הגילוי הנדרשות בתקן חשבונאות בינלאומי 34, דיווח כספי לתקופות ביניים (IAS 34).

סעיף 1 לתקן IFRS 7 קובע כי ישויות נדרשות לספק גילויים בדוחותיהן הכספיים שיאפשרו למשתמשי הדוחות להעריך עד כמה משמעותיים המכשירים הפיננסיים אליהם חשופה הישות במהלך התקופה ובסוף תקופת הדיווח, למצב הכספי ולתוצאות הפעילות של הישות, להעריך את מהות והיקף הסיכונים הנובעים ממכשירים אלו, ואת האופן שבו הישות מנהלת אותם.

שילוב של גילויים כמותיים ואיכותיים יוצר תמונה כוללת של המהות וההיקף של סיכונים הנובעים ממכשירים פיננסיים ובכך תורם ליכולת של משתמשי הדוחות להעריך את החשיפה של הישות לסיכונים ולהבין את השפעתם על הסכום, העיתוי ואי הוודאות של תזרימי מזומנים עתידיים.

לפיכך, לצורך עמידה בהוראות IFRS 7, החברה נדרשת לתת גילוי רחב, כמותי ואיכותי, לסיכון האשראי שאליו החברה חשופה למועד הדיווח וכן לשינויים שחלו במהלך התקופה ביחס לסיכון, והסיבות לשינויים אלו.

לעמדת סגל הרשות, במקרים בהם קיימות לחברה יתרות אשראי מהותיות, אזי בעת בחינת היקף הגילוי אודות סיכון האשראי כנדרש בהתאם להוראות התקן, בחינת המהותיות תיעשה תוך הפעלת שיקול דעת והבאה בחשבון של מכלול השיקולים, לרבות פרמטרים כמותיים ואיכותיים.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

1. החלטות אכיפה חשבונאיות (המשך)

- החלטת אכיפה חשבונאית 1-21 בנושא גילוי כמותי ואיכותי בגין סיכון האשראי של החברה בהתאם להוראות IFRS 7 (המשך)

כך למשל, יש להביא בחשבון את היקף תיק האשראי, יתרת ההפרשה, מהותיות ואיכות הבטחונות ביחס לתיק האשראי, שינויים שחלו בפרמטרים אלו במהלך התקופה, שינויים בהפרשה בהתאם לקבוצות של מכשירים פיננסיים וכיוצ"ב, וכן בחינה של הנסיבות שהובילו לשינויים אלו. אירועים העשויים להשפיע על סיכון האשראי של החברה או לחילופין אירועי מאקרו בעלי השפעה על ענף מתן האשראי או על המשק בכללותו, כדוגמת משבר הקורונה (בהקשר זה, הפנה סגל הרשות את תשומת הלב לדגשים בנוגע להשלכות משבר הקורונה על הדוחות הכספיים כפי שקיבלו ביטוי בעמדת סגל חשבונאית מספר 7-99, השפעות משבר הקורונה על הגילוי והדיווח הכספי הנכלל בדוח רבעון ראשון 2020 ובדוחות עיתיים עוקבים), גילוי אודות סיכון האשראי מקבל משנה תוקף. לפיכך, סגל הרשות לא קיבל את עמדת החברה לפיה יש לבחון את מהותיות סיכון האשראי בהתאם למהותיות יתרת ההפרשה ביחס לתיק הלקוחות או לסך הנכסים בלבד.

להלן יובאו דוגמאות שונות להוראות גילוי בהתאם לתקן אשר לא יושמו כנדרש על ידי התאגידים בדוחותיהם (האמור להלן מהווה דוגמאות בלבד לנסיבות בהן מצא סגל הרשות גילוי חסר):

- גילוי אודות הנתונים, ההנחות וטכניקות האמידה אשר שימשו את החברה לצורך ההכרה והמדידה של הפסדי האשראי החזויים. בנוסף נדרש לתת תיאור מספק לגבי מדיניות החברה לעניין הקביעה האם חלה עליה משמעותית בסיכון האשראי, הגדרת החברה לחוב בכשל וחוב פגום, ומדיניות החברה למחיקת חובות.
- במקרים בהם ההפרשה להפסדי אשראי נמדדה על בסיס קבוצתי, נדרש לתת גילוי לאופן קיבוץ הנכסים הפיננסיים.
- גילוי ליתרת הלקוחות ברוטו וליתרת ההפרשה להפסדי אשראי, בהתאם לפירוט הנדרש בתקן, לפי רמות דירוג סיכון אשר תואמות את מספר הרמות המשמשות את החברה בדיווחיה הפנימיים לאנשי המפתח הניהוליים לצרכי ניהול סיכון האשראי.
- התאמה בין יתרת הפתיחה ליתרת הסגירה של ההפרשה להפסד לפי קבוצות של מכשירים פיננסיים. על החברה לפרט בתנועה זו את הוצאות שהוכרו בגין מכשירים שנוצרו לראשונה בתקופה השוטפת, לבין הוצאות שנבעו ממכשירים בגין תקופות קודמות וכן, תיאור התנועה בהפרשה תוך מתן הסבר כמותי ואיכותי על האופן שבו שינויים משמעותיים בערך בספרים של הנכסים הפיננסיים תרמו לשינויים בהפרשה להפסד (כך למשל, חברה נדרשת להפריד בין השינויים שחלו בגין חובות שנמחקו בתקופה לבין חובות עבר שנגבו במהלך התקופה, כדי לאפשר למשתמשי הדוחות להעריך את יכולת הגבייה וההשבה של החברה בגין חובות מסופקים - וזאת בנפרד לכל קבוצת מדידה, קרי, הפסדי אשראי צפויים בטווח של 12 חודשים, הפסדי אשראי חזויים לכל אורך חיי המכשיר והפסדי אשראי למכשירים בכשל).
- חברה אשר מחזיקה בבטוחות כאמצעי לחיזוק אשראי - גילוי אודות השפעת הבטחונות על החשיפה לסיכון אשראי ועל יתרת ההפרשה של החברה תוך התייחסות לחשיפה המירבית לסיכון אשראי של החברה מבלי להביא בחשבון את הבטוחות. כמו כן, נדרש מתן גילוי אודות היקף הבטחונות וכן תיאור מילולי אודותם, לרבות תיאור אופי ואיכות הבטחונות והסבר על השינויים באיכותם.
- הסבר מילולי לעיקרי השינוי ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, כגון: שינויים שחלו במתודולוגיית חישוב ההפרשה, למשל, בעקבות משבר הקורונה, שינוי בסיכון האשראי של החברה כתוצאה מחשיפה ללקוחות מהותיים, עיבוי הבטחונות, עדכוני מדיניות ונוהלי החיתום וכיוצ"ב.

לעמדת סגל הרשות, הוראות הגילוי שצוינו לעיל מהותיות בנסיבות העניין ועל כן נדרשו התאגידים להשלימן במסגרת הדוחות הכספיים השנתיים שנבחנו.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

1. החלטות אכיפה חשבונאיות (המשך)

- החלטת אכיפה חשבונאית 21-1 בנושא גילוי כמותי ואיכותי בגין סיכון האשראי של החברה בהתאם להוראות IFRS 7 (המשך)

בהתייחס לגילוי הנדרש בדוחות כספיים רבעוניים, IAS 34 קובע כי ישות תכלול בדוחות הכספיים לתקופת ביניים הסבר לגבי אירועים ועסקאות שהם משמעותיים להבנת השינויים במצב הכספי ובביצועי הישות מאז תום תקופת הדיווח השנתית האחרונה.

כאשר חלו שינויים מהותיים או שיארעו אירועים מיוחדים במהלך תקופת הדיווח של דוחות ביניים, ואירועים אלו לא קיבלו ביטוי בדוחות השנתיים של החברה, הרי שהחברה נדרשת במסגרת דוחות הביניים לפרט אודות האירועים ואודות השפעת אירועים אלו על סיכון האשראי של החברה ועל אופן ניהול סיכון זה, לרבות תיאור ההנחות, האומדנים ושיקול הדעת שהופעל בעת הערכת הפסדי האשראי החזויים. מבדיקה שביצע סגל הרשות עלה כי על אף שינויים מהותיים שארעו במהלך תקופות ביניים, התאגידים לא עדכנו במסגרת הדוח הרבעוני את הגילוי אודות סיכון האשראי ביחס לגילוי שניתן לפיכך, התאגידים נדרשו להשלמת גילויים אלה במסגרת הדוחות הרבעוניים.

[לקישור להחלטת האכיפה כפי שפורסמה על ידי סגל הרשות בפורמט PDF לחצו](#)

[/י כאן.](#)

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

2. תיקונים לחוק ניירות ערך ולתקנות מכוחו

- ביטול דיווח על שעות ביקורת של רואה חשבון מבקר

רקע

תקנה 10ב(12) לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 (להלן - "התקנות"), קובעת חובת גילוי פרטים מסוימים ביחס לרואה החשבון המבקר של תאגיד כמפורט בתוספת השביעית לתקנות.

כזכור, פרטים אלה כללו עד לאחרונה את המידע המפורט מטה:

- שמו;
- פירוט שכר ושעות עבודה (תוך הבחנה בין שירותי ביקורת ושירותים אחרים);
- עקרונות לקביעת שכר הטרחה לשנת הדיווח והגורמים אשר אישרו את שכר הטרחה;
- הסברי דירקטוריון לשינוי מהותי בשכר הטרחה/ בשעות העבודה והחלפת המבקר.

הוראות גילוי אלה נקבעו במקור במטרה להשיג שקיפות של התגמולים הניתנים לרואה החשבון המבקר בקשר עם עבודת הביקורת ועם השירותים הנלווים, בין היתר על רקע חשש לתלות של רואה החשבון המבקר במבוקר. בנוסף, נועדו ההוראות להתמודד עם תופעת שחיקת שכר הטרחה המשולם לרואה החשבון שבעקיפין עשויה להעיד על שחיקת איכות הביקורת.

עם זאת, במרוצת הזמן התגבשה ההבנה כי הדרישה לגילוי בדבר היקף שעות העבודה שהושקעו במתן השירותים אינה מעידה בהכרח על איכות הביקורת המבוצעת על ידי המבקר. יתרה מכך, עלתה טענה כי גילוי בדבר שעות הביקורת, אשר מאפשר חישוב שכר טרחה לשעה, תרם לשחיקה של שכר הטרחה, אשר עלולה כאמור להתבטא גם בפגיעה באיכות הביקורת המבוצעת על ידי רואה החשבון המבקר.

בשים לב לאמור לעיל, בשנת 2014 פרסמה הרשות הצעה לתיקון התקנות, במסגרתה הוצע, בין היתר, לבטל את דרישות הגילוי אודות שעות הביקורת כך שמתכונת הגילוי העדכנית, לאחר תיקונה תהה דומה למקובל במדינות אחרות בעולם (לרבות ארה"ב ואנגליה). בדצמבר 2018 הרשות חזרה ופרסמה את ההצעה האמורה להערות הציבור.

הליך החקיקה של התיקון האמור הושלם וביום 29 בדצמבר 2021, פורסם ברשומות התיקון הסופי (במסגרת תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים) (תיקון), התשפ"ב-2021) (להלן - "התיקון").

בהתאם לתיקון, מתכונת הדיווח עודכנה כדלקמן:

- דרישת הגילוי לגבי השכר המשולם לרואה החשבון המבקר נותרה בעינה תוך הבחנה בין שירותי ביקורת (לרבות שירותים הקשורים לביקורת ושירותי מס הקשורים לביקורת) ובין שירותים נלווים. לגישת הרשות, מרכיב זה מתמרץ את החברות להשקיע סכום משמעותי בהליך הביקורת, ובעקיפין תורם לביקורת איכותית וראויה.
- דרישת הגילוי לגבי פירוט שעות רואי החשבון המבקרים בדוח הדירקטוריון, הן ביחס לשירותי הביקורת ושירותים הקשורים לביקורת (לרבות שירותי מס הקשורים לביקורת), והן ביחס לשירותים אחרים התבטלה.

התיקון נכנס לתוקף מיום פרסומו ברשומות.

לקישור לנוסח תיקון התקנות כפי שפורסם ברשומות [לחצי כאן](#).

לקישור לחוזר המחלקה המקצועית אודות ההצעה לביטול מדצמבר 2018 [לחצי כאן](#).

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

3. הצעות לתיקון לחוק ניירות ערך ולתקנות מכוחו

- הצעה לתיקון כללי ניירות ערך - סדרי טיפול בבקשות להתיר פרסומם של תשקיפים של חברות (שותפויות), התשע"ח - 2017

רקע

חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 (להלן - "החוק") מסמיך את רשות ניירות ערך (להלן - "הרשות") וזאת, בכפוף לאישור שר האוצר, לקבוע את סדרי הטיפול בבקשות להתיר פרסום של תשקיפים (להלן - "בקשות ההיתר"). מכוח הסמכה זו נקבעו כללי ניירות ערך (סדרי הטיפול בבקשות להתיר פרסומם של תשקיפים של חברות ושותפויות), התשע"ח-2017 (להלן - "סדרי הטיפול") העוסקים בהליך הטיפול בבקשות להתיר פרסום של תשקיפים כאמור.

סעיף 10 לסדרי הטיפול העוסק בנוהלי בדיקת התשקיף, קובע כי הטיפול בבקשות לקבלת היתר לפרסום התשקיפים שיוגשו ייעשה לפי סדר קבלת בקשות ההיתר.

ההיתר לפרסום התשקיף על ידי הרשות ניתן רק לאחר שנחה דעתה של הרשות כי נתקיימו בטיטת התשקיף הוראות חוק ניירות ערך, תקנותיו ודרישות הרשות על פיו וניתנו כל ההיתרים על פי דין שיש לקבל לפני פרסומו, בהתאם להוראות סעיף 20 לחוק.

שנת 2020 התאפיינה במגמת עלייה מתמשכת במספר בקשות ההיתר לפרסום תשקיף שהוגשו, בדגש על בקשות היתר של חברות מנפיקות לראשונה ובגידול מתמשך במספר החברות שהשלימו הנפקה ראשונית. מגמה זו התגברה במחצית השנייה של שנת 2020 והתעצמה עוד יותר בשנת 2021 (עד כדי השלמת 67 הנפקות ראשוניות עד ליום 26 ביוני 2021, בהשוואה ל- 27 ו- 11 הנפקות ראשוניות במהלך השנים 2020 ו- 2019, בהתאמה).

נוכח הכמות החריגה של בקשות היתר שהוגשו על בסיס הדוח התקופתי לשנת 2020, הרשות ניצבה בפני מגבלות מעשיות בטיפול בכל בקשות ההיתר שהוגשו במסגרת אותו רבעון, כך שבהתאם לסעיף 10 לסדרי הטיפול, מועד תחילת הטיפול במספר בקשות היתר שהוגשו אחרונות מבחינת סדר ההגשה, נדחה.

בשים לב למצב הדברים שהתהווה התגבשה אצל הרשות ההבנה כי במקרים מסוימים קיימת הצדקה להביא בחשבון שיקולים נוספים בקביעת סדר הטיפול בבקשות ההיתר, מלבד מועד קבלתן.

על כן הרשות מציעה לתקן את סדרי הטיפול ולעגן במסגרתם אפשרות לשקול, בנסיבות חריגות, סדר טיפול שונה על בסיס שיקולים נוספים כמפורט להלן.

פרסום הצעה לתיקון כללי ניירות ערך (סדרי טיפול בבקשות להתיר פרסומם של תשקיפים של חברות ושותפויות), התשע"ח - 2017

לטובת האמור, ביום 28 ביוני 2021, פרסמה הרשות הצעה לתיקון כללי ניירות ערך (סדרי טיפול בבקשות להתיר פרסומם של תשקיפים של חברות ושותפויות), התשע"ח - 2017 (להלן - "ההצעה לתיקון").

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

3. הצעות לתיקון לחוק ניירות ערך ולתקנות מכוחו (המשך)

- הצעה לתיקון כללי ניירות ערך - סדרי טיפול בבקשות להתיר פרסומם של תשקיפים של חברות ושותפיות), התשע"ח - 2017 (המשך)

בהתאם לנוסח הצעה לתיקון מוצע לתקן את סדרי הטיפול באופן שיותיר על כנו את הכלל הבסיסי לפיו סדר הטיפול יהיה על פי סדר קבלת בקשות ההיתר (ובכפוף לעמידת בקשת ההיתר במכלול הוראות הדין בכל הנוגע לתוכנה של בקשת ההיתר ובפרט עמידתה של טיוטת התשקיף בהוראות החוק והתקנות). יחד עם זאת, במקרים חריגים יושב ראש הרשות יהא רשאי להחליט על הקדמת סדר הטיפול בחברות מסוימות בהתקיים אחד או יותר מהמאפיינים הבאים:

1. גודל התאגיד - אשר יכול שייקבע, בין היתר, על בסיס הון עצמי, מספר העובדים המועסקים בו, שווי השוק של התאגיד, היקף הגיוס המתוכנן, סך נכסיו, סך המכירות ומתכונת הדיווח העיתי שאימץ התאגיד – רבעונית או חצי שנתית.

2. הזיקה לישראל של התאגיד, פעילותו ונכסיו, בעל השליטה בו או נושאי המשרה בו.

3. העדר מורכבות מיוחדת בהצעה לרבות סוגי ניירות הערך המוצעים.

סגל הרשות סבור כי מאפיינים אלו עשויים להוות אינדיקציה, להשלכות שתהיינה לאי סיום הבדיקה במסגרת הרבעון בו הוגשה בקשת ההיתר, למידת ההשקעה והיקף העבודה הדרושים לצורך בדיקת מי מבין בקשות ההיתר על ידי סגל הרשות ולאינטרס בקידום מהיר של ההנפקה בראייה רחבה של תפקידי שוק ההון.

נוסח ההצעה לתיקון פורסם להערות הציבור. סגל הרשות מזמין את הציבור להעביר הערות ותגובות עד ליום 19 ביולי 2021.

לנוסח ההצעה לתיקון בקובץ PDF כפי שפורסם על ידי סגל הרשות לחץ/י כאן.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

3. הצעות לתיקון לחוק ניירות ערך ולתקנות מכוחו (המשך)

- הצעת תיקון להסדרת דיווח באמצעות iXBRL ועדכון בנוגע למעבר לדיווח דוחות כספיים במתכונת iXBRL

הצעת תיקון להסדרת דיווח באמצעות iXBRL

רקע

כזכור, בחודש ספטמבר 2019 פרסמה רשות ניירות ערך (להלן - "הרשות"), מסמך היועצות בנוגע למעבר לדיווח דוחות כספיים במתכונת iXBRL שהינה מתכונת דיווח המקובלת בעולם (להלן - "מסמך היועצות"), אשר נועדה לשפר את יכולת הגישה והניתוח של משתמשי הדוחות הכספיים בארץ ובעולם לנתונים המופיעים בהם.

iXBRL הינו סטנדרט דיווח בינלאומי, המאפשר קריאה הן על ידי אדם והן על ידי מכונה. דיווח באופן זה מאפשר הנגשה של כמות נתונים גדולה יותר מהקיים היום בדוחות הכספיים וכן משיכה של כל הנתונים המתוגים בדוחות ללא צורך בהקלדה ידנית. כיום, תאגידים מדווחים נדרשים לצרף את הדוחות הכספיים בקובץ PDF מוצע לשנות זאת כך שהדוחות הכספיים ידווחו באמצעות iXBRL.

מתכונת הדיווח נועדה לתת מענה למגוון אתגרים הקיימים באופן בו הדוחות התקופתיים מדווחים כיום. עוד יצוין כי הרשות רואה במעבר לדיווח במתכונת iXBRL נדבך משמעותי בפיתוח שוק ההון הישראלי והפיכתו לשוק הון משוכלל, נגיש ומתקדם אשר צפוי להציב את שוק ההון המקומי בשורה אחת עם שאר השווקים המובילים בעולם.

לקישור לחוזר המקצועי שפורסם על ידי המחלקה המקצועית בחודש אוקטובר 2019 [לחצו כאן](#).

ממועד פרסום מסמך היועצות, וכחלק מההיערכות למעבר לדיווח דוחות כספיים במתכונת iXBRL ביצעה הרשות צעדים משמעותיים, לרבות פיילוט מצומצם לא פומבי עם תאגידים מדווחים (בו השתתפו 7 חברות מדווחות אשר הכינו דוחות מובנים לרשות) לקידום המעבר לדיווח מחייב של דוחות תקופתיים בדרך של iXBRL והשלמת התאמת התשתיות הנדרשות לקראת דיווח במתכונת זו. בפיילוט נעשה שימוש במוצרים משלושה ספקים שונים שנבחרו על ידי הרשות. זאת, תוך שימוש בטכנולוגיית iXBRL המקובלת כאמור בשווקים מפותחים, ובעיקר באירופה ובארצות הברית.

ביום 26 בדצמבר 2021 פרסמה הרשות הצעת תיקון להסדרת דיווח באמצעות iXBRL להערות ותגובות הציבור עד ליום 09 בפברואר 2022 (להלן - "ההצעה לתיקון").

עיקרי התיקון המוצע במסגרת ההצעה לתיקון:

תקנה 12 לתקנות ניירות ערך (חתימה ודיווח אלקטרוני), התשס"ג - 2003 (להלן - "תקנות דיווח אלקטרוני") קובעת כי מסמך המצורף לטופס דיווח יוכן כקובץ PDF.

בדיווח iXBRL לא יידרש עוד צורך בצירוף קובץ כאמור, לפיכך מוצע למחוק את המילים "PDF". כך, התיקון האמור, יסיר את המגבלה לדיווח באמצעות iXBRL.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

3. הצעות לתיקון לחוק ניירות ערך ולתקנות מכוחו (המשך)

- הצעת תיקון להסדרת דיווח באמצעות iXBRL ועדכון בנוגע למעבר לדיווח דוחות כספיים במתכונת iXBRL (המשך)

הצעת תיקון להסדרת דיווח באמצעות iXBRL (המשך)

עם זאת, אופן הדיווח ב-iXBRL יוסדר בכללי רישום, חתימה, דיווח והפצה במגנא לפי חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. כללים אלה יגובשו בהמשך התהליך בהתאם לתובנות והמסקנות שיוסקו מהשלב הוולונטרי (ראו להלן). קביעת הכללים תעשה אף היא בהמשך לפי נוהל ייזום חקיקה של הרשות. אגב התיקון המוצע לתקנות דיווח אלקטרוני מוצע לערוך מספר תיקונים נוספים כדלקמן:

- **דיווח בידי מורשה חתימה אלקטרוני** - כיום, התקנות קובעות כי מי שחתימתו נדרשת על מסמך המוגש לרשות חייב להסמיך מורשה חתימה אלקטרונית יחיד של הגורם המדווח, שחותם בשם כל אלו שחתימתם נדרשת. בתיקון מוצע לעגן בתקנה 2 לתקנות את עמדת הסגל שלפיה בכל דיווח, בנוסף לחתימתו של החותם האלקטרוני, נדרש לציין במפורש את שם החותם ותפקידו בתאגיד.
- **הכללת קישורים בדיווח** - תקנה 11 לתקנות דיווח אלקטרוני קובעת איסור גורף לכלול קישורים בדיווחים מתוך חשש לאבטחת מידע או לאמינות וזמינות המידע. מוצע לצמצם את האיסור האמור כך שיותר לצרף קישורים לדיווחים קודמים של אותו תאגיד שדווחו במגנא וכן יותר לכלול קישורים למיקום אחר במסמך, שכן החששות האמורים אינם מתקיימים בקישורים מסוג זה.
- **הכללת תמונות בדיווח** - תקנה 12(ג) לתקנות דיווח אלקטרוני קובעת איסור לכלול תמונות בדיווחים שמקורו במגבלת נפח התעבורה במגנא והחשש כי צירוף תמונות יעלה את נפח/משקל הדיווח ויקשה על שליחתו ופתיחתו באתר הפצה. אולם, עם התפתחות המערכות ותשתיות האינטרנט ניתן כיום לאפשר צירוף תמונות כאמור ולפיכך מוצע לתקן את התקנה בהתאם. עם זאת יצוין כי ככל שנידרש לקבוע מגבלת גודל מסוימת ניתן יהיה לעשות כן במסגרת כללי המגנא.
- תקנה 21(ד)(2) לתקנות דיווח אלקטרוני קובעת את התקופה בה רשאי מורשה חתימה אלקטרונית לפנות למשרדי מאשר החתימה לצורך הנפקת תעודה אלקטרונית. סגל הרשות קיבל פניות ממורשי חתימה אלקטרונית, אשר התעצמו בתקופת משבר הקורונה, כי התקופה הקבועה בתקנות קצרה מדי ואינה מאפשרת זמן התארגנות מספק. לאור האמור, מוצע להאריך את התקופה ל- 30 ימים במקום 14 ימים הקבועים כיום בתקנות.

לקישור לנוסח ההצעה לתיקון לחץ/י כאן.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

3. הצעות לתיקון לחוק ניירות ערך ולתקנות מכוחו (המשך)

- הצעת תיקון להסדרת דיווח באמצעות iXBRL ועדכון בנוגע למעבר לדיווח דוחות כספיים במתכונת iXBRL (המשך)

פרסום עדכון בנוגע למעבר לדיווח דוחות כספיים במתכונת iXBRL והשקת תהליך הרישום לדיווח הוולונטרי

במקביל לאמור, ביום ה-26 בדצמבר 2021, פרסמה הרשות **עדכון** בנוגע למעבר לדיווח דוחות כספיים במתכונת iXBRL **והשקת תהליך הרישום לדיווח הוולונטרי** (להלן - "פרסום הרשות").

בהתאם לפרסום הרשות, הדיווח במתכונת iXBRL יהפוך מחייב **רק לאחר** שהחקיקה הרלוונטית תתוקן. יחד עם זאת, סגל הרשות פונה לציבור להצטרף לאימוץ מוקדם של דיווח iXBRL **באופן וולונטרי** ובכך להשפיע על גיבוש התהליך והמעבר לדיווח בפורמט iXBRL.

במסגרת תהליך הרישום לדיווח הוולונטרי, החל מתחילת המועד לדיווח וולונטרי ובתיאום מול הרשות, יתאפשר לתאגיד לצרף לדיווחיו דיווח iXBRL. למעשה, תאגיד יוכל להתנסות בתשתיות החדשות ולדמות תהליך דיווח iXBRL מלא לפני שהושלמו החקיקה והכללים לדיווח מחייב של iXBRL.

מבין התאגידים שיצטרפו לדיווח הוולונטרי תעניק הרשות עד 30 רישיונות להטמעת iXBRL (רישיון אחד לתאגיד) למשך שנה, וכן, סל שעות תמיכה. התאגידים יבחרו באמצעות הליך הגרלה. עוד יצוין כי ההרשמה לשלב הוולונטרי נדרשת להתבצע באמצעות מייל או שליחת טופס מגא 206 עד 15 בינואר 2022. לפרטים נוספים ושאלות ניתן לפנות אל אנשי הקשר המפורטים בפרסום הרשות.

עוד יצוין כי בעקבות פניות ושאלות בנושא המעבר לדיווח במתכונת iXBRL שהתקבלו ברשות מאז פרסום, הרשות פרסמה אודות כוונתה לקיים וובינר (מפגש דיגיטאלי), בתאריך 9 בינואר 2022 בשעה 10:00 כדי להסביר אודות אימוץ שיטת הדיווח ולאפשר שיח ישיר עם סגל הרשות, וזאת לטובת אותן חברות הבוחנות הצטרפות לשלב הוולונטרי או כאלה שמבקשות להתעדכן בנושא המעבר לדיווח iXBRL.

במסגרת הוובינר יינתן הסבר על שיטת הדיווח החדשה, דוגמאות לתוצרים ומענה לשאלות שכיחות שהתקבלו ברשות או שיעלו ע"י המשתתפים.

במסגרת הפרסום, כללה הרשות **נספח** המתייחס באריכות לחשיבות המעבר לדיווח iXBRL והתהליך כולו.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

3. הצעות לתיקון לחוק ניירות ערך ולתקנות מכוחו (המשך)

- הצעת תיקון להסדרת דיווח באמצעות iXBRL ועדכון בנוגע למעבר לדיווח דוחות כספיים במתכונת iXBRL (המשך)

פרסום עדכון בנוגע למעבר לדיווח דוחות כספיים במתכונת iXBRL והשקת תהליך הרישום לדיווח הוולונטרי (המשך)

הנספח האמור מתייחס לעיקרי הדברים להלן:

1. חשיבות המעבר לדיווח iXBRL.
2. אבני דרך עיקריות שהושגו בשנה החולפת:
 - 2.1. התאמת מערכת המגנא לקליטה והפצה של דיווחי iXBRL.
 - 2.2. בחינת התאמות כלים לתיוג (POC - Proof Of Concept).
 - 2.3. פיילוט מצומצם בו השתתפו שבעה תאגידי מדווחים.
 - 2.4. הקמת לשכת שירות ראשונה.
3. אבני דרך בביצוע:
 - 3.1. דיווח וולונטרי פומבי.
 - 3.2. קידום הליך חקיקה לקראת דיווחי iXBRL מנדטוריים.
4. היערכות התאגידי המדווחים וגורמים נוספים בשרשרת הדיווח הכספי.
5. דיווח וולונטרי פומבי:
 - 5.1. תקופת הדיווח הוולונטרי.
 - 5.2. מה נדרש בדיווח הוולונטרי.
 - 5.3. הענקת 30 רשיונות במימון הרשות להטמעת שיטת הדיווח iXBRL בשלב הוולונטרי.
 - 5.4. היקף של עד 50 תאגידי בשלב הוולונטרי.
 - 5.5. אחריות והבהרת משמעות דיווחי ה-iXBRL.

הרשות קוראת לנצל את תקופת המעבר ולהיערך למעבר לדיווח דוחות כספיים בפורמט החדש, ולהתנסות בדיווח כאמור לתקופה מסוימת. בכך למעשה לתאגיד תהיה הזדמנות להכשיר את מנגנוני הדיווח הפנימיים לשלב המנדטורי ולהסיר מחסומים שיכולים למנוע ממנו עמידה בחובותיו על פי דין בבוא העת.

לקישור לעדכון בנוגע למעבר לדיווח דוחות כספיים במתכונת iXBRL והשקת תהליך הרישום לדיווח הוולונטרי כפי שפורסם על ידי סגל הרשות לחץ/י כאן.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

4. דוחות יחידת הביקורת ברשות

- דוח ריכוז ממצאים בנושא הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים

רקע והקדמה

מחלקת ביקורת והערכה בשיתוף עם מחלקת תאגידיים (להלן - "סגל הרשות") ערכה בשנה האחרונה ביקורת רחב בנושא הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים, בחמישה תאגידיים מדווחים (להלן: "הביקורת" ו-"חברות המדגם", בהתאמה). במסגרת הביקורת נבדקה, בין היתר, עמידה בהוראות תקנות החברות, לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים והיא התבססה על סקירת חומרים שונים שעיקרם פרוטוקולי הדיונים של הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים ושל דירקטוריון החברה והחומר שצורף להם וישיבות עם דירקטורים ונציגי החברות.

בחודש יוני 2020, פרסם סגל הרשות דוח ריכוז ממצאים המפרט מספר סוגיות מרכזיות שעלו במסגרת הביקורת וזאת במטרה לשקף בפני תאגידיים מדווחים את עמדות סגל הרשות בכל הנוגע לסוגיות אלה (להלן - "דוח הממצאים").

בהתאם לתקנות החברות (הוראות ותנאים לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים), התש"ע-2010 (להלן - "תקנות החברות"), באחריות הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים ("הוועדה") לבחון את הדוחות הכספיים ולגבש המלצה לדירקטוריון בדבר אישורם. בכלל זה, על הוועדה לבחון, בין היתר, הערכות ואומדנים בקשר לדוחות הכספיים, את הבקורות הפנימיות, המדיניות החשבונאית שאומצה והטיפול החשבונאי שיושם.

הליך הבחינה והאישור של הדוחות הכספיים על-ידי הוועדה מהווה חלק בלתי נפרד מהליך אישור הדוחות הכספיים על-ידי הדירקטוריון. לפיכך, ההנחה בבסיס עבודת הוועדה היא כי תהליכי עבודה מסודרים ומובנים של הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים יאפשרו בחינה מדוקדקת ועניינית יותר של נושאי דיוח, גילוי ובקרה על-ידי הוועדה, וכן יעול הדיון של דירקטוריון החברה לצורך אישור הדוחות הכספיים.

להלן סקירה תמציתית של עיקרי ממצאי הביקורת כפי שנכללו בדוח הממצאים:

הבקורות הפנימיות הקשורות בדיוח הכספי

תהליך בחינת הבקורות הפנימיות הקשורות בדיוח הכספי וסיווג דרגות הליקויים

תכלית תקנות 9ב ו-38ג לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 (להלן - "תקנות הדוחות") היא שיפור איכות הדיוח הכספי והגילוי בתאגידיים מדווחים, כמשמעותם בחוק, וזאת באמצעות שיפור תשתית הבקרה הפנימית על הדיוח הכספי והגילוי בתאגיד והגברת מחויבות ההנהלה להשגת תכלית זו.

כפועל יוצא מכך וכפי שנקבע בעמדה משפטית מספר 9-199: עקרונות מנחים ליישום הערכת אפקטיביות של בקרה פנימית על הדיוח הכספי והגילוי על ידי הדירקטוריון וההנהלה, בהתאם לתקנה 9ב' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 (להלן - "עמדת הסגל"), נדרשת הנהלת התאגיד, **בפיקוח הדירקטוריון**, לקבוע בקרה פנימית על הדיוח הכספי והגילוי אשר נועדה לספק בטחון סביר בדבר נכונות ומהימנות הדיוח הכספי והגילוי בהתאם להוראות הדין. בנוסף, נדרשת ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, לבצע מעקב שוטף אחר הבקרה הפנימית בתאגיד ולהבטיח את התאמתה של הבקרה הפנימית לשינויים החלים בתאגיד ובפעילותו.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

4. דוחות יחידת הביקורת ברשות (המשך)

- **דוח ריכוז ממצאים בנושא הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (המשך)**

כמו כן, באחריות הוועדה לבחון את הבקורות הפנימיות הקשורות בדיווח הכספי ועל הדירקטוריון לדון בליקויים משמעותיים וחולשות מהותיות.

במסגרת הביקורת נמצא כי אחת מחברות המדגם קבעה תהליך סדור וברור להגדרת תהליכים מהותיים מאוד ולהגדרת היחידות העסקיות המהותיות, אולם לא נמצא כי קיים תהליך דומה לסיווג **דרגות הליקויים**. כפועל יוצא, ליקויים סווגו כמשמעותיים בהתאם לשיקול דעת ההנהלה וגורמי המקצוע אשר סייעו לחברה, חלף קביעת תהליך סדור על ידי הוועדה, המגדיר קווים מנחים לאופן הפעלת שיקול הדעת על ידי ההנהלה. לעמדת החברה, קיים קושי לקבוע פרמטרים קשיחים או כמותיים לאופן סיווג ליקוי בקרה כליקוי משמעותי או כחולשה מהותית, ולפיכך, הדבר נתון לשיקול דעת ההנהלה.

לעמדת סגל הרשות, על מנת להבטיח שליקויים משמעותיים ו/או חולשות מהותיות יסווגו ע"י הוועדה ככאלה בעת העלאת המלצתה לדירקטוריון בנוגע לבקורות הפנימיות הקשורות בדיווח הכספי, על הוועדה לגבש מדיניות סדורה תוך קביעת קווים מנחים לפיהם תפעל ההנהלה בבואה להחליט אילו ליקויים יעלו לדיון הוועדה ואילו לא, על מנת שתמלא את תפקידה ואחריותה כאמור.

בהתאם לעמדת הסגל, הנהלת התאגיד היא זו האחראית לקבוע האם ליקוי בבקרה, בנפרד או בצירוף עם ליקויי בקרה נוספים, מהווה ליקוי משמעותי, חולשה מהותית או אף אחד מאלה וזאת **תחת פיקוחו האקטיבי של הדירקטוריון על פעולות ההנהלה**.

בהתאם לתקנות החברות, באחריות הוועדה לדון ולגבש עמדתה, בין היתר, בנוגע לבקורות הפנימיות הקשורות בדיווח הכספי. במסגרת זו מצופה, בין היתר, כי הוועדה תקבע את הקווים המנחים כאמור. ככל שהוועדה מזהה קושי לקבוע מדיניות מוגדרת וברורה לפיה ההנהלה נדרשת לפעול, הרי שעל מנת לבחון את אפקטיביות הבקורות הפנימיות כנדרש, מצופה כי הוועדה תקבל לעיונה את כלל הליקויים שזוהו.

זיהוי עסקאות עם קרוב של בעל שליטה

כחלק מבחינה פנימית שנעשתה על ידי אחת החברות במדגם, עלה כי במהלך התקופה שקדמה להנפקה לראשונה לציבור ועד לדוח התקופתי הראשון שפורסם לאחריו, העניק קרוב של בעל השליטה שירותים לחברה בת בהיקפים לא מהותיים וכי בתשקיף ההנפקה ובמסגרת הדוחות הרבעוניים והדוח השנתי שפורסמו לאחר מועד ההנפקה לראשונה, לא ניתן גילוי בנוגע להתקשרויות כאמור.

עם גילוי הדבר דנה ועדת הביקורת בהתקשרויות אלה ואשררה אותן כ"עסקאות שאינן חריגות", אשר לבעל השליטה עניין אישי בהן.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

4. דוחות יחידת הביקורת ברשות (המשך)

• דוח ריכוז ממצאים בנושא הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (המשך)

לעמדת סגל הרשות, העדר מתן הגילוי בנוגע לעסקאות עם בעלי השליטה עובר למועד ההנפקה במסגרת התשיף ובדוחות הרלוונטיים כאמור לעיל, מעיד, בין היתר, על פגם משמעותי בזרימת המידע, ומשכך על פגם בבקורות ברמת הארגון, המשליך גם על שלמות ונאותות המידע המוצג למשקיעים במסגרת דוחותיה הכספיים של החברה.

לעמדת סגל הרשות, בשים לב להוראות תקנות החברות בדבר אחריות הוועדה על הבקורות הפנימיות הקשורות בדיווח הכספי, כמו גם בשים לב לרגישות ומהותיות נושא עסקאות מול בעל שליטה או שלבעל השליטה עניין אישי בהן, עליה לפעול על מנת לשפר ולייעל את הבקורות הפנימיות בכלל ואת הבקורות בנוגע לביצוע התקשרויות ועסקאות עם בעל השליטה וקרוביו.

שלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים

זיהוי מגזרי הפעילות של החברה והגילוי בגינם

באחת מחברות המדגם נמצא כי לאחר רכישת שליטה בפעילות משמעותית, החברה זיהתה שני מגזרי פעילות, אשר כל אחד מהם מאגד מספר תתי פעילויות. מסקירת פרוטוקולי הדיונים של הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים ושל הדירקטוריון עלה כי הדירקטוריון מקבל **דיווח נפרד** על אודות התוצאות הכספיות של כל אחת מתתי הפעילויות וכי מתקיים דיון נפרד בנוגע לתוצאותיה של כל אחת מהן.

בשים לב לשונות בין המגזרים שזוהו על ידי החברה בביאור המגזרים כפי שנכלל בדוחותיה הכספיים, לבין פילוח המידע המוצג ומנותח על ידי הדירקטוריון (המבוסס כאמור על תתי פעילויות), עלתה שאלה בנוגע לנאותות זיהוי מגזרי הפעילות על ידי החברה כפי שדווחו בדוחותיה ולגילוי שניתן לגביהם.

בדיקת סגל הרשות העלתה כי עד תחילת הביקורת, הוועדה לא דנה באופן ממצה בסוגיית מגזרי הפעילות עליהם נדרש לדווח במסגרת הדוחות הכספיים וזאת על אף הפער שקיים בין אופן הצגת הנתונים בפני הדירקטוריון לבין אופן הצגתם במסגרת ביאור המגזרים.

לעמדת סגל הרשות וכחלק מתפקידי הוועדה בהתאם לתקנות החברות, לדון ולגבש המלצה, בין היתר, בנושא שלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים, על הוועדה לבחון את נאותות אופן הצגת מגזרי הפעילות של החברה.

ביאור המגזרים הינו פריט מידע מהותי מאוד למשתמשי הדוחות הכספיים, אשר משפיע גם על תחומי הפעילות המתוארים במסגרת פרק תיאור עסקי התאגיד של החברה והן על הגילוי המגזרי המוצג בדוחותיה הכספיים של החברה. יתרה מכך, לאופן זיהוי מגזרי הפעילות השפעה ישירה על יכולת המשתמשים בדוחות הכספיים להבין את הביצועים של הישות, להעריך את תחזית תזרים המזומנים שלה, וכן לנתח את תחומי פעילותה, ומכאן חשיבותו.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

4. דוחות יחידת הביקורת ברשות (המשך)

• דוח ריכוז ממצאים בנושא הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (המשך)

בעקבות הביקורת בחנה החברה מחדש את הגילוי המגזרי והגיעה למסקנה כי כל אחת מתתי הפעילויות עונה להגדרת מגזר פעילות וכי ניתן לקבץ חלק מתתי הפעילויות לכדי מגזר פעילות.

עוד יודגש כי היעדר זיהוי נאות של מגזרי הפעילות בחברה ו/או מתן גילוי חלקי/שגוי אודותיהם בדומה לכל טעות בדוחות הכספיים, עלול להעיד על ליקויים וחולשות בבקורות הפנימיות על הדיווח הכספי והגילוי ולפיכך קיימת ציפייה מחברה ומחברי הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים לבחון את הסוגיות המהותיות בכל דוח שמאושר, ובכלל זה סוגיית מגזרי הפעילות ובפרט כאשר חלים שינויים מהותיים בפעילותה העסקית של החברה.

המדיניות החשבונאית שאומצה והטיפול החשבונאי שיושם בעניינים מהותיים של התאגיד

מדיניות הפרשה לחובות מסופקים

באחת מחברות המדגם נמצא שכחלק מהמדיניות החשבונאית המיושמת, נהגה החברה לבצע הפרשה לחובות מסופקים בשיעור אחוז מסוים מיתרת הלקוחות.

מסקירת פרוטוקולי הדיונים של הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים לא נמצא שהתקיים דיון בנוגע לביסוס ההפרשה לחובות מסופקים כאמור ו/או שחברי הוועדה קיבלו ניתוח בנוגע לאופן קביעת שיעור ההפרשה לחובות מסופקים.

עוד עלה מסקירת הפרוטוקולים של דיוני הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים שחברי הוועדה אינם מקבלים סקירה שוטפת של חובות מהותיים בפיגור.

בנוסף, בדוח ביקורת פנימי של החברה בנושא "לקוחות מכירות וגביה", אשר הועבר אל חברי ועדת הביקורת כשנה לפני תחילת הביקורת, הוצג בפני חברי הוועדה נתונים אודות חובות בפיגור, שנראה שנדרשה בגינם הפרשה לחובות מסופקים. על אף האמור, נכון למועד עריכת הביקורת טרם בוצעה הפרשה לחובות מסופקים בגין אותם חובות.

לעמדת סגל הרשות, חלק מתפקיד חברי הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים בהתאם לתקנות החברות הוא לדון ולגבש המלצה, בין היתר, בנושא המדיניות החשבונאית שאומצה על ידי החברה. כפועל יוצא, על הוועדה לוודא כי אומדנים המהווים בסיס לדוחות הכספיים מבוססים באופן נאות וכן עליה לדרוש כי יוצג בפניה ביסוס בנוגע למדיניות ההפרשה לחובות מסופקים, בין היתר, בהתאם לניסיון העבר של החברה.

הערכות שווי, לרבות הנחות והאומדנים שבבסיסן, שעליהן נסמכים נתונים בדוחות הכספיים

העברת הערכות שווי/הנחות מרכזיות של הערכות השווי לידי חברי הוועדה

תקנה 2(1)(א) לתקנות החברות קובעת כי אחד מתפקידי הוועדה הינו לסקור את ההערכות והאומדנים שנעשו בקשר עם הדוחות הכספיים. מבדיקת סגל הרשות עלה כי בחלק מחברות המדגם, הערכות השווי המלאות, המצורפות לדוחותיהם הכספיים של החברה, לא הועברו לוועדה וכי הוועדה הסתפקה בנתוני הנכסים המוצגים בדוחותיהם הכספיים של החברה ובמצגת שהוצגה על ידי הנהלת החברה בכל אחת משיבות הוועדה. בהקשר זה יצוין כי לעיתים הערכות השווי כוללות מידע מהותי שאינו מופיע במצגות המועברות להנהלה או בדוחותיהם הכספיים של החברה, דוגמת, הנחות היפותטיות, הסתייגויות של מעריך השווי בנוגע למצבו התכנוני של הנכס, סקירות שוק ועסקאות השוואה.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

4. דוחות יחידת הביקורת ברשות (המשך)

• דוח ריכוז ממצאים בנושא הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (המשך)

לעמדת סגל הרשות, כחלק מתפקיד חברי הוועדה בהתאם לתקנות החברות, לדון ולגבש המלצה, בין היתר, בנושא הערכות שווי, לרבות ההנחות והאומדנים שבבסיסן, שעליהן נסמכים נתונים בדוחות הכספיים, מן הראוי כי לכל הפחות יונח בפני חברי הוועדה **כל המידע המהותי** בנוגע להערכות השווי המהותיות, כדוגמת:

- פערים בין הנחות הביצועים בשנים קודמות לביצועים בפועל.
- פערים מהותיים בין NOI מייצג ל NOI-בפועל.
- סקירת שוק והיכן עומדות תוצאות ושווי הנכס ביחס למוצע השוק.
- הנחות משמעותיות שהונחו במסגרת הערכות השווי.
- הסתייגויות של השמאי, ככל שקיימות.
- פירוט האם מתקיימים משאים ומתנים בנוגע להשכרת שטחים בנכס בדמי שכירות הנמוכים משמעותית מדמי השכירות בפועל או מאלה שהונחו במסגרת הערכת השווי.

לשם המחשת האמור, באחת מחברות המדגם נמצא כי מידע מהותי שנכלל במסגרת הערכת שווי של נכס נדל"ן מניב מהותי מאוד, אשר התייחס להסכם החכירה של הקרקע עליה הוקם הנכס, לא הובא בחשבון במסגרת בחינת הטיפול החשבונאי בהסכם החכירה ובנוסף, הגילוי שנכלל במסגרת פרק תיאור עסקי התאגיד בנוגע להסכם החכירה היה שגוי.

מסקירת ההנחות המהותיות העומדות בבסיס הערכת השווי, נמצא כי החברה חוכרת קרקע עליה ממוקם נכס המסווג כנכס מהותי מאוד וזאת לתקופה של 46 שנים מתאריך המאזן, תמורת תשלום דמי חכירה שנתיים, אשר אמורים להיקבע מחדש בהסכמה בין הצדדים כל 21 שנים, וככל שהצדדים לא יגיעו להסכמה, דמי החכירה יבוססו על אחוז מסוים מערך הקרקע בהנחת קרקע פנויה. עוד עלה כי בהתאם להסכם החכירה, בתום תקופת החכירה הנכס עצמו אמור לחזור לידי הבעלים של הקרקע.

על אף האמור, בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי של החברה, צוין כי חכירת הקרקע הינה ל- 46 שנים מתאריך המאזן וכי לחברה בעלות על הבניין וזאת ללא כל גילוי או הסבר בנוגע למנגנון עדכון דמי החכירה ולמבנה הבעלות על הקרקע. בנוסף, בביאורים לדוחות הכספיים במסגרת אותו דוח תקופתי בקשר להתחייבות בגין חכירה מימונית, צוין כי החברה חכרה קרקע למשך 99 שנים (מתוכן נותרו לתאריך המאזן, 46 שנים) בנדל"ן המיועד להשכרה וזאת ללא כל אזכור לתנאים לחידוש אופציית החכירה.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

4. דוחות יחידת הביקורת ברשות (המשך)

• דוח ריכוז ממצאים בנושא הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (המשך)

הבנת מכלול העובדות בנוגע להסכם החכירה של הנכס המהותי מאוד, כמתואר בהערכת השווי כהנחה מהותית העומדת בבסיסה, הביאה לשינוי באופן ההצגה והמדידה של נכס והתחייבות בדוחות הכספיים של החברה, וכן לתיקון גילוי בנוגע אליו במסגרת פרק תיאור עסקי התאגיד.

לעמדת סגל הרשות, מצופה מהוועדה לבחון את הנושאים החשבונאיים המהותיים, כמו גם את הערכות השווי המהותיות, הנחות המרכזיות העומדות בבסיסן, סבירותן וכדומה כמתואר לעיל, תוך ראייה כוללת עם הטיפול חשבונאי שיושם ולשלמות הגילוי שניתן על ידי החברה בקשר לכך.

ההערכות והאומדנים שנעשו בקשר עם הדוחות הכספיים

ביסוס אומדני הכנסות/עלויות צפויות בחברה פרויקטאלית

מסקירת פרוטוקולי הדיונים של הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים בחברה העוסקת בביצוע פרויקטאלי עלה שעד למועד מסוים החומרים שהועברו לעיונם של חברי הוועדה לא כללו נתונים אשר יכלו לתמוך בנאותות האומדנים בדוחות הכספיים של החברה וכן כי לא נערך דיון מעמיק אודות נאותות אומדני ההכנסות וההוצאות של פרויקטים מהותיים מאוד. בין היתר, לא הועברו לוועדה חומרי רקע המהווים בסיס לדיון משמעותי בהנחות אשר עומדות בבסיסם של הפרויקטים (דוגמת נתונים אודות השינויים שחלו באומדני הוצאות הפרויקטים, נתוני הוצאות מצטברות, נתונים אודות מרכיבי ההכנסות שהוכרו והערכת סיכויי הגבייה של כל אחד מהם, תיאור איכותי של ההתנהלות בפרויקטים, רווחיות צפויה לגמר, תביעות של המזמין וכדומה). זאת על אף שעלתה דרישה לקבלת חומרים אלה, מצד חבר/ת ועדה אחד/ת לכל הפחות.

נוסף על כך, בקשר עם אחד מהפרויקטים שסווגו כמהותיים מאוד, נמצא כי הבדלים מהותיים בין הערכות והאומדנים של הבקרה התקציבית לבין אומדני הנהלת הפרויקט, לא הובאו לידיעת הוועדה ולפיכך גם לא נדונו במסגרת דיוניה וזאת חרף העובדה שלפערים הייתה השלכה פוטנציאלית מהותית על תוצאות החברה בכללותה.

תפקידי הוועדה בהתאם לתקנות החברות הם לדון ולגבש המלצה, בין היתר, בנושא ההערכות והאומדנים שנעשו בקשר עם הדוחות הכספיים. נושא זה הינו בעל חשיבות יתרה בכל הנוגע לנאותות ההערכות והאומדנים של פרויקטים מהותיים מאוד בענף הביצוע הפרויקטאלי בו פועלת החברה המבוקרת. לדעת סגל הרשות בחינה וניתוח האומדנים בחברת ביצוע, ביחס לשינויים מול תקופות קודמות וקבלת תמונה מלאה ביחס להערכות והאומדנים השונים בחברה, הינו קריטי להבנת התמונה ולצורך קבלת החלטה מושכלת ביחס לסבירות אומדני החברה ולדיווחיה במסגרת הדוחות הכספיים.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

4. דוחות יחידת הביקורת ברשות (המשך)

- **דוח ריכוז ממצאים בנושא הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (המשך)**

נוסף על כך, לעמדת סגל הרשות, על הוועדה לקבל מידע המתייחס **לפערים מהותיים** באומדני הפרויקטים בין מנהל הפרויקט לבקרה התקציבית, בפרט בפרויקטים מהותיים ומהותיים מאוד. כמו כן מן הראוי שהוועדה תקבל את הסברי הנהלת החברה לאימוץ האומדנים הסופיים. היעדר הצגת הפערים האמורים בפני הוועדה, מביא להצגת מצב הפרויקט בצורה מוטה שאינה מאפשרת לוועדה לבחון את שיקול הדעת של הנהלת החברה וכפועל יוצא את אומדני הפרויקט כנדרש ממנה.

על מנת לאפשר לוועדה למלא את תפקידה ולבחון באופן נאות את אומדני הפרויקטים המבססים את ההכרה בהכנסה בדוחותיה הכספיים, עליה לקבל מידע רלוונטי ונתונים אודות התפתחות הפרויקטים המהותיים של החברה.

נושאים נוספים שעלו אגב הביקורת

מעקב אחר ביצוע החלטות ובקשות הוועדה

במהלך הביקורת אותרו מספר מקרים בהם בקשות של חברי הוועדה לא יושמו ובחלק מהמקרים נתונים שהתבקשו על ידי הוועדה לא הועברו לעיונם.

סגל הרשות סבור כי קיימת חשיבות רבה לקיום מעקב אחר יישום החלטות הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים ו/או אחר בקשות המתקבלות מחברי הוועדה וזאת על מנת להימנע ממצבים שבהם כתוצאה מטעות אנוש לא ניתן מענה מתאים לאותן בקשות וזאת על מנת לאפשר לחברי הוועדה למלא את תפקידם באופן מיטבי. עוד יצוין כי ראוי שהמעקב אחר יישום בקשות/החלטות הוועדה יועבר אחת לתקופה לעיונה על מנת שזו תוכל לעקוב ולבקר את יישום החלטותיה.

תיעוד עיקרי עבודת הוועדה ודיוניה

במסגרת הביקורת עלה כי לא אחת פרוטוקולי ישיבות הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים אינם משקפים את עיקרי הדיון שהתקיים בנושאים מהותיים אשר בהתאם לחוק החברות על הוועדה לדון בהם בבואה להמליץ לדירקטוריון על אישור הדוחות הכספיים.

בשים לב לחשיבות עבודת הוועדה, לדעת סגל הרשות על הוועדה לפעול **לתיעוד עיקרי עבודתה ודיוניה** ובפרט בנושאים בהם מוטל על הוועדה לגבש המלצות לדירקטוריון.

לקישור לדוח הממצאים בקובץ PDF כפי שפורסם על ידי סגל הרשות לחץ/י כאן.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

4. דוחות יחידת הביקורת ברשות (המשך)

- דוח ריכוז ממצאים בנושא התחייבות לעמידה באמות מידה פיננסיות כלפי מחזיקי אגרות חוב סחירות

רקע

מחלקת ביקורת והערכה בשיתוף עם מחלקת תאגידיים (להלן - "סגל הרשות") ביצעה ביקורת רחב בנושא התחייבות לעמידה באמות מידה פיננסיות כלפי מחזיקי אגרות חוב סחירות במדגם שכלל שני תאגידיים מדווחים (להלן בהתאמה - "הביקורת" ו-"חברות המדגם"). הביקורת בוצעה בהמשך לביקורת שבוצעה לפני כשנתיים באותו נושא, בשים לב לממצאים שעלו מהביקורת הקודמת ולחשש בעליית רמת הסיכון הפיננסי במשק בצל התפתחות משבר הקורונה (לחוזר המחלקה המקצועית אודות דוח הממצאים שפורסם בנושא בספטמבר 2019 לחץ/י כאן).

במסגרת הביקורת נבחנה עמידת חברות המדגם באמות מידה פיננסיות הקבועות בשטרי הנאמנות ובדיווחיהן כלפי מחזיקי אגרות החוב בשלושה מועדים (להלן - "מועדי הביקורת"). בהתאם לכך, הביקורת כללה בחינת נאותות חישוב אמות המידה הפיננסיות בהתאם לנוסח שטר הנאמנות, לרבות עקביות החישוב ושלמות הנתונים שבבסיסו וכן שלמות הגילוי שניתן בדיווחי חברות המדגם אודות עמידתן באמות המידה הפיננסיות.

בהמשך לבדיקה האמורה, פרסם סגל הרשות בחודש אוקטובר 2021 את דוח ריכוז ממצאים בנושא התחייבות לעמידה באמות מידה פיננסיות כלפי מחזיקי אגרות חוב סחירות (להלן - "דוח הממצאים").

דוח ריכוז הממצאים מפרט אודות מספר סוגיות מרכזיות שעלו במסגרת הביקורת המתייחסות לאופן חישוב עמידה של חברות המדגם באמות המידה הפיננסיות ולפרשנות שניתנה על ידן להוראות שטרי הנאמנות, וזאת במטרה לשקף בפני תאגידיים מדווחים ומשתתפי שוק נוספים את עמדות סגל הרשות בכל הנוגע לסוגיות אלה.

סגל הרשות ציין בהקשר לנושא כי הוא אינו נוהג כדרך שבשגרה להביע עמדתו ביחס לפרשנות ההוראות החוזיות בשטר הנאמנות. הוראות אלו על פי רוב נקבעו במשא ומתן בין המנפיקה לנאמן ולמחזיקי אגרות החוב. משכך, סגל הרשות מביע עמדתו בהקשרים אלו מקום שהוא סבור כי הפרשנות שננקטה הינה בלתי סבירה.

ממצאי הביקורת אשר תמציתם מפורט בחוזר להלן הצביעו על קיומם של ליקויים ועל קיומה של אי-בהירות בנוגע לאופן חישוב אמות המידה הפיננסיות על-ידי חלק מחברות המדגם בהתאם לנוסח שטרי הנאמנות. נוכח הממצאים, חברות המדגם הרלבנטיות נדרשו על-ידי סגל הרשות לתיקון אופן חישוב עמידתן באמות המידה הפיננסיות או להרחבת הגילוי הניתן למחזיקי אגרות החוב בדוחותיהן העיתיים בקשר עם פרשנויות שנקטו לגבי חלק מאמות המידה הפיננסיות.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

4. דוחות יחידת הביקורת ברשות (המשך)

- דוח ריכוז ממצאים בנושא התחייבות לעמידה באמות מידה פיננסיות כלפי מחזיקי אגרות חוב סחירות (המשך)

ממצאי הביקורת

ליקויים באופן חישוב NOI

▪ טעויות בחישוב NOI

במסגרת אמת מידה פיננסית אשר נקבעה בשטר נאמנות לעניין אגרות חוב של אחת מחברות המדגם, נקבע כי ה-NOI המתואם של החברה לא יפחת מ X-מיליון דולר.

מונח זה הוגדר בשטר הנאמנות כדלהלן:

"הכנסות החברה מדמי שכירות ונלוות, פיתוח, יזום, ניהול ושירותים, כולל הכנסות ממכירת דירות והכנסות ריבית בגין הלוואות המיוחסות לנדל"ן, בניכוי עלות השכרת הנכסים ומתן השירותים, בתוספת חלק החברה ב- NOI המתואם של חברות כלולות וחברות בשליטה משותפת (איחוד יחסי). ה- NOI המתואם יחושב לפי נתוני ארבעת הרבעונים האחרונים המצטברים והכל על בסיס הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה".

בהתאם למידע ולנתונים שהועברו לעיונו של סגל הרשות עלה שהחברה חישה את ה-NOI המתואם באופן שגוי, כך שבשלושה מועדי דוחות כספיים הנתון האמור חושב ביתר, מאחר וחלק מהרבעונים נספרו בכפל.

כתוצאה מהאמור, נפלה טעות בנתון בדבר NOI שהוצג בדוחותיה התקופתיים והעיתיים (בפרק על מצב עסקי התאגיד, בדוח הדירקטוריון במסגרת הגילוי הייעודי למחזיקי אגרות החוב ובביאורים לדוחות הכספיים הנוגעים לאמות המידה הפיננסיות).

במקרה הנדון, גם לאחר תיקון טעויות החישוב כפי שמחייב שטר הנאמנות עלה כי החברה לא הפרה את אמת המידה הפיננסית, אך הן היו עלולות במקרים אחרים להביא לכך. משכך ומאחר ומדובר בנתון NON GAAP משמעותי בחברה העוסקת בתחום הנדל"ן המניב, החברה נדרשה לפעול לטיוב אופן חישוב ה-NOI במיוחד נוכח העובדה שטעויות החישוב עלולות להשפיע גם על הגילוי המוצג בדוחותיה התקופתיים והעיתיים של החברה.

▪ ניכוי הוצאות מה- NOI המתואם

בביקורת עלה שאחת מחברות שהמדגם לא לקחה במסגרת חישוב ה-NOI המתואם הוצאות שונות הקשורות באופן ישיר לתפעול הנכסים (כגון הוצאות משפטיות ומקצועיות, הנהלת חשבונות וקנסות) וזאת, לגישת החברה, מאחר שהוצאות אלה הוצגו בדוחות הרווח והפסד בדוחות הכספיים במסגרת סעיף הוצאות הנהלה וכלליות של החברות הבנות שהחזיקו בנכסים, ומשם אוחדו בדוחות הרווח והפסד המאוחדים של החברה במסגרת סעיף הנהלה וכלליות.

זאת, בעוד שהגדרת ה-NOI המתואם בשטר הנאמנות של אגרות החוב כוללת רשימה של הכנסות והוצאות שיש לקחת בחשבון בעת החישוב. רשימה זו אינה מתייחסת לאופן הרישום החשבונאי של אותן הכנסות והוצאות בדוח הכספי ואינה מפנה לצורך ביצוע החישוב לסעיפים כלשהם בדוח הכספי.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

4. דוחות יחידת הביקורת ברשות (המשך)

- דוח ריכוז ממצאים בנושא התחייבות לעמידה באמות מידה פיננסיות כלפי מחזיקי אגרות חוב סחירות (המשך)

ממצאי הביקורת (המשך)

ליקויים באופן חישוב NOI (המשך)

▪ ניכוי הוצאות מה- NOI המתואם (המשך)

לעמדת סגל הרשות, בעת בחינת ההכנסות וההוצאות שיש לכלול בחישוב ה- NOI המתואם על החברה לפעול למימוש התכלית של אמת המידה הקבועה בשטר הנאמנות באופן ראוי ומדויק, בכפוף ללשון שטר הנאמנות. משכך לדעת סגל הרשות, אין משמעות למיקום רישום ההוצאות בדוח הכספי אלא נדרשת בחינה מהותית של אופי ההוצאה והאם הינה חלק מ"עלות השכרת הנכסים ומתן השירותים", בהתאם להגדרה בשטר הנאמנות.

לאור האמור, סגל הרשות לא קיבל את עמדת החברה, לפיה אין לכלול הוצאות מסוימות בתחשיב אך ורק משום שהן נכללות בסעיף "הוצאות הנהלה וכלליות" בדוחות הכספיים של החברה וחברות הבנות שהחזיקו בנכסים ומהן נבעה ההוצאה.

קביעת שווי בטוחה

במסגרת אמת מידה פיננסית אשר נקבעה בשטר נאמנות לעניין אגרות חוב של אחת מחברות המדגם, הוגדר המונח "בטוחה" כדלהלן:

" $Y\%$ מסך ההון העצמי של חברת הפרויקט על בסיס דוחותיה הכספיים, בתוספת $Y\%$ מהלוואות בעלים שהועמדו ו/או יועמדו מעת לעת לחברת הפרויקט על ידי החברה ו/או תאגידים בשליטתה, בתוספת $Y\%$ מהרווח הצפוי (להבדיל מרווחים שייצברו בפועל) של חברת הפרויקט מפרויקט Z על פי הערכת שווי או דוח אפס לפרויקט Z שיוכנו ... על ידי מעריך שווי חיצוני, מומחה ובלתי תלוי שיבחר על ידי החברה, בניכוי מס משוער".

הבטוחה תשמש לחישוב עמידה ביחס מינימאלי של בטוחה לחוב, כהגדרתו בשטר הנאמנות.

▪ אופן חישוב המס המשוער מהפרויקט לצרכי הבטוחה

מבדיקת סגל הרשות עלה כי החברה נקטה בפרשנות לפיה בעת חישוב ניכוי המס המשוער יש לנכות מהרווח שדווח בהערכת השווי של הפרויקט, הוצאות מימון הצפויות לנבוע מהלוואות שקיימת הערכה לגביהן כי יתקבלו בעתיד (הזרמות עתידיות של הבעלים בעת התקדמות הבניה). החברה נקטה בפרשנות זו אך ורק לצורך חישוב ניכוי המס המשוער משווי הבטוחה, ולא לצורך הקטנת הרווח הצפוי מהפרויקט.

סגל הרשות לא קיבל את עמדת החברה כי יש לנכות את הוצאות המימון שינבעו מהלוואות בעלים שתועמדנה בעתיד במסגרת חישוב הרווח לצרכי מס, וכתוצאה מכך להקטין את הוצאות המס בלבד ולהגדיל את שווי הבטוחה.

לעמדת סגל הרשות, כל עוד הפרויקט לא הושלם במלואו ו/או כלל הלוואות לא הועמדו בפועל, בחינת העמידה באמות המידה הפיננסיות נערכת תחת הנחת סילוק יתרת הלוואות הקיימות בספרי החברה למועד חישוב אמות המידה הפיננסיות. משכך, סכומי הוצאות המימון העתידיות (המחושבות גם על בסיס הנחת גידול עתידי בקרן הלוואות הבעלים), כמו גם יתרות הלוואות הבעלים העתידיות לא אמורות להיכלל במסגרת חישוב שווי הבטוחה נכון למועד הבדיקה.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

4. דוחות יחידת הביקורת ברשות (המשך)

- דוח ריכוז ממצאים בנושא התחייבות לעמידה באמות מידה פיננסיות כלפי מחזיקי אגרות חוב סחירות (המשך)

ממצאי הביקורת (המשך)

ליקויים באופן חישוב NOI (המשך)

▪ אופן חישוב המס המשוער מהפרויקט לצרכי הבטוחה (המשך)

בנוסף, ככל שעמדת החברה בחישוב הרווח הצפוי הסתמכה על פרשנות, הרי שהיה עליה להביא זאת לידיעת הנאמן לצורך קבלת עמדתו מראש וכן לכלול התייחסות לפרשנות זו במסגרת הגילוי הייעודי למחזיקי אגרות החוב בדוחותיה העייתיים, לרבות מתן גילוי בנוגע להשפעות של פרשנות זו על אופן חישוב אמות המידה הפיננסיות וכן להתייחס לעמדת הנאמן בנושא.

לאחר בחינה נוספת החברה קיבלה את עמדת סגל הרשות כמפורט לעיל.

▪ ביצוע התאמות בחישוב הרווח הצפוי

החברה ביצעה מספר התאמות ליתרת הרווח הצפוי מהפרויקט על פי דוח אפס ו/או הערכת שווי. לדוגמה, החברה תיאמה הוצאות שהעריכה ברמת וודאות גבוהה שלא יוצאו על ידה בקשר לפרויקט אך כלולות במסגרת דוח האפס או הערכת השווי.

לעמדת סגל הרשות, השימוש בדוח אפס ו/או הערכת שווי כבסיס לחישוב הרווח הצפוי, נועד להציג רווח אובייקטיבי ולצמצם את מרווח שיקול הדעת ביחס לסוגי ההוצאות הנכללות בו ומהותן, ועל כן יש לבצע התאמות אלה במשורה, תוך הבאתן לידיעת הנאמן וקבלת עמדתו בנושא.

▪ חישוב יתרת הלוואת בעלים

כמפורט לעיל, בחישוב יחס בטוחה לחוב בשטר הנאמנות נקבע, בין היתר, כי יש להוסיף לשווי הבטוחה את הלוואות הבעלים שהועמדו לטובת הפרויקט. בבדיקת סגל הרשות עלה כי לצורך חישוב הבטוחה, נלקחה בחשבון יתרת הלוואות שהתקבלה מצדדים קשורים ללא קיזוזה של יתרת הלוואה קיימת שניתנה לצדדים קשורים. טענת החברה בנושא הייתה כי בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, חוב זה אינו מקוזז מההתחייבות של חברת הפרויקט לבעלת המניות שלה וכן כי הוראות שטר הנאמנות אינן קובעות שיש להפחית משווי הבטוחה הלוואות שניתנו על ידי חברת הפרויקט לצדדי ג' ו/או חברות קשורות.

לעמדת סגל הרשות, הגדרת שווי הבטוחה מתבססת, בין היתר, על יתרת הלוואת הבעלים מתוך תפיסה כי יתרה זו מייצגת הזרמת הון של הבעלים לחברת הפרויקט (חלף גיוס מימון מתאגידים פיננסיים חיצוניים). משכך, פרשנות לפיה הבטוחה שעומדת בפועל לרשות המחזיקים בכל הקשור להלוואת הבעלים אינה היתרה נטו (היינו, סכום הלוואת הבעלים שניתן לחברה בקיזוז הסכום שהלוותה החברה לבעלי השליטה בה, לרבות לכלל התאגידים בשליטת בעלי השליטה) עלולה להביא למצב בלתי סביר בו בעל שליטה יכול להעמיד הלוואה מחד ובכך להעלות לכאורה את שווי הבטוחה, ומאידך, למשוך הלוואה מבלי שהדבר ישפיע על שוויה.

לאחר בחינה נוספת של הנושא, החברה החליטה לקזז מיתרת הלוואת הבעלים את החוב.

לקישור לדוח הממצאים כפי שפורסם על ידי סגל הרשות בפורמט PDF לחץ/י כאן.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

5. פרסומי הרשות בציבור

• רשות ניירות ערך קובעת את העקרונות והתנאים להנפקת SPAC בישראל

בחודשים האחרונים, מספר חברות הגישו לרשות ניירות ערך (להלן - "הרשות") בקשות לפרסום תשקיף של חברת רכש ייעודית (Special Purpose Acquisition Company) המכונה מודל - SPAC.

על פי מודל הנפקה זה, חברת רכש ייעודית, קרי, ה- SPAC, מנפיקה מניות לציבור ונרשמת למסחר בבורסה. ישות זאת היא חברה ללא נכסים או פעילות במועד ההנפקה וגיוס ההון. הכספים המגויסים על ידיה נועדו לשמש אותה לאיתור השקעה פוטנציאלית **בחברת מטרה**, אשר בה מתקיימת פעילות ריאלית והיא זו שתמוזג לתוך ה- SPAC.

השקעה בחברת SPAC כרוכה בסיכונים לא מבוטלים לציבור המשקיעים. בעיקר, היות והחלטת השקעה בחברה מסוג זה, מתבססת ברובה על המוניטין והיכולת של היזמים לאתר השקעה פוטנציאלית בחברת מטרה ולהשלים עסקה למיזוג פעילותה למסגרת ה- SPAC. בשים לב למתווה מודל ה- SPAC, בשלב הנפקתה וההשקעה בה על ידי ציבור המשקיעים, מידע אודות הפעילות בה יושקע הכסף למעשה עדיין לא קיים ועל כן המשקיעים עשויים להתקשות לקבל החלטת השקעה מושכלת.

לפיכך, הרשות בחנה את הנושא בשנה האחרונה תוך בחינה של האסדרה המקבילה בשוקי הון בעולם, לרבות מסמכי היועצות בנושא שפורסמו בחודש שעבר על ידי הרגולטור המקביל באנגליה (FCA) וסינגפור (MAS). בתוך כך, הרשות למדה את פעילות תחום זה בשוקי ההון בארה"ב והיתרונות והכשלים שזוהו בו, שם המודל קיים מזה שנים רבות, ובשנה וחצי האחרונות הפך כלי מרכזי לביצוע הנפקות ראשוניות.

בהתאם לכך, הרשות גיבשה **רשימת עקרונות ותנאי סף** אשר יאפשרו מתן היתר לפרסום תשקיף לצורך ביצוע הנפקת SPAC. תנאים אלה נועדו בעיקר לחזק את מנגנוני ההגנה על ציבור המשקיעים.

להלן העקרונות והתנאים העיקריים שגובשו לטובת מתן היתר לפרסום תשקיף של חברת רכש ייעודית - SPAC:

- היקף גיוס מינימאלי של 400 מיליון ש"ח (באמצעות הנפקת מניות בלבד או מניות וכתבי אופציה למניות).
- השתתפות **משקיעים מוסדיים** - שיעור מינימאלי של 70% מהיקף ההנפקה שירכשו על ידם.
- היקף השקעה מינימאלי של היזם - 40 מיליון ש"ח.
- תקופה של **עד שנתיים** לאיתור חברת מטרה והכנסת פעילות (בשווי של לפחות 80% מסכום הגיוס).
- השקעת תמורת ההנפקה עד להכנסת הפעילות באפיקים סולידיים בלבד באמצעות נאמן חיצוני לחברה.
- חובת אישור הכנסת פעילות חברת המטרה על ידי האסיפה הכללית ו**בנטרול** הצבעות היזמים.
- **החזר כספי** של סכום ההשקעה לבעלי מניות שיציעו באסיפה הכללית נגד הכנסת הפעילות.
- תגמולים ליזם - העדר תגמולים ליזם עד הכנסת הפעילות וכן קביעת תקרה לדמי ההצלחה (רכיב ה Upside - של היזם) של עד 10% מההון בחברה לאחר הכנסת הפעילות.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

5. פרסומי הרשות בציבור (המשך)

• רשות ניירות ערך קובעת את העקרונות והתנאים להנפקת SPAC בישראל (המשך)

▪ **חסימה על המניות המוחזקות על ידי היזם:** חסימה מוחלטת של ההשקעה הראשונית עד הכנסת הפעילות, לצד חסימה של חלק מהשקעה זו עד שישה חודשים לאחר הכנסת הפעילות; חסימה של שלוש שנים לאחר הכנסת הפעילות על המניות שיוענקו ליזם במסגרת הכנסת הפעילות.

▪ רוב של דירקטורים בלתי תלויים בדירקטוריון.

▪ בהעדר הכנסת פעילות או עזיבה של היזמים בתוך התקופה שנקבעה - השבת כספי ההשקעה למשקיעים.

▪ גילוי ודיווח למשקיעים בהתאם להוראות הדין ולהתחייבויות שיכללו בתשקיף בדבר פרטי הגילוי שיכללו במסגרת זימון אסיפת בעלי המניות להכנסת הפעילות.

לדברי הגב' ענת גואטה, יו"ר רשות ניירות ערך התנאים והעקרונות שגיבשה הרשות נועדו ליצור זהות אינטרסים בין היזם לבין המשקיעים, במטרה לחזק את **מנגנוני ההגנה** על ציבור המשקיעים. הרשות ממשיכה לעקוב אחר ההתפתחויות המתרחשות בשוק ותפעל לעדכן את מנגנוני ההגנה על משקיעים, ככל ויידרש.

הרשות צפויה לאשר תשקיפים של יזמים אשר יש להם ניסיון בניהול כספי ציבור ואשר עומדים בעקרונות ובתנאים המפורטים לעיל. בימים אלה מקיימת הרשות דיונים עם הבורסה לניירות ערך במטרה להסדיר עקרונות אלו בתקנון הבורסה.

לקישור להודעת הרשות בנושא לחץ/י כאן.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

5. פרסומי הרשות בציבור (המשך)

- דגשים למשקיעים בנוגע להשקעה בשותפויות מו"פ

רקע

ביום 28 בפברואר 2019 פרסמה לניירות ערך בתל אביב (להלן - "הבורסה"), טיוטה להערות הציבור בנושא אשר נועדה לאפשר רישום למסחר של שותפויות מוגבלות אשר תעסוקנה בתחום המחקר ופיתוח (להלן - "שותפויות מו"פ"). לטובת האמור, הבורסה הובילה שינוי לתקנון הבורסה כך שיתאפשר הרישום של שותפויות כאמור בכפוף למספר קריטריונים ברורים.

בחודש מאי 2019 התיקון לתקנון הבורסה נכנס לתוקף ואומצו במסגרתו, בין היתר הקריטריונים המפורטים להלן:

- העיסוק הבלעדי (תחום פעילות) של השותפות יהיה בתחום מחקר ופיתוח.
 - שותפות מו"פ תוכל להשקיע רק בפרויקטים אשר:
 - קיבלו את אישור הרשות הלאומית לחדשנות טכנולוגית (להלן - "רשות החדשנות") כי כל פרויקט בו הישות תשקיע לראשונה הינם פרויקטים של מחקר ופיתוח (הגדרת מחקר ופיתוח בתקנון הבורסה תסתמך על ההגדרה בחוק לעידוד מחקר, פיתוח וחדשנות טכנולוגית בתעשייה); או
 - התקבל אישור רשות החדשנות כי ההשקעה מקיימת את מטרות חוק המו"פ (דהיינו - יצירת מקומות עבודה בתעשייה וקליטת כוח אדם מדעי טכנולוגי, יצירת תשואה עודפת למשק הישראלי, פיתוח תעשייה עתירת מדע ועידוד הצמיחה ושיפור מאזן התשלומים של המדינה ע"י ייצור וייצוא מוצרים שיפותחו).
 - על מנת לוודא שהשותפות מפזרת את הסיכון השותפות תתחייב בהסכם השותפות כי מדיניות ההשקעה שלה הינה השקעה במספר פרויקטים וכי היקף ההשקעה בפרויקט בודד בו תשקיע השותפות לא יעלה על 40% מסך נכסיה (ע"פ דוחותיה הכספיים האחרונים) במועד ההשקעה. **הערה:** מגבלה זו אינה מונעת משותפות הנרשמת לראשונה למסחר להשקיע בפרויקט אחד בלבד בעת הרישום, אך היא תידרש לייעד חלק מתמורת ההנפקה להשקעות בפרויקטים נוספים בעתיד.
 - ההשקעה לראשונה בפרויקט תתאפשר רק אם הוא מצוי בשלב המחקר או הפיתוח (בהמשך, תאפשר להשקיע ביתר שלבי הפרויקט לרבות שלבי הייצור והשיווק).
 - לאחר הרישום למסחר, **השקעות נוספות** יתאפשרו בכפוף לאחת החלופות הבאות:
 - לפני הרישום למסחר נקבע בהסכם השותפות כי השותפות המוגבלת רשאית לבצע פרויקטים נוספים שלא הוגדרו במפורט בהסכם השותפות וזאת לפרק זמן של שלוש שנים החל במועד הרישום למסחר.
 - לאחר הרישום למסחר התקבלה החלטה באסיפה כללית כי השותפות המוגבלת רשאית לבצע פרויקטים נוספים שלא הוגדרו במפורט בהסכם השותפות ותוקף ההחלטה יהא לפרק זמן שלא יעלה על שלוש שנים.
- בנוסף לאמור לעיל, הוחלו על שותפויות מחקר ופיתוח הנחיות דומות לאלו החלות על שותפויות גז או נפט ושותפויות סרטים לעניין רישום לראשונה למסחר (כגון: השקעת השותף הכללי, שווי ושיעור החזקות ציבור המינימליים).

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

5. פרסומי הרשות בציבור (המשך)

• דגשים למשקיעים בנוגע להשקעה בשותפויות מו"פ (המשך)

בפרק הזמן שחלף ממועד אימוץ התיקון לתקנון הבורסה הוצעו לציבור ונרשמו למסחר בבורסה, יחידות השתתפות של מספר שותפויות מו"פ ושותפויות נוספות מצויות בהליכי בקשת היתר לפרסום תשקיף שעל פיו יוצעו ניירות הערך שלהן לציבור. רשות ניירות ערך (להלן - "הרשות") מבקשת להסב את תשומת לב ציבור המשקיעים למאפיינים הייחודיים ולסיכונים הכרוכים בהשקעה בשותפויות מו"פ המנפיקות לראשונה יחידות השתתפות לציבור.

לטובת האמור, פרסמה הרשות ביום 30 במאי 2020 הודעה למשקיעים (להלן - "הודעת הרשות") אשר מפרטת אודות מאפיינים עיקריים של שותפויות המו"פ והגילוי שנכלל בעניין במסגרת תשקיף הנפקה ראשונה לציבור, אליהם מומלץ לשים לב ולהביאם בחשבון בעת קבלת החלטת השקעה בניירות ערך של שותפות מו"פ, הן במועד הנפקתן לראשונה לציבור והן במהלך המסחר בבורסה.

מודל הפעילות של שותפות מו"פ

שותפות מו"פ מתאגדת על מנת להשקיע בחברות הפועלות בתחום מחקר ופיתוח אשר מעצם טיבו מאופיין בסיכונים משמעותיים. הפעילות בתחום המו"פ כרוכה בסיכון לא מבוטל לכישלון ואובדן כספי ההשקעה, לצד סיכוי קטן יחסית להצלחה ולקבלת תשואה משמעותית. מודל הפעילות של שותפות המו"פ כולל השקעה במספר חברות מטרה, כך שפיזור ההשקעה ביניהן מאפשר הפחתה מסוימת של הסיכון לאובדן כספי ההשקעה עקב כישלון של מי מהן.

מודל פעילות זה דומה במאפיין זה למודל הפעילות בתעשיית קרנות הון סיכון. עם זאת, בעוד שקרנות הון סיכון מגייסות כספים ממשקיעים מתוחכמים בלבד, בשותפויות מו"פ יכול גם הציבור הרחב להשקיע, ובכך לקחת חלק בהשקעות פיננסיות בתעשיית המחקר והפיתוח.

הסיכון הבסיסי בהשקעה בשותפות מו"פ

היזמים של שותפות המו"פ משמשים, על פי רוב, כמנהלים שלה והם אלה המכוונים את פעילותה ובמסגרת זאת הם בוחרים את חברות המטרה את היקפי ההשקעה ותנאיה. כדי לממן את פעילות השותפות, היזמים לא משקיעים בהכרח סכום כספי משמעותי מכיסם בהון אך למרות זאת הם זכאים לקבל תגמולים מהשותפות עבור שירותי הניהול (דמי יוזמה ודמי ניהול). על פי הוראות תקנון הבורסה, נכון למועד זה, היזמים המחזיקים בשותף הכללי, נדרשים להשקיע בהון השותפות בהתאם להיקף ההנפקה הראשונה לציבור (20%-15% מהיקף גיוס הנמוך מ-100 מיליון ש"ח ו-10% מהיקף גיוס העולה על 100 מיליון עד לתקרה השקעה של 20 מיליון ש"ח).

לאור האמור, המשקיעים מקרב הציבור הם אלו שנושאים במרבית הסיכון ההוני של השותפות לאובדן כספם במקרה של כישלון השותפות ולעומתם, היזמים נושאים בסיכון הוני נמוך יותר ביחס לנכסי השותפות, ולמרות זאת, הם עשויים ליהנות מפירות הצלחה של השותפות, כאשר היקף התגמולים שלהם יגדל ככל שהשותפות תצליח יותר. בשל חלקם הנמוך של היזמים בסיכון ההוני של השותפות, קיים חשש שהיזמים ייטלו סיכונים גבוהים בעת קבלת החלטות בדבר ניהול השותפות, לנוכח העובדה שבמידה וסיכונים אלו יתממשו הם יובילו להפסד כספי מוגבל מצדם ביחס להפסד המשקיעים מהציבור, בעוד שבמידה וסיכונים לא יתממשו וההשקעה תצליח, הם יזכו לחלק משמעותי מהרווחים ביחס לחלקם בהון השותפות.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

5. פרסומי הרשות בציבור (המשך)

• דגשים למשקיעים בנוגע להשקעה בשותפויות מו"פ (המשך)

לאור מאפייני הסיכון המתוארים לעיל, סגל הרשות מציע במסגרת הודעת הרשות שורה של מאפיינים של שותפויות מו"פ אשר יש להתייחס ולתת להם משקל בעת קבלת החלטת השקעה בניירות הערך של שותפות מו"פ:

- **הניסיון העסקי ומהימנות היזמים שמנהלים את שותפות המו"פ** - חלק ניכר מההצלחה הפוטנציאלית של שותפות המו"פ נובע מהיזמים ומהיכולת שלהם לנהל את כספי שותפות המו"פ בהצלחה ולבחור באיזה חברות ופרויקטי מו"פ היא תשקיע. כדי להעריך את היכולת ואיכות הניהול של היזמים, מוצע לקרוא בעיון את הגילוי שניתן במסגרת התשקיף על הניסיון העסקי הקודם שלהם ועל ובפרט על ניסיונם, או חוסר ניסיונם, בניהול השקעות בתעשיית קרנות הון סיכון שהינו רלבנטי לניהול שותפות המו"פ.

- **דמי הניהול האפקטיביים ששותפות המו"פ תשלם ליזמים ונושאי המשרה** - דמי הניהול האפקטיביים כוללים את דמי הניהול שתשלם השותפות ליזמים ואת התשלומים שתשלם השותפות לנושאי המשרה שלה. על פי רוב, דמי הניהול המשולמים ליזמים נקבעים כשיעור מנכסי השותפות או כתשלום סכום רבעוני או חודשי, קבוע. שותפויות המו"פ נדרשות לכלול נתון זה בכריכת התשקיף ואופן חישובו הינו אחיד בין כל השותפויות כך שמתאפשרת השוואה בין שותפויות המו"פ השונות בכל הנוגע לתגמולים ליזמים ונושאי המשרה.

סגל הרשות מציין כי בשנים האחרונות, דמי הניהול השוטפים הממוצעים המקובלים בתעשיית ההון סיכון הפרטית הבינלאומית, עמדו על שיעור של כ- 2% לשנה מסך גיוסי הקרן. לפיכך, סגל הרשות מפנה את תשומת לב המשקיעים לכך שישנן שותפויות מו"פ בהן שיעור דמי הניהול האפקטיביים מגיע לשיעורים גבוהים הרבה יותר משיעור ממוצע זה.

- **דמי היוזמה ששותפות המו"פ תשלם ליזמים ומנגנון החישוב שלהם** - רכיב זה כולל תגמולים נוספים ליזמים שנגזרים מהכנסות, נכסים או רווחים שנובעים לשותפות. השותפויות נדרשות לכלול גילוי אודות היקפי התגמולים ומנגנון החישוב שלהם, לרבות בפורמט טבלאי המאפשר השוואה בין שותפויות המו"פ השונות והתגמולים המשולמים על ידן ליזמים.

מנגנון חישוב דמי היוזמה של השותפויות מגוון, וישנם מקרים בהם חלף חישוב רווחי או הפסדי השותפות כמכלול, כמדד לזכאות לקבלת דמי היוזמה, החישוב נעשה רק ביחס להשקעות בחברות מטרה מוצלחות הממומשות על ידי השותפות ברווח ומבלי שנלקחים בחשבון ומקוזזים הפסדים שנבעו לשותפות מהשקעות בחברות מטרה אחרות. במקרים אלה עלול להחריף ניגוד עניינים בין מערך התמריצים של יזמי השותפות ומנהליה ובין המשקיעים בשותפות, שכן, עלול להיווצר מצב במסגרתו יזמי השותפות ומנהליה זכאים לתגמול בדמות דמי יוזמה, בגין מימוש שהניב רווח, בעוד השותפות בכללותה והמשקיעים בה מצויים בפוזיציית הפסד. סגל הרשות מציין כי בשנים האחרונות, דמי היוזמה הממוצעים המקובלים בתעשיית ההון סיכון הבינלאומית עמדו על שיעור של כ- 20% מתשואת הקרן בכללותה.

- **סכום הגיוס של השותפות** - סכום הגיוס המזערי של שותפות מו"פ, בהתאם להוראות תקנון הבורסה, עומד כיום על כ-25 מיליון ש"ח. בימים אלה, במסגרת הליך לתיקון של תקנון הבורסה, סכום הגיוס המזערי צפוי להתעדכן ולעמוד על 50 מיליון ש"ח. הגדלת סכום הגיוס כאמור צפויה לאפשר סינון טוב יותר של הגורמים המנפיקים שותפויות מו"פ ולהגדיל את הסבירות להשתתפותם של משקיעים מוסדיים בהנפקות אשר עשויה להוות איתות לציבור המשקיעים ביחס לטיב ההנפקה והגברת יכולת השותפויות לפיזור נרחב יותר בהשקעות בחברות מטרה.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

5. פרסומי הרשות בציבור (המשך)

• דגשים למשקיעים בנוגע להשקעה בשותפויות מו"פ (המשך)

- **מגבלות על מכירת ניירות הערך על ידי היזמים** - נכון להיום, תקנון הבורסה קובע הסדר לפיו בעלי עניין בשותפות ומחזיקים בה לפני ההנפקה לרבות היזמים מנועים מלמכור בבורסה את יחידות ההשתתפות שרכשו במסגרת ההנפקה. חסימה זו היא לתקופה של שלושה חודשים (להלן - "חסימה מוחלטת"), ולאחר מכן ישנה חסימה חלקית לתקופה של 15 חודשים נוספים במהלכה רשאים היזמים למכור בבורסה, מדי חודש, עד 2.5% מההחזקה שלהם). בעניין זה מקדמת הבורסה בימים אלה תיקון לתקנון שעניינו הארכת תקופת החסימה כך שהיזמים יוגבלו מלמכור את יחידות ההשתתפות שרכשו בהנפקה במהלך תקופה ארוכה יותר של 36 חודשים - מתוכם 12 חודשים של חסימה מוחלטת ועוד 24 חודשים של חסימה חלקית. מטרתה של יוזמה זו היא להגביר את הקרבה בין האינטרסים של היזמים לאלו של המשקיעים מהציבור.
- **פרטים אודות חברות המטרה המתוארות בתשקיף בהן צפויה שותפות המו"פ להשקיע** - סגל הרשות מבהיר כי קיימת חשיבות רבה, טרם קבלת החלטת ההשקעה, לקריאת התיאור שניתן במסגרת התשקיף ולהערכת טיבן ואיכותן של חברות המטרה שבהן השותפות תשקיע חלק מכספי ההנפקה. בין המאפיינים שמומלץ לקחת בחשבון לטובת האמור ניתן למנות את הבאים:
 - תחום הפעילות של חברת המטרה והמוצרים העיקריים שלה;
 - שלב הבשלות העסקית שלה (כגון: האם היא מצויה עדיין בשלב המחקר; האם היא כבר פיתחה את המוצר העיקרי או את המוצרים העיקריים שלה; האם המוצר העיקרי קיים וכבר נמכר על ידה; האם נדרשים אישורים רגולטוריים עבור המוצר העיקרי שלה, והאם אישורים אלה קיימים בידה; האם היא גייסה כספים ממשקיעים נוספים; ועוד);
 - פוטנציאל הצמיחה והחדירה לשוקי היעד והסיכויים והסיכונים הקריטיים להצלחת הפעילות;
 - נתונים כספיים של חברת המטרה (נתונים שיכללו במסגרת התשקיף בהתאם למידת המהותיות של ההשקעה בחברת המטרה עבור שותפות המו"פ).
- **השקעות מפורטות בתשקיף ומדיניות ההשקעה של שותפות המו"פ** - שותפויות המו"פ מפרטות בתשקיף את מדיניות ההשקעה שלהן והשימושים המתוכננים בתמורת ההנפקה. באמצעות גילוי זה השותפות מבהירה את מאפייניהן של חברות המטרה בהן היא תשקיע, סכומי ההשקעה שהיא מתכננת להשקיע בכל חברת מטרה והיקף הפיזור שהיא מיעדת לכספי הגיוס. מידע חשוב אודות מדיניות ההשקעה של השותפות יכלול בעיקר גילוי אודות:
 - תחומי הפעילות של חברות המטרה המיועדות (כגון: היי-טק בכללותו, אגרו-טק, פוד-טק, מכשור רפואי וכו');
 - שלב הבשלות העסקית של חברות המטרה המיועדות (המינוחים המקובלים המשקפים על פי רוב את מידת הבשלות של חברת המטרה הם על פי מדרג הנגזר מסבבי הגיוס שלה דוגמת Pre-Seed, Seed, Round A, Round B, Round C וכו');
 - האם השותפות קובעת שיעור פיזור מובנה של סכומי הגיוס בין מספר מזערי או מרבי של חברות מטרה;
 - האם השותפות קבעה אסטרטגיית יציאה מהשקעותיה. כלומר, פירוט של הקריטריונים לפיהם תחליט השותפות לממש החזקות בחברות המטרה

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

5. פרסומי הרשות בציבור (המשך)

• דגשים למשקיעים בנוגע להשקעה בשותפויות מו"פ (המשך)

▪ **השקעות מפורטות בתשקיף ומדיניות ההשקעה של שותפות המו"פ - שותפויות המו"פ (המשך)** - מידת הסיכון הטמונה בהשקעה בכל שותפות מו"פ כרוכה במכלול מאפייניה, ולא ניתן בהכרח לדרג את רמת הסיכון הטמונה בהשקעה בשותפות מו"פ מסוימת, ביחס לשותפויות מו"פ אחרות, על בסיס מאפיין בודד.

בנוסף, שותפויות המו"פ מתארות בתשקיף ההנפקה הראשונה לציבור גם השקעות ספציפיות בהן השותפות מתכוונת להשקיע בסמוך למועד ההנפקה, באמצעות כספי התמורה. שיעור ההשקעה של השותפויות שהונפקו עד כה, מתוך תמורת ההנפקה, בהשקעות מזהות, עומד על כ- 15%-20%. זאת, באופן שעולה בקנה אחד עם תיקון תקנון הבורסה המקודם בימים אלה לעיגון דרישה זו.

יצוין, כי בתשקיף ההנפקה הראשונה לציבור מתואר גם אופן השימוש ביתרת תמורת ההנפקה, עד לשימוש בה בפועל בהתאם למדיניות ההשקעה של השותפות. לאופן שימוש זה, ישנה חשיבות רבה כדי לוודא כי הכספים שגויסו מהציבור לא ישמשו למטרות החורגות ממדיניות ההשקעה ותכלית השותפות. מרבית שותפויות המו"פ שהונפקו במהלך החודשים האחרונים הגבילו את שימושים בתמורת ההנפקה להשקעה באפיקים סולידיים, בלבד. באופן זה תובטח שמירה על ערכם של כספי ההנפקה עד לשימוש בהם בפועל - באופן שעולה בקנה אחד עם התהליך לתיקון תקנון הבורסה לעיגון דרישה מסוג זה.

הרשות מבקשת להדגיש שחלק מהמאפיינים המפורטים במסגרת הודעת הרשות יכולים להתקיים גם בתאגידים אחרים והם אינם ייחודיים בהכרח רק לשותפויות מו"פ. בפרט, מאפיינים אלה יכולים להתקיים גם בחברות שפעילותן בתחומי מחקר ופיתוח וטכנולוגיה. לאור זאת, מוצע להתחשב במאפיינים אלה גם בעת קבלת החלטות השקעה בחברות ציבוריות אחרות ככל שהם רלוונטיים באותו עניין.

עוד מדגיש סגל הרשות כי האמור לעיל והסבת תשומת הלב על ידי הרשות לנושאים אלו, אינו מהווה תחליף לקריאת התשקיף של שותפות המו"פ הרלבנטית ובחינה קונקרטית של מכלול מאפייני הסיכון שלה לצורך קבלת החלטת השקעה ואין באמור משום אימות פרטים המפורטים בתשקיפים ו/או אישור מהימנותם ו/או הבעת דעה על טיבם של ניירות הערך המוצעים על ידי שותפויות המו"פ.

פרטים נוספים ניתן למצוא בעלון למשקיע ובו עיקרי הדגשים והמאפיינים להשקעה בשותפויות מו"פ.

לנוסח המלא של הודעת הרשות כפי שפורסמה באתר הרשות בפורמט PDF לחץ/י כאן.

לקישור לעלון שפורסם על ידי סגל הרשות בנושא לחץ/י כאן.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

5. פרסומי הרשות בציבור (המשך)

- **כללי התנהגות מוצעים לדירקטורים לקידום איכות הביקורת על הדוחות הכספיים (Best Practice)**

רקע

הדוחות הכספיים של התאגיד מהווים חלק מרכזי מדיווחי התאגיד. מטרת הדוחות הכספיים היא לספק מידע לגבי המצב הכספי, הביצועים והשינויים במצב הכספי של התאגיד, אשר יהא שימושי למגוון רחב של משתמשים בקבלת החלטות כלכליות, ובכללם ציבור המשקיעים בשוק ההון.

כחלק מהצעדים בהם נוקט סגל רשות ניירות ערך (להלן - "סגל הרשות") לשיפור איכות הדיווח הכספי של תאגידים מדווחים ובכלל זה בדיקות שוטפות של דיווחי התאגידים לרבות הדיווחים הכספיים; פניות יזומות באשר להיקף שכר הטרחה המשולם לרואה החשבון המבקר; נקיטה בפעולות אכיפה במקרים המתאימים; וביקורות רחב בנושאים שונים, פרסם סגל הרשות בחודש יוני 2021 מסמך היועצות העוסק בכללי התנהגות מוצעים לחברי ועדות הביקורת והמאזן לקידום איכות הביקורת על הדוחות הכספיים (להלן - "מסמך ההיועצות").

מסמך ההיועצות פורסם להערות הציבור עד ליום 14 ביולי 2021 (לחוזר המחלקה המקצועית שעסק במסמך ההיועצות לחץ כאן).

לאחר דיונים בהערות הציבור אודות מסמך ההיועצות, ביום 20 לאוקטובר 2021 פרסם סגל הרשות מסמך סופי העוסק בכללי התנהגות מוצעים לדירקטורים לקידום איכות הביקורת על הדוחות הכספיים (Best Practice) (להלן - "המסמך").

מטרת המסמך הינה לקדם את איכות הביקורת על הדוחות הכספיים המבוצעת על ידי רואה החשבון המבקר. המסמך כולל המלצות לכללי התנהגות בנושאים שונים העשויים לתמוך בקידום איכות הביקורת. לדוגמה, באשר לחשיבות תקשורת דו צדדית בין רואה החשבון המבקר לאורגנים השונים בתאגיד; קריטריונים לבחירת רואה חשבון מבקר או להארכת כהונתו; שיקולים לעניין קביעת שכר הטרחה; חשיבות בחינת אי התלות של רואה חשבון המבקר (אי תלותו של רואה החשבון המבקר מגבירה ומחזקת את האמון בחוות דעתו וכנגזרת מכך, בדוחות הכספיים המבוקרים על ידו), ועוד. כללי התנהגות אלו נוגעים לדירקטורים, ובפרט הדירקטורים החברים בוועדת הביקורת ו/או בוועדה לבחינת הדוחות הכספיים ("ועדת המאזן"), ביחס להיבט זה של תפקידם.

בהתאם להוראות הדין, הדוחות הכספיים של תאגיד ייחתמו בשם התאגיד על ידי יו"ר הדירקטוריון, המנהל הכללי, ונושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים. לדוחות אלה תצורף חוות דעת של רואה החשבון המבקר.

מטרת הביקורת המבוצעת על ידי רואה החשבון המבקר על הדוחות הכספיים היא להגביר את רמת האמון בדוחות הכספיים אצל ציבור המשקיעים וכלל משתמשי הדוחות ותוצאתה הינה חוות דעת בלתי תלויה של רואה החשבון המבקר המציינת אם דוחות אלה משקפים באופן נאות ומכל הבחינות המהותיות, את מצבו הכספי של התאגיד, תוצאות פעולותיו, השינויים בהון ובתזרימי המזומנים שלו, בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים ותקנות ניירות ערך.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

5. פרסומי הרשות בציבור (המשך)

- **כללי התנהגות מוצעים לדירקטורים לקידום איכות הביקורת על הדוחות הכספיים (המשך)**

אין חולק על חשיבות דיווח כספי איכותי על ידי תאגידי מדווחים המשמש את הציבור לצורך קבלת החלטות השקעה, ועל חשיבותה של ביקורת בלתי תלויה של רואה החשבון המבקר העומדת בבסיס חוות דעתו, ככלי מרכזי להקניית אמינות למידע הפיננסי המובא לציבור באמצעות הדוחות הכספיים. אמינות זו היא אבן יסוד לפעילות תקינה של שוק ההון ופגיעה בה מערערת את אמון הציבור בשוק זה. לפיכך, ומבלי לגרוע מכך שהאחריות הראשית לאיכות הביקורת היא של רואה החשבון המבקר בהתאם לתקני הביקורת המקובלים בישראל (להלן - "תקני הביקורת"), על דירקטוריון התאגיד וועדותיו לנקוט בפעולות אשר יקדמו ויתמכו באיכות הביקורת.

לאור חשיבות תפקידו זה של הדירקטוריון, בחן סגל הרשות את הצורך בגיבוש כללי התנהגות מומלצים אשר יכללו עקרונות מנחים, כלים ודגשים לדירקטורים בתאגיד מדווח בהיבט זה של תפקידם. בין היתר קיים סגל הרשות פגישות עם גורמים בשוק, ובהם דירקטורים (לרוב חברי ועדות ביקורת וועדות מאזן), עורכי דין ורואי חשבון מבקרים, מהן עלה הצורך במתן כלים לדירקטורים והבהרת המצופה מהם בעת מילוי תפקידם בהקשר הדיווח הכספי בכלל, ובנוגע לנושא דנן בפרט. כמו-כן נבחנו פרסומים של רגולטורים בעולם, לרבות הארגון הבינלאומי של רשויות ניירות הערך ("IOSCO") שעניינם כללי התנהגות (Best Practice) לדירקטורים לשם קידום איכות הביקורת המבוצעת על ידי רואה החשבון המבקר.

הכללים מוצעים גם על רקע **ביקורת רחב** שערך סגל הרשות בנושא עבודת ועדת המאזן במספר תאגידי מדווחים ואשר במסגרתה נבדקה, בין היתר, עמידה בהוראות תקנות החברות (הוראות ותנאים לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים), התש"ע-2010 ("תקנות אישור דוחות כספיים"), לעניין ביצוע תפקידה של ועדת המאזן לבחון את הדוחות הכספיים ולגבש המלצה לדירקטוריון בדבר אישורם. בד בבד עם פרסום מסמך זה, פרסם סגל הרשות **דוח ממצאים** המפרט את ממצאי הביקורת האמורה, וזאת במטרה לספק כלים ודגשים נוספים לדירקטורים לשם מילוי תפקידם בהתאם להוראות הדין (לקישור לחוזר המחלקה המקצועית בדבר דוח הממצאים האמור **לחץ/ כאן**).

הכללים המומלצים במסגרת המסמך, עוסקים כאמור בעבודת הדירקטורים והפעולות שביכולתם לנקוט לשם קידום איכות הביקורת המבוצעת על ידי רואה החשבון המבקר, ובכך לחזק את מעגל ההגנה הנוסף על נאותות ואיכות הדיווח הכספי. ההמלצות אינן מהוות רשימה ממצה של כלל ההיבטים הנוגעים לעבודת הדירקטורים ואורגנים נוספים בתאגידי בהתאם להוראות הדין, הרלוונטיים לקידום איכות הדיווח הכספי בכלל וקידום איכות הביקורת המבוצעת על ידי רואה החשבון המבקר בפרט. כמו כן, כללי התנהגות אלו אינם מתייחסים לתפקיד הדירקטוריון בהיבט הרחב של עריכת אישור הדוחות הכספיים של התאגיד, אלא בממשק עם רואה החשבון המבקר בלבד. עם זאת, חלק מההמלצות, עשויות להיות רלוונטיות, בשינויים המחויבים, גם ביחס להיבטים נוספים בתפקיד הדירקטוריון וועדותיו בקשר עם הדיווח הכספי.

סגל הרשות מדגיש כי המסמך אינו גורע או מחליף הוראות דין או הוראות מכוח הדין להן תאגיד כפוף. עוד יודגש כי מסמך זה אינו עוסק בכללי הביקורת החלים על רואה החשבון המבקר. לפיכך, ברי כי אין בהמלצות המתוארות בכללי התנהגות אלו, ובפעולות המבוצעות על ידי הדירקטורים לשם קידום איכות הביקורת על הדיווח הכספי כאמור, בכדי לגרוע מהאחריות המוטלת על רואה החשבון המבקר לביצוע תפקידו בהתאם לתקני הביקורת.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

5. פרסומי הרשות בציבור (המשך)

• כללי התנהגות מוצעים לדירקטורים לקידום איכות הביקורת על הדוחות הכספיים (המשך)

המסמך סוקר, בין היתר, את תפקידי הדירקטוריון וועדות הדירקטוריון בקשר עם הביקורת על הדוחות הכספיים ומפרט בדבר כללי התנהגות מומלצים (Best Practice) תוך פילוח לנושאים המפורטים להלן:

א. מינוי רואה החשבון המבקר וקביעת שכר

- הליך מינוי רואה החשבון המבקר
- תדירות, עיתוי ותהליך גיבוש המלצה למינוי רואה חשבון המבקר
- קריטריונים לבחינה במסגרת הליך מינוי רואה חשבון מבקר
- קביעת שכר טרחה של רואה חשבון המבקר

ב. אי תלות רואה חשבון המבקר

ג. תקשורת בין הדירקטוריון וועדותיו לבין רואה חשבון המבקר

תפקידי הדירקטוריון וועדות הדירקטוריון בקשר עם הביקורת על הדוחות הכספיים

בהתאם להוראות חוק החברות, תשנ"ט-1999 ("חוק החברות"), הדירקטוריון יתווה את מדיניות החברה ויפקח על ביצוע תפקידי המנהל הכללי ופעולותיו. בכך, הדירקטוריון אמון על מערך הבקורת והפיקוח על פעילות התאגיד. בשים לב לתפקידים ובפרט לאחריות המוטלת על הדירקטוריון לנאותות הדיווח הכספי, מצופה ממנו לפעול במסגרת תפקידו על מנת לוודא כי גם הביקורת המבוצעת על ידי רואה החשבון המבקר היא באיכות גבוהה.

שתי ועדות דירקטוריון עוסקות באופן ישיר בעניינים שקשורים לנאותות הדיווח הכספי ולקשר עם רואה החשבון המבקר - ועדת הביקורת וועדת המאזן.

לועדת הביקורת תפקיד מרכזי בבקרה על פעולתה של החברה לרבות עמידה על ליקויים בניהול העסקי של החברה, תוך התייעצות עם המבקר הפנימי או עם רואה החשבון המבקר, אישור פעולות ועסקאות מיוחדות הטעונות אישור לפי הוראות החוק (לרבות עסקאות מול בעלי השליטה או שלבעל השליטה עניין אישי בהן), בחינת תכנית העבודה של המבקר הפנימי ובחינת מערך הביקורת הפנימית, ובחינת היקף עבודת רואה החשבון המבקר ושכרו לצורך המלצה בפני מי שקובע את שכרו.

לועדת המאזן תפקיד מרכזי בתהליך אישור הדוחות הכספיים. במסגרת תקנות אישור דוחות כספיים נקבעו כללים בעניין הליך אישורם של דוחות כספיים בתאגידים מדווחים. בהתאם להוראות התקנות, דוחות כספיים יובאו לדיון ולאישור הדירקטוריון רק לאחר שהתקיים הליך ששלביו נקבעו בתקנות, ובכלל זה דיון של ועדת המאזן בדוחות הכספיים, וגיבוש המלצותיה של ועדת המאזן באשר לנושאים בקשר עם הדוחות הכספיים. בהתאם לנדרש על פי התקנות, לכל חברי ועדת המאזן ישנה היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים, ולפחות אחד מהחברים בה, שהוא בלתי תלוי, יהיה בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית. היות וחברי ועדת הביקורת וחברי ועדת המאזן נדרשים לעמוד בתנאי אי תלות דומים, בקרב התאגידים לעיתים קיימת זהות מוחלטת בין חברי ועדות אלה.

כאמור, חוק החברות קובע כי הדירקטוריון אחראי לעריכת הדוחות הכספיים ולאישורם. כמו כן, הדירקטוריון הוא שבסמכותו לקבוע את הנושאים שייכללו בסדר היום של האסיפה. על פי החוק והתקנות, תפקידי ועדת הביקורת וועדת המאזן הינם להמליץ לדירקטוריון בעניינים שפורטו לעיל. לפיכך, **כללי ההתנהגות המומלצים במסמך זה, מתייחסים לכל הדירקטורים, ואף ביתר שאת לדירקטורים החברים בוועדת הביקורת ו/או ועדת המאזן.** מצופה כי כל תאגיד בהתאם למאפייניו ולסמכויות הדירקטוריון וועדותיו, יקבע למי כללים אלו עשויים לסייע.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

5. פרסומי הרשות בציבור (המשך)

- כללי התנהגות מוצעים לדיירקטורים לקידום איכות הביקורת על הדוחות הכספיים (המשך)
להלן סקירה תמציתית של כללי התנהגות המומלצים לדיירקטורים המפורטים במסגרת המסמך:

מינוי רואה החשבון המבקר וקביעת שכרו

הליך מינוי רואה החשבון המבקר

בהתאם להוראות חוק החברות, האסיפה הכללית תמנה את רואה החשבון המבקר. בחוק לא נקבעה במפורש זהות האורגן שיביא את המלצתו לרואה החשבון המבקר שיועמד למינוי בפני האסיפה הכללית (למעט במקרים של אי חידוש כהונה או סיום כהונה של רואה החשבון המבקר). הדיירקטוריון הוא שבסמכותו לקבוע את הנושאים שייכללו בסדר היום של האסיפה כך שבפועל הוא זה שמחליט על זהות המועמד לכהן כרואה חשבון מבקר לאישורה של האסיפה. כמו כן, החוק קובע שכחלק מתפקידיה של ועדת הביקורת כוועדה בלתי תלויה, היא האמונה על בחינת היקף עבודת רואה החשבון המבקר ושכרו לצורך המלצה בפני מי שקובע את שכרו.

משכך, לעמדת הסגל ראוי שתאגיד יגבש מדיניות לגבי ההליך שקודם להחלטה על מינוי או על החלפת רואה החשבון המבקר וכן לגבי הפיקוח על הליך זה, לרבות זהות האורגן שיגבש את ההמלצה ביחס לזהות רואה החשבון שמינויו (או החלפתו) מובא לאישור האסיפה וקביעת קווים מנחים לתהליך כמפורט במסמך זה.

לעמדת הסגל, ראוי שוועדת הביקורת, בהיותה ועדה בלתי תלויה, תהיה הגורם האמון על גיבוש ההמלצה ביחס למינוי רואה החשבון המבקר ותביא את המלצותיה בפני הדיירקטוריון בטרם יגבש את זהות המועמד לכהונה כרואה חשבון מבקר אשר יובא לאישור האסיפה הכללית, בין במינוי לראשונה ובין בהארכת התקשרות עם רואה החשבון המבקר לתקופה נוספת ((אשר במקרה של אי חידוש כהונתו או סיום כהונתו של רואה החשבון המבקר נקבע מפורשות כי תובא עמדתה של ועדת הביקורת בפני האסיפה הכללית), וזאת תוך הפעלת שיקולים מקצועיים גרידא כמפורט במסמך.

כך יהיה פיקוח של אורגן עצמאי ומקצועי לא רק ביחס לסיום כהונה של רואה החשבון המבקר, אלא גם ביחס למינויו. באופן זה, ועדת הביקורת תוכל לוודא כי בעת מינוי רואה החשבון המבקר יינתן משקל מתאים לקריטריונים הראויים לבחינה לשם החלטה זו, לרבות קריטריונים שיקדמו את איכות הביקורת המבוצעת על ידי רואה החשבון המבקר; ועדת הביקורת תוכל להסתייע בוועדת המאזן וכן בהנהלה לביצוע ההליך וזאת מתוקף היותה אורגן ביצועי בתאגיד.

תדירות, עיתוי ותהליך גיבוש המלצה למינוי רואה חשבון מבקר

חוק החברות קובע כי רואה החשבון המבקר יתמנה בכל אסיפה שנתית וישמש בתפקידו עד תום האסיפה השנתית שלאחריה; אולם האסיפה הכללית רשאית, אם נקבעה לכך הוראה בתקנון, למנות רואה חשבון מבקר שימש בתפקידו לתקופה ארוכה יותר, שלא תארך מעבר לשלוש שנים.

במקרים רבים, מינויו של רואה החשבון המבקר מובא לאישור מחדש באסיפה הכללית, או לחילופין מתקבלת החלטה להחליפו מסיבות שונות, כאשר היקף התהליך המבוצע על ידי תאגידי לגיבוש ההחלטה, תדירותו ועיתויו, משתנה בין תאגיד לתאגיד.

כאשר רואה החשבון המבקר משמש בתפקידו במשך תקופה ארוכה מאוד יתכן סיכון להיווצרות קרבה שעלולה להשליך על האובייקטיביות ועל השמירה על אי התלות שלו. מנגד, תקופת כהונה ממושכת עשויה להקנות יתרון לרואה החשבון המבקר בהיכרותו המעמיקה עם התאגיד המבוקר וסביבתו העסקית, אשר עשויה לאפשר זיהוי סיכונים ביקורת ונושאים מהותיים העשויים להצריך העמקה בביקורת בצורה טובה יותר.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

5. פרסומי הרשות בציבור (המשך)

- כללי התנהגות מוצעים לדירקטורים לקידום איכות הביקורת על הדוחות הכספיים (המשך)

לאור האמור, ובאשר לתדירות ביצוע הליך לבחינת זהות רואה החשבון המבקר, ראוי כי תאגיד יקיים באופן יזום אחת לתקופה (כפי שייקבע כמדיניות על ידי ועדת הביקורת) הליך בחינה משמעותי שיכלול, בין היתר, דיון האם יש צורך בהחלפת רואה החשבון מבקר בשים לב לקריטריונים שונים, ובכללם תקופת הכהונה. מקום בו יוחלט שיש צורך בהחלפת רואה חשבון מבקר, מומלץ לקיים הליך שיכלול בחינת מספר מועמדים לכהונה כרואה חשבון מבקר של התאגיד.

בקביעת מדיניות זו ראוי שיובאו בחשבון פרמטרים שונים, תוך התאמתם למאפייני הפעילות של התאגיד, מתוך מטרה לקדם את איכות הביקורת, כגון משך הכהונה כרואה החשבון המבקר, התפתחות הפעילות העסקית של התאגיד, גודלה, סיכונים הגלומים בפעילותה, סיכוני הביקורת שזוהו על ידי רואה החשבון המבקר, בחינת התאמת המבקר לאופי הביקורת, מומחיותו ויכולתו לתת מענה לסיכונים אלה וכדומה.

באשר לעיתוי ביצוע הליך זה, סגל הרשות סבור כי ראוי שההליך יבוצע ככל הניתן במועד שאינו סמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים השנתיים או במועד סמוך לשינויים עסקיים משמעותיים בעניינו של התאגיד דוגמת רכישת פעילות משמעותית, זאת במטרה לאפשר לרואה החשבון המבקר החדש תקופה מספקת להכיר את פעילות התאגיד עובר בטרם יבצע הביקורת השנתית.

קריטריונים לבחינה במסגרת הליך מינוי רואה החשבון מבקר

תאגיד יפעל למינוי של רואה חשבון מבקר בלתי תלוי שיהיה בעל היכולות והמומחיות הנדרשת לבקר את הדוחות הכספיים באיכות גבוהה.

במסגרת גיבוש ההמלצה על ידי ועדת הביקורת בדבר זהות רואה החשבון מבקר, ראוי כי הוועדה תגבש קריטריונים לבחינה, כגון: מומחיות רואה החשבון המבקר, ניסיון בביקורת תאגידים בענף בו פועל התאגיד, מחויבות לאיכות הביקורת ותשומות שיוקדשו להליך הביקורת ועוד. בנוסף, ככל שמדובר בסיום כהונה או אי חידוש כהונה, על ועדת הביקורת לבחון גם את הרקע לכך, ובכלל זה להביא בחשבון האם קיימות סוגיות מקצועיות מהותיות שנדונו מול רואה החשבון המבקר ו/או מחלוקות מקצועיות ו/או אי הסכמות אחרות (לרבות מול בעל השליטה בתאגיד) העשויות להתקיים ברקע הדיון על החלפתו.

בהקשר זה יצוין כי בשנים האחרונות ביצע סגל הרשות בדיקות מול חברות שמדיווחיהן עלה כי שכר הטרחה השעתי ששולם לרואה החשבון המבקר עמד על סכום נמוך של מספר עשרות שקלים. במקרים אלה סגל הרשות העלה שאלות בדבר אופן קביעת שכר הטרחה של רואה החשבון המבקר והשיקולים לו, וכן בעניין הבחינה שביצעה ועדת הביקורת בעניין היקף עבודת המבקר וקביעת שכרו, על מנת לוודא כי בשכר טרחה זה מבוצעת ביקורת איכותית.

בנוסף, סגל הרשות מצא שבחברות השונות קיים חוסר אחידות בהיקף הבחינה המבוצעת על ידי הדירקטוריון וועדות הדירקטוריון ובקריטריונים הנבחנים לצורך גיבוש ההמלצה על זהות רואה החשבון המבקר. בחלק מהמקרים מצא סגל הרשות כי על פניו הדירקטורים נתנו משקל גבוה להיקף שכר טרחה המשולם לרואה החשבון כשיקול לבחירתו, ופחות דגש על שיקולים אחרים אותם ראוי להביא בחשבון על מנת לוודא שרואה החשבון המבקר יבצע ביקורת איכותית על הדוחות הכספיים.

בהתאם לכך, ראוי שבמסגרת גיבוש המלצה אודות זהות רואה החשבון המבקר (בין לפני מינוי לראשונה ובין לכהונת המשך), יינתן משקל גבוה לקריטריונים הנוגעים לכשירות המבקר ולמחויבותו לאיכות הביקורת המבוצעת על ידו, ולאחר מכן תישקל התאמת שכר הטרחה לעבודה המצופה ממנו.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

5. פרסומי הרשות בציבור (המשך)

• כללי התנהגות מוצעים לדירקטורים לקידום איכות הביקורת על הדוחות הכספיים (המשך)

להלן דוגמאות לקריטריונים לבחינה כאמור:

- **מחויבות רואה החשבון המבקר לאיכות הביקורת** - יש לשקול מהם המדיניות, התהליכים והנהלים המיושמים על ידי רואה החשבון המבקר לפיקוח ובקרה על איכות הביקורת, לרבות הסנקציות המוטלות על אי ציות לנהלים; בירור בדבר החלטות שיפוטיות שניתנו בקשר לתביעות משפטיות או הליכים מנהליים כנגד רואה החשבון המבקר; ועוד.
- **תשומות המוקדשות לביקורת ומומחיות צוות הביקורת** - מומחיות וכישורי צוות הביקורת לביצוע ביקורת בתחום פעילותה של החברה, בדגש על השותף המוביל בצוות הביקורת, בכלל זה האם הם בעלי היכרות עם התעשייה, בעלי ניסיון ומומחיות הנדרשים לביקורת על התאגיד בשים לב לגודלו, מורכבות פעילותו העסקית, והסיכונים הנלווים לה; ומעורבות השותף וראי חשבון בכירים בצוות הביקורת בביצוע הביקורת.
- **שימוש בעבודת מומחים** - בהתאם לתקני הביקורת, במקרים מתאימים, שימוש במומחים המועסקים על ידי פירמת רואה החשבון המבקר או במומחים אחרים יכול לסייע להגברת איכות הביקורת בנושאים מיוחדים ויש לתת לו משקל בהערכת רואה החשבון המבקר, ככל שרלוונטי לפעילות התאגיד כמענה לסיכונים שהוערכו. משכך, ראוי שהוועדה תבחן האם וכיצד הפירמה תומכת בצוות הביקורת בנושאים הדורשים מומחיות, לדוגמה: אקטואריה, שמאוויות, מומחה למדידת קצב התקדמות ביצוע, הערכות שווי, מערכות מידע וכן הלאה; האם בכוונת צוות הביקורת לעשות שימוש במומחים המועסקים על ידי הפירמה; האם בכוונת צוות הביקורת לעשות שימוש במומחים אחרים וכיוצא באלה.
- **יכולת רואה החשבון המבקר לזהות את הסיכונים והנושאים המהותיים והמענה שייתן להם במסגרת הביקורת** - רואה החשבון המבקר נדרש לתת מענה לנושאים שונים במסגרת הביקורת כגון אומדנים משמעותיים, נאותות בחירת מדיניות חשבונאית, עסקאות מהותיות, בחינת מצב פיננסי, שינויים בתקינה החשבונאית אשר צפויים להשפיע באופן מהותי על הדוחות הכספיים ועוד. ראוי שוועדת הביקורת תבחן את ההבנה שיש לרואה החשבון המבקר לגבי תחום הפעילות של התאגיד לרבות הסיכונים המרכזיים הראשוניים שזוהו על ידו במסגרת הצעתו כמועמד לתפקיד רואה החשבון המבקר ואת הפעולות בהן הוא מתכנן לנקוט על מנת לתת להם מענה. עם זאת, יש להקפיד שהדיון מול המועמד לתפקיד רואה החשבון המבקר לא ייסוב סביב טיפול חשבונאי ספציפי, וזאת על מנת להימנע מהפרה של כללי אי התלות (לפיהם על המבקר להימנע ממתן שירות בנושא אשר על פי טיבו עשוי להיות מבוקר על ידו) וכן על מנת להימנע מהעדפה של מועמד בהתאם לדעה מקצועית ("opinion shopping"). במיניו לכהונת המשך, ראוי שהוועדה תבחן את תפקודו של רואה החשבון המבקר והאופן בו הוא זיהה סיכונים ונתן להם מענה בתקופות הקודמות בהן כיהן.
- **שכר הטרחה עבור שירותי הביקורת** - לא ראוי שוועדת הביקורת תיתן משקל מכריע לשכר הטרחה שישולם לרואה החשבון המבקר בגיבוש ההמלצה על זהותו. מצופה כי חברי הוועדה יפעלו להשגת ביקורת איכותית של רואה החשבון המבקר על מנת לתמוך ולסייע בקידום איכות הדיווח הכספי. כמו כן, ראוי כי שיקול שכר הטרחה יובא בחשבון רק בנוגע למועמדים שוועדת הביקורת מצאה כי בחירה בהם תבטיח ביקורת איכותית ברמה מספקת, וייתייחס לשכר טרחה שלדעת ועדת הביקורת ישקף שכר טרחה ראוי לצורך מילוי התפקיד (ראה להלן).

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

5. פרסומי הרשות בציבור (המשך)

- כללי התנהגות מוצעים לדירקטורים לקידום איכות הביקורת על הדוחות הכספיים (המשך)

קביעת שכר טרחה של רואה החשבון המבקר

בהתאם להוראות חוק החברות, האסיפה הכללית תקבע את שכרו של רואה החשבון המבקר, או לחלופין תאציל סמכות זו לדירקטוריון. ועדת הביקורת תבחן את היקף עבודתו של רואה החשבון המבקר ואת שכרו ותביא את המלצותיה בפני מי שקובע את שכרו.

במסגרת בדיקות שביצע סגל הרשות בעניין הבחינה שביצעה ועדת הביקורת בעניין היקף עבודת רואה החשבון המבקר וקביעת שכרו, נמצא בחלק מהמקרים כי הדירקטורים נתנו משקל גבוה לשכר טרחה המשולם לרואה החשבון כשיקול מרכזי לבחירתו, תוך דגש מופחת על שיקולים אחרים אותם ראוי להביא בחשבון על מנת לוודא שרואה החשבון המבקר יבצע ביקורת איכותית ושלמה על הדוחות הכספיים.

בהקשר זה, מעבר לשיקולים אותם ראוי להביא בחשבון לשם בחינת איכות הביקורת המפורטים לעיל, בעת בחינת נאותות שכר רואה החשבון המבקר והיקף עבודתו, ראוי כי ועדת הביקורת תיתן את הדעת ביחס להיבטים הבאים:

- **הלימה בין שכר הטרחה והיקף עבודת הביקורת** - יש לשקול האם קיימת הלימה בין שכר הטרחה המבוקש והיקף עבודת רואה החשבון המבקר והנושאים אשר צפוי שידרשו השקעת תשומות ביקורת, ביחס להיקף ומורכבות הפעילות של התאגיד, האזורים בהם התאגיד פועל ומאפייניהם, שימוש באומדנים, שינויים עסקיים, שינויים בתקינה חשבונאית, מספר הדוחות הכספיים הרלוונטיים (רבעוני/ חצי שנתי) וכד'. כמו כן, ראוי שהוועדה תבחן את היקף העבודה ושכר הטרחה, בין היתר, ביחס לתקופות קודמות וזאת בשים לב לשינויים, אם חלו, בהיקף עבודת רואה החשבון המבקר. בנוסף, ראוי כי יתקיים שיח של ועדת הביקורת עם רואה החשבון המבקר ללא נוכחות של גורמים נוספים, בכדי לוודא כי שכר הטרחה המבוקש ושעות הביקורת הצפויות מאפשרים ביצוע ביקורת איכותית.
- **הפחתה בשכר הטרחה** - במקרה של הפחתה בשכר הטרחה, ראוי שוועדת הביקורת תבחן בתשומת לב האם ירידה בשכר הטרחה עלולה להביא לפגיעה באיכות הביקורת. לעיתים פירמת רואי החשבון מפחיתה את שכר הטרחה המבוקש כתוצאה מרצונה לשמר את הלקוח או מהערכה לא נכונה של היקף העבודה, או רצון לצבור נתח שוק/ נוכחות בענף מסוים. לפיכך, מן הראוי כי ועדת הביקורת תבחן באם הפחתת שכר הטרחה עלולה לפגוע באיכות ובשלמות הביקורת המבוצעת, במישרין או בעקיפין.
- כמו כן, ישנם מצבים בהם עקב מצבו הפיננסי, התאגיד חותר לצמצום עלויות ובכלל זה להפחתת שכר רואה החשבון המבקר. עם זאת, בנסיבות כאמור ראוי שהוועדה תבחן בתשומת לב האם מצבו הפיננסי של התאגיד אינו מביא דווקא לגידול בהיקף עבודתו של רואה החשבון כגון עקב הצורך להעמיק בבחינת נושאים וסיכונים נוספים (כגון הנחת עסק חי, ירידות ערך, שינויים בעסק, השפעת הסיכונים על הדוחות הכספיים וכו'). גם בעניין זה יש לשים דגש על איכות הביקורת המבוצעת.
- **שירותים נוספים** - מקום בו ניתנים על ידי רואה החשבון המבקר שירותים נוספים, ראוי לבחון את שכר הטרחה המבוקש עבור הביקורת, במנותק משכר הטרחה עבור השירותים הנוספים, וזאת על מנת לוודא כי אין סבסוד בתמחור בין שני סוגי השירותים, כמו גם לשם עמידה בכללי אי התלות (ראה התייחסות בהקשר זה להלן).

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

5. פרסומי הרשות בציבור (המשך)

- כללי התנהגות מוצעים לדירקטורים לקידום איכות הביקורת על הדוחות הכספיים (המשך)

אי תלות רואה חשבון המבקר

בהתאם להוראות הדין, רואה חשבון המבקר יהיה בלתי תלוי בתאגיד, כאשר ככל ונודע לדירקטוריון כי נפגעה אי תלותו של רואה חשבון המבקר, בהתאם להוראות כללי אי התלות, עליו לפעול להפסקת התלות ובמקרים המתאימים לפעול לסיום כהונתו.

לעמדת סגל הרשות, לרבות כפי שהובעה בהחלטת הרשות בעניין אי תלות רואה החשבון המבקר (החלטה לפי סעיף 9ב לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968), שמירה על אי התלות של רואה החשבון המבקר אקוטית לשם שמירה על אמינות חוות הדעת של רואה החשבון המבקר. כמו כן, דוחות כספיים המבוקרים על ידי מבקר שלא מתקיימת בו אי התלות כנדרש על פי כללי אי התלות, אינם בגדר דוחות כספיים מבוקרים בהתאם לדרישות הדין, ולפיכך אלה לא יהוו דוחות אשר הוגשו בהתאם לדרישות הדין.

על רקע האמור לעיל, לעמדת הסגל, חיוני כי וועדת הביקורת תפקח על עמידה של התאגיד ושל רואה החשבון המבקר בכללי אי התלות, הן במסגרת תהליך בחירתו ומינויו של רואה החשבון המבקר, והן באופן שוטף במהלך כהונתו כרואה חשבון מבקר.

במסגרת זו ראוי כי הועדה:

- תשיג הבנה באשר לכללי אי התלות החלים על רואה החשבון המבקר;
 - תברר מול רואה החשבון המבקר מהם המדיניות והתהליכים המיושמים על ידו בפועל על מנת לוודא שמירה על כללי אי התלות;
 - תבחן את הקשרים הקיימים בין התאגיד, הנהלת התאגיד ורואה החשבון המבקר והאם הם יכולים לפגוע באי התלות של רואה החשבון המבקר (למשל - קשרים משפחתיים, קשרים עסקיים, מתן שירותים נוספים על ידי רואה החשבון המבקר מעבר לשירותי ביקורת וכן הלאה);
 - ככל שמתקיימות נסיבות המקימות חשש להפרה של כללי אי התלות, על ועדת הביקורת לבחון כיצד רואה החשבון המבקר הניח דעתו שהעמידה בכללי אי התלות לא נפגעת;
 - בחינת עמידה בכללי אי התלות באופן שוטף במהלך כהונתו כרואה חשבון מבקר, למשל כאשר חל שינוי בנסיבות מהותיות כגון שינוי בזהות נושאי משרה (המחייב בחינה של קשרים ביניהם לבין רואה החשבון המבקר), שינוי בהיקף ובמאפייני שירותים נוספים המתקבלים מרואה החשבון המבקר ועמידתם במותר על פי כללי אי התלות, וכן הלאה.
- ככל שנודע לוועדה כי קיים חשש לפגיעה באי תלותו של רואה החשבון המבקר, עליה להביא את ממצאיה והחלטותיה בפני הדירקטוריון על מנת שיפעל כנדרש בהתאם להוראות הדין (כאמור לעיל).

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

5. פרסומי הרשות בציבור (המשך)

- כללי התנהגות מוצעים לדירקטורים לקידום איכות הביקורת על הדוחות הכספיים (המשך)

תקשורת בין הדירקטוריון וועדותיו לבין רואה החשבון המבקר

הוראות הדין קובעות מצבים שונים בהם הדירקטוריון וועדותיו (ועדת הביקורת וועדת מאזן) יקיימו היוועצות עם רואה החשבון המבקר. כך, בהתאם להוראות הדין, רואה החשבון המבקר יוזמן לכל ישיבות ועדת המאזן במסגרתם הוועדה מגבשת המלצה בקשר עם הדוחות הכספיים. במסגרת ישיבות אלו מצופה שהוועדה תדון עם רואה החשבון המבקר בפעולות שרואה החשבון המבקר ביצע בעת עריכת הביקורת, ובפרט אלו שפורטו בתקנות אישור דוחות כספיים. עוד קובעות הוראות הדין מקרים נוספים בהם ועדת הביקורת תיוועץ ברואה החשבון המבקר, למשל כאשר מתגלים ליקויים בניהול העסקי של התאגיד.

כמו כן, תקני הביקורת קובעים הוראות בדבר קיום **תקשורת דו צדדית**, פתוחה ורציפה בין רואה החשבון המבקר לבין האורגנים השונים בגוף המבוקר.

לעמדת סגל הרשות, תקשורת דו צדדית, פתוחה וישירה בין הדירקטוריון, ועדת הביקורת (וועדת המאזן לפי העניין) והנהלת התאגיד לבין רואה החשבון המבקר, תוך שמירה על כללי אי התלות, הינה רכיב קריטי לשם קידום איכות הביקורת. תקשורת דו צדדית כאמור, אשר נעשית לאורך תקופת הביקורת החל משלב המינוי ועד לסיום הביקורת, תוך שיתוף פעולה מצד האורגנים בתאגיד, ותוך דיון מקצועי על הנושאים המקצועיים המהותיים שנדרש, יקדמו את איכות הדיווח הכספי של התאגיד וכן את איכות הביקורת המבוצעת על ידי רואה החשבון המבקר.

חשיבות קיום תקשורת דו צדדית, פתוחה ורציפה בין רואה החשבון המבקר לבין אורגנים שונים בגוף המבוקר עולה גם מתקן ביקורת 260 בעניין תקשורת בנושאי ביקורת עם גורמים המופקדים על בקרת העל בגוף המבוקר (להלן - "תקן ביקורת 260"). תקן ביקורת זה קובע כי המבקר ידון עם הגורמים המופקדים על בקרת העל כהגדרתם בתקן, בין היתר, בגישה הכללית וההיקף הכולל של הביקורת, לרבות הגבלות צפויות כלשהן, או דרישות נוספות; עיקרי המדיניות החשבונאית ונהלים שנקבעו, או שינויים בהם, שיש להם, או שעשויה להיות להם, השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של התאגיד; ההשפעה האפשרית על הדוחות הכספיים של סיכונים וחשיפות משמעותיים כלשהם, כדוגמת תביעה משפטית, שנדרש לגלותם בדוחות הכספיים ועוד.

לאחרונה, פורסמה הצעה לתיקון תקן ביקורת (ישראל) 260, במסגרתה הורחבו הכללים החלים על רואה החשבון המבקר בעניין זה. כפי שעולה גם מההצעה לתקן, תקשורת דו צדדית אפקטיבית, חשובה כדי לסייע, בין היתר, לרואה החשבון המבקר ולמופקדים על ממשל תאגידי, בהבנת עניינים הקשורים לביקורת הנדונה, ובפיתוח קשרי עבודה קונסטרוקטיביים ובנוסף, לרואה החשבון המבקר, בהשגת מידע רלוונטי לביקורת מהמופקדים על ממשל תאגידי.

לעמדת סגל הרשות, מצופה כי הדירקטוריון יפעל על מנת לחזק ולפתח את התקשורת הדו צדדית, יפעל על מנת לחזק את שיתוף הפעולה מצד האורגנים השונים בתאגיד, לשם קיום תקשורת מלאה ופתוחה מול רואה החשבון המבקר, באופן שבו יתאפשר לרואה החשבון המבקר לעמוד בדרישות תקני הביקורת בעניין זה, ובכלל.

פרסומי הרשות לניירות ערך (המשך)

5. פרסומי הרשות בציבור (המשך)

• כללי התנהגות מוצעים לדירקטורים לקידום איכות הביקורת על הדוחות הכספיים (המשך)

תקשורת כזו ראוי שתתקיים החל ממועד מינוי רואה החשבון המבקר ובאופן שוטף ומתמשך (ולא רק בסמוך למועד אישור הדוחות הכספיים) ותעסוק, בין היתר, בנושאים כדלהלן:

- טרם תחילת הביקורת, ראוי שוועדת הביקורת תקיים תקשורת עם רואה החשבון המבקר לעניין אסטרטגיית הביקורת שבכוונתו ליישם (לרבות בחינת מהותיות על ידו); אופן מתן המענה לנושאים מהותיים בדוחות הכספיים ולסיכונים להצגות מוטעות בדוחות הכספיים, הן אלה שזוהו על ידי הוועדה והן אלה שזוהו על ידי רואה החשבון המבקר; היקף ההסתמכות של רואה החשבון המבקר על עבודתם של אחרים (למשל הסתמכות על רואה חשבון אחר, מומחים וכו') וכדומה.

- כחלק מקידום ביקורת איכותית, ראוי כי ועדת הביקורת תוודא כי הנהלת החברה תדאג ל**תיעוד** המידע הרלוונטי העומד בבסיס הערכותיה ששימשו בדוחות הכספיים (כגון: ביסוס אומדנים ושיקולי דעת בהם נעשה שימוש וכד'), ותעודד שיתוף פעולה מלא מצידה של הנהלה עם רואה החשבון המבקר. במקרה שנראה כי ישנו חוסר בתקשורת, ראוי כי הוועדה תהא מעורבת ותפתור זאת, בכדי שהדבר לא יפגע באיכות הביקורת.

- במהלך תקופת הביקורת, ראוי שוועדת המאזן תקיים תקשורת שוטפת עם רואה החשבון המבקר בנושאים בעלי השפעה מהותית על הדוחות הכספיים. נושאים אלו יכללו, בין היתר, נושאים בהם הופעל שיקול דעת משמעותי (כגון: אומדנים ומדיניות חשבונאית) ובפרט הבנת הרציונל בבסיס המסקנות הסופיות אליהן הגיע רואה החשבון המבקר בסוגיות משמעותיות; מקובלות של פרקטיקות חשבונאיות (למשל מקובלות שיטות שנקטו לעריכת אומדנים מהותיים וכיוב') ואיכות הגילויים הכלולים בדוחות הכספיים; סקירת אופי והיקף טעויות שזוהו במהלך הביקורת תוך קבלת הסברים מהנהלת החברה; קיום הנחת העסק החי; עסקאות חדשות מורכבות, חולשות מהותיות וליקויים משמעותיים בביקורת הפנימית; גורמי סיכון וחשיפות לתאגיד; חשש לתרמית או הפרת חוק ועוד.

- במהלך תקופת הביקורת, ראוי שוועדת המאזן או נציג מטעמה יקיים פגישה עם רואה החשבון המבקר, ללא נוכחות הנהלה, אשר במסגרתה יוכל רואה החשבון המבקר לעדכן אודות אתגרים או בעיות שונות, או על קיומן של מחלוקות בנושאים מהותיים.

- בסיום הביקורת ולפני אישור הדוחות הכספיים ראוי שוועדת המאזן תבחן האם רואה החשבון המבקר פעל בהתאם לתכנית הביקורת שלו כמתוכנן, ככל שחלו שינויים ו/או סטיות מתכנית הביקורת, תברר את הסיבות לכך, לרבות שינויים בתכנית הביקורת כתוצאה מזיהוי סיכון לטעויות מהותיות, וכיצד רואה החשבון המבקר נתן מענה לסיכונים אלו. בנוסף, במועד זה על הוועדה לבחון האם וכיצד נתן רואה החשבון המבקר מענה לנושאים אשר לעמדת הוועדה הינם בעלי השפעה מהותית על הדוחות הכספיים, נוסח חוות הדעת הצפוי של רואה החשבון המבקר (למשל הכללת פסקת הפניית תשומת לב, הערת עסק חי וכיוב'), האם זוהו סיכונים לפגיעה באי התלות וככל שכן מה המענה שניתן להם; וכן הלאה.

- בסיום הביקורת וכחלק מהיערכות התאגיד לתקופת הדיווח הבאה, ראוי שוועדת המאזן תדון עם רואה החשבון המבקר בנושאים המשמעותיים שזוהו במהלך הביקורת ועשויים להיות רלוונטיים לדוחות הכספיים בתקופות הבאות. בהקשר זה, יש לקחת בחשבון שינויים צפויים בכללי חשבונאות או הוראות רגולטוריות והשלכות של עסקאות מהותיות על ביצועי התאגיד והדיווחים הכספיים שלו.

לקישור למסמך בקובץ PDF כפי שפורסם על ידי סגל הרשות לחץ/י כאן.

פרסומים ועדכונים של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה- IASB) והיבטים נלווים

- **תוכנית העבודה של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) לשנה הקרובה**

בתחילת שנת 2022 פרסמה הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה- IASB) את תוכנית העבודה העדכנית שלה לשנה הקרובה. תוכנית עבודה כאמור מתעדכנת על פני השנה באופן תדיר יחסית וזו מציגה את 'אבני הדרך' המרכזיות לפרסום תיקונים לתקני חשבונאות, לתקני דיווח כספי בינלאומיים ולפרשנויות של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי וכן פרסום טיטות שונות וניירות עמדה לדיון ומהווה פרסום פומבי אודות סקירת מצב מתעדכנת כחלק מהמאמץ המתמשך לתיקון, לשיפור ולטיובה של התקינה הבינלאומית בחשבונאות. להלן רשימת הפרסומים השונים, השינויים והתיקונים המרכזיים המוצעים בהתאם לשלב הבא הצפוי בתהליך שינוי התקינה המוצע וככל שרלוונטי, תוך ציון המועד הצפוי לפרסום (תוך הבחנה בעיקר בין פרסום צפוי של תיקון לתקן או לפרשנות, פרסום צפוי של נייר עמדה, טיטה לדיון, בקשה לקבלת היזון חוזר, החלטה באשר לכיוון הפרויקט וכיו"ב, ככל ורלוונטי):

מועד צפוי / צפי לפרסום	השלב הבא בתהליך	
תיקונים קצרי היקף לתקנים ולפרשנויות		
רבעון שני 2022	בקשה לקבל הערות מהציבור	הסדרי מימון של ספקים (תיקונים ל IAS 7, IFRS 7 [2022] [זמין להערות הציבור עד 28 במרץ 2022])
פברואר 2022	החלטה באשר לכיוון הפרויקט	זמינות השימוש בעודף שהתקבל מתכנית להטבה מוגדרת (תיקונים ל - IFRIC 14)
רבעון שני 2022	החלטה באשר לכיוון הפרויקט	היעדר יכולת המרה בין מטבעות (תיקון מוצע לתקן חשבונאות בינלאומי 21 (IAS 21))
טרם נקבע	פרסום תיקון לתקן	התחייבות בגין חכירה במכירה וחכירה חוזרת (Sale and Leaseback)
פברואר 2022	החלטה באשר לכיוון הפרויקט	הפרשות (שיפורים נקודתיים)
רבעון שני 2022	בקשה לקבל הערות מהציבור	התחייבויות לזמן ארוך הכוללות אמות מידה פיננסיות (תיקונים ל IAS 1)

פרסומים ועדכונים של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה- IASB) והיבטים נלווים (המשך)

- תוכנית העבודה של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) לשנה הקרובה (המשך)

מועד צפוי / צפי לפרסום	השלב הבא בתהליך	
תיקונים קצרי היקף לתקנים ולפרשנויות		
אפריל 2022	בקשה לקבל הערות מהציבור	יוזמה בדבר גילויים – חברות בנות אשר לציבור אין עניין בהן
רבעון שני 2022	בקשה לקבל הערות מהציבור	יוזמה בדבר גילויים: סקירת גילויים בתקנים ממוקדים
טרם נקבע	פרסום טיוטה	מכשירים פיננסיים עם מאפיינים של הון
טרם נקבע	החלטה באשר לכיוון הפרויקט	סקירה מקיפה שניה לתקן ישויות קטנות (IFRS FOR SMEs)
מרץ 2022	בקשה לקבל הערות מהציבור	דוח ההנהלה (Management Commentary)
טרם נקבע	תקן IFRS	דוחות כספיים ראשיים (IAS 1, IAS 7)
טרם נקבע	תקן IFRS	פעילויות תחת פיקוח מחירים IFRS 14] (Rate-regulated Activities) [2021

פרסומים ועדכונים של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה- IASB) והיבטים נלווים (המשך)

- תוכנית העבודה של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) לשנה הקרובה (המשך)

מועד צפוי / צפי לפרסום	השלב הבא בתהליך	
פרויקט מחקר		
טרם נקבע	החלטה באשר לכיוון הפרויקט	צירופי עסקים תחת אותה שליטה
אפריל 2022	החלטה באשר לכיוון הפרויקט	ניהול סיכונים ע"ב דינאמי
מרץ 2022	החלטה באשר לכיוון הפרויקט	שיטת השווי המאזני
רבעון שלישי 2022	החלטה באשר לכיוון הפרויקט	פעילויות הפקת משאבים מינרליים
רבעון שלישי 2022	החלטה באשר לכיוון הפרויקט	מוניטין וירידת ערך (IAS 3, IFRS 36)
מרץ 2022	בקשה לקבל הערות מהציבור	סקירה לאחר יישום של תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 9 - סיווג ומדידה
רבעון שני 2022	בקשה לקבל הערות מהציבור	סקירה לאחר יישום של תקני דיווח כספי בינלאומיים IFRS 10, IFRS 11 ו- IFRS 12
אפריל 2022	סקירת המחקר	הטבות פנסיוניות התלויות בתשואות על נכסי תכנית (IAS 19)

לאחר פרסומם ויישומם לראשונה של מספר תקני דיווח כספי בינלאומיים חדשים במרוצת השנים האחרונות (בדגש על IFRS 9, מכשירים פיננסיים ו- IFRS 15, הכנסות מחוזים עם לקוחות אשר יושמו לראשונה כזכור בשנת 2018 וכן IFRS 16, חכירות אשר יושם לראשונה בשנת 2019), עיקר מאמצי הוועדה כיום ובשנים הקרובות מופנים בעיקרם לתיקונים **ממוקדים** שונים ולטיובם ולשיפורם, ככל שרלוונטי, של תקנים נוספים קיימים.

במסגרת תוכנית העבודה הוגדרו גם השנה **מטרות ויעדים כלליים** לטיוב מערכת הדיווח הכספי, לרבות בדרך של יזום בחינה ובדיקה מעמיקים של אילו תיקונים משמעותיים, אם בכלל, נדרשים בתקני IFRS (כחלק מתיקוף היעדים והאסטרטגיה בדרכי פעולתה של ה- IASB). מאמצים אלה ממשיכים לקבל את ביטויים במסגרת סקירה ובחינה מחודשת של תקני דיווח כספי בינלאומיים (Post-implementation Review), כמו גם החלת פרויקט ה- Taxonomy (מיון וקטלוג הפרסומים) ב- IFRS.

פרסומים ועדכונים של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה- IASB) והיבטים נלווים (המשך)

• רשימת תיקונים לתקנים קיימים שמועד תחילתם בין השנים 2021-2023

להלן פירוט בדבר פרסומים מרכזיים של ה- IASB אשר פורסמו במרוצת השנים האחרונות שמועד תחילתם הינו ביום 1 בינואר 2021 או לאחר מכן (פרסומים אשר ככלל חלים/יחולו מנדטורית בשנים 2021-2023). על חברות לכלול גילוי בדוחותיהן הכספיים לפרסומים חדשים, כמו גם לאלה בתקופה/בתקופות טרם יישומם לראשונה, ככל שרלוונטי ומהותי, וזאת בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 8 בדבר מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות (IAS 8)¹:

מועדי התחילה - תקופות שנתיות המתחילות ביום	הנושא בו עוסק הפרסום	תקן/פרשנות
1 בינואר 2021 או לאחר מכן	תיקונים בדבר הרפורמה בשיעורי הריבית המהווים בסיס לייחוס – שלב 2	תיקון לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 (IFRS 9), תקן חשבונאות בינלאומי 39 (IAS 39), תקן דיווח כספי בינלאומי 7 (IFRS 7) תקן דיווח כספי בינלאומי 4 (IFRS 4) ותקן דיווח כספי בינלאומי 16 (IFRS 16)
1 באפריל 2021	וויתורים בדמי שכירות הקשורים באופן ישיר למשבר הקורונה שהם לאחר התקופה של ה 30 ביוני 2021	תיקונים לתקן דיווח כספי בינלאומי 16 (IFRS 16)
1 בינואר 2022 או לאחר מכן	הפניות למסגרת המושגית לדיווח כספי	תיקונים לתקן דיווח כספי בינלאומי 3 (IFRS 3)
1 בינואר 2022 או לאחר מכן	הכנסות לפני שימוש מיועד	תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 16 (IAS 16)
1 בינואר 2022 או לאחר מכן	חוזה מכביד: עלויות הוצאה לפועל של חוזה	תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 37 (IAS 37)
1 בינואר 2022 או לאחר מכן	תיקונים שונים	פרויקט השיפורים השנתי לתקני דיווח כספי בינלאומיים 2018-2020: תיקון לתקני דיווח כספי בינלאומי 1 (IFRS 1), 9 (IFRS 9), 16 (IFRS 16) ותיקון לתקן חשבונאות בינלאומי 41 (IAS 41)

¹ יוזכר כי בכפוף גם לקביעות עמדה משפטית 25-105 קיצור הדוחות שפרסם סגל רשות ני"ע בחודש דצמבר 2012 (לרבות העדכונים שפורסמו לעמדה זו בחודש ספטמבר 2013, בחודש דצמבר 2014 וכן בחודש דצמבר 2015) לפיה אין להתייחס למדיניות חשבונאית או לתקנים חשבונאיים שיישומם (או ביחס לתקנים חדשים - יישומם העתידי) אינו מהותי לדוחות הכספיים של התאגיד (ההדגשות אינן בנוסח המקור). כמו כן עוד צוין בעמדה זו כי מומלץ להציג את המידע הרלוונטי בדבר תקני דיווח כספי בינלאומיים חדשים בתקופה שלפני יישומם במתכונת טבלאית.

פרסומים ועדכונים של הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (ה- IASB) והיבטים נלווים (המשך)

- רשימת תיקונים לתקנים קיימים שמועד תחילתם בין השנים 2021-2023

מועדי התחילה - תקופות שנתיות המתחילות ביום	הנושא בו עוסק הפרסום	תקן/פרשנות
1 בינואר 2023 או לאחר מכן	חוזי ביטוח	תקן דיווח כספי בינלאומי 17 (IFRS 17)
1 בינואר 2023 או לאחר מכן	הארכת ההחרגה הזמנית מיישום IFRS 9	תיקונים לתקן דיווח כספי בינלאומי 4 (IFRS 4)
1 בינואר 2023 או לאחר מכן	יישום לראשונה של IFRS 17 וכן IFRS 9 – מידע השוואתי	תקן דיווח כספי בינלאומי 17 (IFRS 17)
1 בינואר 2023 או לאחר מכן	סיווג התחייבויות כשוטפות או כלא-שוטפות	תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 1 (IAS 1)
1 בינואר 2023 או לאחר מכן	מסים נדחים הקשורים לנכס או התחייבות הנובעים מעסקה אחת	תיקונים לתקן חשבונאות בינלאומי 12 (IAS 12)

פרסומי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות

• שיפור תקנים קיימים - 2021 תקינה ישראלית

הוועדה המקצועית של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (להלן - "הוועדה המקצועית") אימצה בשנת 2010 את הגישה של התקינה הבינלאומית לרכז תיקונים מצומצמים בהיקפם לתקני דיווח כספי בינלאומיים קיימים במסגרת שיפורים שנתיים. הוועדה המקצועית דנה לאחרונה במספר תיקונים הנדרשים לתקני חשבונאות אחרים. מאחר שהתיקונים הנדרשים מצומצמים בהיקפם, החליטה הוועדה המקצועית לכלול אותם במסגרת שיפור תקנים קיימים - 2021 כפי שפורסם בחודש פברואר 2021 (להלן - "קובץ השיפורים").

קובץ השיפורים כלל תיקונים בהתייחס לפרסומים חשבונאיים כדלקמן: תיקון תקן חשבונאות מספר 35, מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות, תיקון תקן חשבונאות מספר 19, מסים על ההכנסה ותיקון תקן חשבונאות מספר 34, הצגה של דוחות כספיים.

להלן סקירה תמציתית של קובץ השיפורים:

תיקון תקן חשבונאות מספר 35, מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות

קובץ השיפורים כלל, בין היתר, תיקון לסעיף 15א' לתקן חשבונאות 35, מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות.

בהתאם לסעיף האמור, כאשר המדיניות החשבונאית של הישות התבססה על כלל חשבונאי מקובל בישראל (פרקטיקה מקובלת), הישות רשאית לשנות את המדיניות החשבונאית שלה למדיניות חשבונאית המבוססת על כלל מתוך תקן דיווח כספי בינלאומי עדכני ובלבד שהשינוי התבצע במועד התחילה המחייב של אותו תקן או לאחריו. יישום שינוי מדיניות חשבונאית יזום כאמור בהתאם למתכונתו המקורית של הסעיף היה מחייב יישום למפרע אשר עשוי להוות הכבדה על החברות המדווחות.

מאחר שמטרת הוועדה המקצועית היא לעודד חברות המיישמות את התקינה הישראלית ליישם תקני דיווח כספי בינלאומיים עדכניים חלף הפרקטיקה המקובלת, מבלי לחייב חברות אלו ליישם את התקינה הבינלאומית במלואה, בחרה הוועדה המקצועית, קובץ השיפורים כלל תיקון אשר לפיו ישות הבוחרת ליישם מדיניות חשבונאית המבוססת על כלל מתוך תקן דיווח כספי בינלאומי, תידרש ליישם את הוראות המעבר שבתקן הדיווח הכספי הבינלאומי בעת אימוצו ללא קשר אם האימוץ על ידי החברה הישראלית בוצע במועד התחילה של התקן הבינלאומי או במועד מאוחר יותר.

כמו כן, החליטה הוועדה המקצועית להדגיש במסגרת סעיף 15ב כי ישות אשר בחרה בהתאם לסעיף 15א לאמץ תקן דיווח כספי בינלאומי עדכני או כלל מתוך תקן דיווח כספי בינלאומי עדכני תיישם את תקני החשבונאות **בשינויים המתחייבים**. זאת מאחר שקיימים הבדלים בהתייחסות לתקנים, להוראות או למושגים בין התקינה הישראלית לבין התקינה הבינלאומית. לדוגמה בהתייחס לישות שאימצה את תקן דיווח כספי בינלאומי 16, חכירות (IFRS 16) חלף כלל חשבונאי מקובל בישראל, התקינה הישראלית מבחינה בין חכירה מימונית לבין חכירה תפעולית מצד החוכר בעוד שתקן דיווח כספי בינלאומי 16 אינו כולל הבחנה כאמור.

יישום הוראות המעבר יתבצע תוך ביצוע התאמות המתחייבות לתקינה הישראלית. מועד התחילה של תיקון זה הוא 1 בינואר 2021. יישום מוקדם הינו אפשרי.

בהמשך לאמור, על מנת לסייע למשתמשים ביישום התקינה הישראלית, בחודש מרץ 2021 פרסם המוסד לתקינה הנחיות ליישום התקינה הישראלית בעת אימוץ תקן דיווח כספי בינלאומי 16, חכירות (IFRS 16). (לקישור לפרסום באתר המוסד לתקינה [לחצו כאן](#) ולחזור המחלקה המקצועית בנושא זה [לחצו כאן](#)).

פרסומי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (המשך)

• שיפור תקנים קיימים - 2021 תקינה ישראלית (המשך)

תיקון תקן חשבונאות מספר 19, מסים על ההכנסה

במסגרת שיפור תקנים קיימים -2017 חלק ב תוקן תקן חשבונאות מספר 34 על מנת לקבוע כי נכסי מסים נדחים והתחייבויות מסים נדחים יסווגו במלואם כנכסים לא שוטפים או כהתחייבויות לא שוטפות, זאת בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 1, הצגה של דוחות כספיים (IAS 1) ובהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 12, מסים על ההכנסה (IAS 12). בעת ביצוע התיקון במסגרת שיפור תקנים קיימים -2017 חלק ב, לא תוקנו סעיף 11 למבוא וסעיף 74 לתקן חשבונאות מספר 19 וסעיף 38 (יג) לתקן חשבונאות מספר 34. מטרת התיקונים היא להתאים סעיפים אלה לקביעה לגבי סיווג נכסי מסים נדחים והתחייבויות מסים נדחים כנכסים לא שוטפים או כהתחייבויות לא שוטפות.

תיקון תקן חשבונאות מספר 34, הצגה של דוחות כספיים

במסגרת קובץ השיפורים תוקן גם סעיף 49(ד) לתקן מספר 34, הצגה של דוחות כספיים באופן שמבהיר כי רק בגין הפרת אמות מידה פיננסיות של התחייבויות לזמן ארוך עד סוף תקופת הדיווח אשר תוקנו בהתאם לתנאים המפורטים בסעיף 54 (עד למועד אישור הדוחות הכספיים), יתאפשר סיווג של התחייבויות לזמן ארוך ואין לפרש את סעיף 49(ד) כאילו הוא חל גם על התחייבויות לזמן קצר אשר לסוף תקופת הדיווח מועד פירעון נדחה לאחר 12 חודש מסוף תקופת הדיווח.

יישום הוראות המעבר יתבצע תוך ביצוע התאמות המתחייבות לתקינה הישראלית. מועד התחילה של תיקון זה הוא 1 בינואר 2021. יישום מוקדם הינו אפשרי.

לקישור למסמך שיפור תקנים קיימים - 2021 כפי שפורסם על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות לחץ/י כאן.

פרסומי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (המשך)

- הנחיות ליישום התקינה הישראלית בעת אימוץ תקן דיווח כספי בינלאומי 16, חכירות (IFRS 16)

רקע

הוועדה המקצועית של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (להלן - "הוועדה המקצועית") אימצה בשנת 2010 את הגישה של התקינה הבינלאומית לרכז תיקונים מצומצמים בהיקפם לתקני דיווח כספי בינלאומיים קיימים במסגרת שיפורים שנתיים. הוועדה המקצועית דנה לאחרונה במספר תיקונים קלים הנדרשים לתקני חשבונאות אחרים ומאחר שהתיקונים הנדרשים מצומצמים בהיקפם, החליטה הוועדה המקצועית לכלול אותם במסגרת שיפור תקנים קיימים - 2021 כפי שפורסם בחודש פברואר 2021 (להלן - "קובץ השיפורים").

קובץ השיפורים כלל, בין היתר, תיקון לסעיף 15א' לתקן חשבונאות 35, מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות.

בהתאם לסעיף האמור, כאשר המדיניות החשבונאית של הישות התבססה על כלל חשבונאי מקובל בישראל (פרקטיקה מקובלת), הישות רשאית לשנות את המדיניות החשבונאית שלה למדיניות חשבונאית המבוססת על כלל מתוך תקן דיווח כספי בינלאומי עדכני ובלבד שהשינוי התבצע במועד התחילה המחייב של אותו תקן או לאחריו. יישום שינוי מדיניות חשבונאית יזום כאמור בהתאם למתכונתו המקורית של הסעיף היה מחייב יישום למפרע אשר עשוי להוות הכבדה על החברות המדווחות.

מאחר שמטרת הוועדה המקצועית היא לעודד חברות המיישמות את התקינה הישראלית ליישם תקני דיווח כספי בינלאומיים עדכניים חלף הפרקטיקה המקובלת, מבלי לחייב חברות אלו ליישם את התקינה הבינלאומית במלואה, בחרה הוועדה המקצועית, קובץ השיפורים כלל תיקון אשר לפיו ישות הבוחרת ליישם מדיניות חשבונאית המבוססת על כלל מתוך תקן דיווח כספי בינלאומי, תידרש ליישם את הוראות המעבר שבתקן הדיווח הכספי הבינלאומי בעת אימוצו ללא קשר אם האימוץ על ידי החברה הישראלית בוצע במועד התחילה של התקן הבינלאומי או במועד מאוחר יותר.

כמו כן, החליטה הוועדה המקצועית להדגיש במסגרת סעיף 15ב כי ישות אשר בחרה בהתאם לסעיף 15א' לאמץ תקן דיווח כספי בינלאומי עדכני או כלל מתוך תקן דיווח כספי בינלאומי עדכני תיישם את תקני החשבונאות **בשינויים המתחייבים**. זאת מאחר שקיימים הבדלים בהתייחסות לתקנים, להוראות או למושגים בין התקינה הישראלית לבין התקינה הבינלאומית.

בהמשך לאמור, על מנת לסייע למשתמשים ביישום התקינה הישראלית, בחודש מרץ 2021 פרסם המוסד לתקינה הנחיות יישום כלליות לעניין השינויים המתחייבים בעת אימוץ תקן דיווח כספי בינלאומי 16, חכירות (להלן - "IFRS 16"). (להלן - "הנחיות היישום").

פרסומי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (המשך)

• הנחיות ליישום התקינה הישראלית בעת אימוץ תקן דיווח כספי בינלאומי 16, חכירות (IFRS 16) (המשך)

להלן תיאור תמציתי של הנחיות היישום לישויות הבוחרות לאמץ את תקן דיווח כספי בינלאומי 16, חכירות (IFRS 16)

ישויות שבוחרות לאמץ את IFRS 16 חכירות בהתאם לסעיף 15א לתקן חשבונאות מספר 35 נדרשות ליישם את תקני החשבונאות בשינויים המתחייבים, אשר כוללים בין היתר:

א. מאחר ש IFRS 16 אינו מבחין מצד החוכר בין חכירה תפעולית לבין חכירה מימונית ומטפל בכל החכירות (למעט חכירות לטווח קצר או לחכירות שבהן נכס הבסיס הוא בעל ערך נמוך אשר לגביהן בחר החוכר בהקלה שבסעיף 6 לתקן IFRS 16) כחכירות מימוניות, חוכר שמיישם את IFRS 16 מתעלם מההבחנה האמורה המבוצעת בתקני החשבונאות ומתייחס לכל החכירות כחכירות מימוניות. לדוגמה, תקן חשבונאות מספר 27, רכוש קבוע קבוע כי העלות של פריט רכוש קבוע, המוחזק על ידי חוכר בחכירה מימונית, נקבעת בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי מספר 17, חכירות (IAS 17). למרות האמור בתקן חשבונאות מספר 27, חוכר המיישם את IFRS 16, יקבע את העלות של פריט רכוש קבוע, המוחזק על ידו בהתאם לכל הסכם חכירה בהתאם ל IFRS 16 (למעט חכירות לטווח קצר או לחכירות שבהן נכס הבסיס הוא בעל ערך נמוך אשר לגביהן בחר החוכר בהקלה שבסעיף 6 לתקן IFRS 16).

ב. גילוי דעת 51, דוח על תזרימי המזומנים מתייחס לרכישת נכס קבוע בעסקה של חכירה מימונית וקובע כי העסקה תוצג כפעילות השקעה (רכישת נכס) וכפעילות מימון (קבלת אשראי) בעת ביצוע העסקה ופירעון דמי החכירה התקופתיים יוצג כפעילות מימון. למרות האמור בגילוי דעת 51, חוכר המיישם את IFRS 16 יסווג כל עסקת חכירה (למעט חכירות לטווח קצר או לחכירות שבהן נכס הבסיס הוא בעל ערך נמוך אשר לגביהן בחר החוכר בהקלה שבסעיף 6 ל IFRS 16) כלהלן:

- במועד ההתקשרות - כפעילות שאינה במזומן,
- במועד פירעון כל תשלום חכירה - רכיב ריבית פעילות שוטפת ורכיב הקרן יסווג כפעילות מימון.

ג. תקן חשבונאות מספר 16, נדל"ן להשקעה מאפשר לחוכר למדוד זכות בנדל"ן המוחזק בחכירה תפעולית כנדל"ן להשקעה וכולל הוראות להכרה בנכס. למרות האמור בתקן חשבונאות מספר 16 נדל"ן להשקעה, עבור ישות שאימצה את IFRS 16, אפשרות זו קיימת עבור נכס זכות שימוש שמקיים את ההגדרה של נדל"ן להשקעה. הנכס זכות שימוש יוכר ויימדד לראשונה לפי IFRS 16.

פרסומי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (המשך)

• הנחיות ליישום התקינה הישראלית בעת אימוץ תקן דיווח כספי בינלאומי 16, חכירות (IFRS 16) (המשך)

ד. התקינה הישראלית כוללת הפניות לתקן חשבונאות בינלאומי 17, חכירות (IAS 17) במקרים שונים. בכל מקום שבו קיימת הפנייה לתקן חשבונאות בינלאומי 17, יש להתייחס אליה כהפניה לתקן IFRS 16. להלן דוגמאות להפניות כאמור:

- הוצאה מתחולה של חכירות שהן בתחולת תקן חשבונאות בינלאומי 17 (IAS 17) או תוך הפניה לתקן חשבונאות בינלאומי 17 (לדוגמה, בתקן חשבונאות מספר 25, הכנסות ובתקן חשבונאות מספר 30, נכסים בלתי מוחשיים).
- תקן חשבונאות מספר 27 כולל הפניות לתקן חשבונאות בינלאומי מספר 17 לעניין הכרה ברווח או ההפסד הנובעים מגריעת פריט רכוש קבוע אשר ייכללו ברווח או בהפסד, כאשר הפריט נגרע (אלא אם תקן חשבונאות בינלאומי 17 דורש אחרת במכירה וחכירה חוזרת). למרות האמור בתקן חשבונאות מספר 27, ישות שאימצה את תקן IFRS 16 תיישם את ההוראות הרלוונטיות לעניין הכרה ברווח או בהפסד הנובעים מגריעת פריט רכוש קבוע בעסקת מכירה וחכירה חוזרת.
- תקן חשבונאות מספר 16 נדל"ן להשקעה, מפנה לתקן חשבונאות בינלאומי 17 (IAS 17) לצורך טיפול חשבונאי בהיבטים שונים של חכירות (כגון סיווג חכירות כחכירות מימוניות או תפעוליות, מדידת זכויות בנדל"ן המוחזק בחכירה המטופלת כחכירה תפעולית בדוחות הכספיים של חוכר וכו'). למרות האמור בתקן חשבונאות מספר 16, ישות שאימצה את IFRS 16 תיישם את ההוראות לצורך טיפול חשבונאי בהיבטים הרלוונטיים של חכירות.

[לקישור לפרסום קובץ הנחיות באתר המוסד לתקינה לחץ/י כאן.](#)

[לקישור לחוזר המחלקה המקצועית בדבר שיפור תקנים קיימים 2021 - תקינה ישראלית לחץ/י כאן.](#)

פרסומי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (המשך)

- עדכוני תקינה חשבונאית ישראלית (Israeli GAAP) - תקן חשבונאות מספר 40 (מעודכן 2021) בדבר כללי חשבונאות ודיווח כספי על ידי מלכ"רים

רקע

כזכור, בשנת 1997 פורסם גילוי דעת 69 אשר דן בכללי חשבונאות ודיווח כספי של מלכ"רים (להלן - "גילוי דעת 69"). ממועד פרסומו תוקן פרסום זה מספר פעמים כאשר התיקון המשמעותי ביותר בוצע בדצמבר 1999 על ידי תקן חשבונאות מספר 5, תיקונים והבהרות לגילוי דעת מס' 69 בדבר כללי חשבונאות ודיווח כספי על ידי מלכ"רים (להלן - "תקן 5").

בהמשך לכך, בדצמבר 2011 פורסם תקן חשבונאות מספר 9, דוחות כספיים של מוסדות להשכלה גבוהה (להלן - "תקן 9"), אשר החיל את גילוי דעת 69 על מוסדות להשכלה גבוהה החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 באוקטובר 2014 (באפריל 2016 נדחה מועד תחילתו ליום 1 באוקטובר 2016).

ביוני 2014 פורסם תקן חשבונאות מספר 36, תיקון גילוי דעת מספר 69 בדבר כללי חשבונאות ודיווח כספי על ידי מלכ"רים (להלן - "תקן 36") אשר הוסיף דרישה לגילוי מדיניות חשבונאית, הוסיף הוראות לגבי ירידת ערך והבהיר את ההוראות לעניין תרומה בתנאי אנונה.

באוקטובר 2017 פורסם שיפור תקנים קיימים 2017 (א) אשר כלל, בין היתר, תיקון להוראות התקנים לעיל לגבי אופן ההכרה בתרומות שהובטחו אך טרם התקבלו עד לתאריך הדיווח (להלן - "שיפור תקנים קיימים 2017 (א)").

בשים לב לכך שגילוי דעת 69 תוקן מספר רב של פעמים ולאור העובדה שגילוי הדעת האמור נערך בזמנו במתכונת שאינה מקובלת עוד בתקינה חשבונאית, החליטה הוועדה המקצועית של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (להלן: "הוועדה המקצועית" ו"המוסד לתקינה", לפי העניין), לפרסם תקן חשבונאות אשר יאגד את כללי חשבונאות והדיווח הכספי למלכ"רים **לכלל תקן אחד** אשר יחליף את גילוי דעת 69 והתיקונים לו וכן את תקן 9.

בהמשך לאמור, הוועדה המקצועית, אישרה בחודש אוגוסט 2020 את תקן חשבונאות מספר 40 בדבר כללי חשבונאות ודיווח כספי על ידי מלכ"רים (להלן - "תקן 40 (מעודכן 2020)"). בנוסף לגיבוש כללי החשבונאות והדיווח הכספי למלכ"רים למסגרת תקן אחד כאמור, כלל תקן 40 (מעודכן 2020) **שינויים נוספים** לתקינה החשבונאית בנושא מלכ"רים (המבוססים בעיקרם על האמור בתקינה האמריקאית).

בחודש נובמבר 2021, פרסם המוסד לתקינה את תקן חשבונאות מספר 40 (מעודכן 2021), בדבר כללי חשבונאות ודיווח כספי על ידי מלכ"רים (להלן - "תקן 40 (מעודכן 2021)" או "התקן") במטרה לעדכן את תקן חשבונאות מספר 40 כפי שפורסם כאמור באוגוסט 2020.

העדכון נוגע **לשירותים שהתקבלו ללא תמורה** על ידי המלכ"ר. הוועדה המקצועית החליטה **לאפשר** שיקול דעת בדבר הצורך בהכרה בשירותים שהתקבלו ללא תמורה, חלף הדרישה להכיר רק בשירותים הדורשים מיומנות ומומחיות מקצועיים, וזאת בהתקיים יתר התנאים המפורטים בסעיף 68 לתקן וכן תנאי נוסף לפיו השירותים שהמלכ"ר היה נאלץ לרכושם בתמורה אילולא התקבלו הינם חיוניים לפעילויות הרגילות של המלכ"ר (ראה סעיפים ד7-1ד למבוא לתקן).

לחזור המחלקה המקצועית הכוללת סקירה תמציתית של תקן 40 (מעודכן 2020) במתכונתו כפי שפורסמה בחודש אוגוסט 2020 **לחץ/י כאן**.

פרסומי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (המשך)

- עדכוני תקינה חשבונאית ישראלית (Israeli GAAP) - תקן חשבונאות מספר 40 (מעודכן 2021) בדבר כללי חשבונאות ודיווח כספי על ידי מלכ"רים (המשך)

עיקרי קביעות תקן 40 (מעודכן 2021)

כזכור, תקן 40 (מעודכן 2020) כלל לגבי שירותים שהתקבלו ללא תמורה עקרונות עקביים להוראות התקינה האמריקאית. לפיכך, במסגרת סעיף 68 לתקן 40 נקבע כי מלכ"ר יידרש לכלול בדוחות הכספיים שלו שירותים שהתקבלו על ידו ללא תמורה, על פי השווי ההוגן שלהם, בהתקיים שלושת התנאים הבאים:

1. אותם השירותים הם בעלי ערך כספי מהותי על בסיס כולל, ביחס להיקף הפעילות של המלכ"ר.
2. ניתן להעריך את שוויים ההוגן של אותם שירותים באופן מהימן.
3. השירותים הם מהסוג הדורש מיומנות ומומחיות מקצועיים, ושולוא היו מתקבלים היה המלכ"ר נאלץ לרכשם בתמורה או שהשירותים יוצרים או מגדילים נכס לא פיננסי.

כמו כן, תקן 40 (מעודכן 2020) קבע כי מלכ"ר רשאי לספק במסגרת הביאורים לדוחות הכספיים מידע כמותי לגבי שירותים שהתקבלו ללא תמורה שאינם מקיימים תנאים אלה.

לאחר פרסום תקן 40 (מעודכן 2020), הועלתה טענה לפיה יישום הוראותיו בנושא שירותים שהתקבלו ללא תמורה גורמת לכך ששירותים בהיקפים משמעותיים שמתקבלים ללא תמורה אינם משתקפים בדוחות הכספיים של המלכ"רים בשל העובדה ששירותים אלה אינם דורשים בהכרח מיומנות ומומחיות מקצועיים.

לאור האמור, ובעקבות בקשת נשיאת לשכת רואי חשבון, התכנסה הוועדה המקצועית לדון שנית בטיפול החשבונאי שנקבע בנושא. בדיוני הוועדה המקצועית הועלו, בין היתר, מספר טיעונים:

- הכרה בשירותים (לרבות שירותים שאינם דורשים מיומנות ומומחיות מקצועיים) שהתקבלו ללא תמורה, אכן תשקף באופן נאות יותר את היקף הפעילות הכלכלית של המלכ"ר ואת אופן ומידת השגת מטרת המלכ"ר.
- עם זאת, במקרים רבים ובמיוחד בהתייחס לשירותים שאינם דורשים מיומנות ומומחיות מקצועיים קיים קושי בזיהוי היקף השירותים שהוענקו ללא תמורה, כמו גם לאמוד באופן מהימן את השווי ההוגן של השירותים.
- הוועדה המקצועית בדעה כי השמטת הדרישה שהשירותים יהיו מסוג הדורש מיומנות ומומחיות מקצועיים, תוך הוספת הדרישה לפיה השירותים שהמלכ"ר היה נאלץ לרכשם בתמורה אילולא התקבלו הינם חיוניים לפעילויות הרגילות של המלכ"ר וקיומן של דרישות גילוי מתאימות ישמרו על המהימנות הנדרשת לזיהוי היקף השירותים שהתקבלו ללא תמורה ולאמידת שוויים ההוגן, וזאת גם לאור יתר התנאים הקיימים ובייחוד הדרישה שהשירותים שניתנו ללא תמורה צריכים לעמוד במבחן הנחיצות (המלכ"ר היה נאלץ לרכשם בתמורה).
- לאור העובדה שבעקבות התיקונים שבוצעו במסגרת תקן 40 (מעודכן 2020), ייתכן שמלכ"רים ידרשו לאמוד את השווי ההוגן של שירותים נוספים שהתקבלו ללא תמורה, הוועדה המקצועית החליטה שלא לחייב מלכ"ר לכלול שירותים שהתקבלו ללא תמורה, המקיימים את התנאים המתוקנים בסעיף 68, אלא לאפשר למלכ"ר לבחור אם לכלול שירותים אלה וזאת משיקולי עלות תועלת. ראוי - לציין כי גילוי דעת 69 אפשר למלכ"ר לבחור אם לכלול שירותים אלה ולא חייב זאת.

פרסומי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (המשך)

• עדכוני תקינה חשבונאית ישראלית (Israeli GAAP) - תקן חשבונאות מספר 40 (מעודכן 2021) בדבר כללי חשבונאות ודיווח כספי על ידי מלכ"רים (המשך)

לאור האמור לעיל, החליטה הוועדה המקצועית לפרסם ביום 15 בנובמבר 2021 את תקן 40 (מעודכן 2021) על מנת לאפשר הכרה בשירותים שהתקבלו ללא תמורה, חלף הדרישה להכיר רק בשירותים הדורשים מיומנות ומומחיות מקצועיים, וזאת בהתקיים יתר התנאים המפורטים בסעיף 68 לתקן וכן תוך הוספה של תנאי נוסף לפיו השירותים שהמלכ"ר היה נאלץ לרכשם בתמורה אילולא התקבלו הינם חיוניים לפעילויות הרגילות של המלכ"ר. כמו כן, בחינת התנאים לצורך הכרה בשירותים שהתקבלו ללא תמורה תבוצע לגבי כל סוג שירותים בנפרד.

הוועדה המקצועית מדגישה כי אין משמעות התיקון שמלכ"ר הבוחר כמדיניות חשבונאית להכיר בשירותים שהתקבלו ללא תמורה, יכיר בכל סוג של שירות שהתקבל ללא תמורה, אלא רק בשירותים הנחוצים למלכ"ר לצורך פעילותו (הינם חיוניים לפעילויות הרגילות של המלכ"ר ואילולא השירותים היו מתקבלים המלכ"ר היה נאלץ לרכשם), בעלי ערך כספי מהותי על בסיס כולל ביחס להיקף הפעילות של המלכ"ר ושניתן לאמוד את שווים ההוגן באופן מהימן.

במסגרת תקן 40 (מעודכן 2021) נוספו הדגמות הממחישות את אופן יישום הוראותיו לגבי שירותים שהתקבלו ללא תמורה בניסבות שונות, וכן תוקנו סעיפים 68, 69, 70 ו-71 (בהקשר לשירותים שהתקבלו ללא תמורה).

לטובת המחשת התיקון מכוח תקן 40 (מעודכן 2021) להלן השוואת סעיף 68 בנוסחו הקודם ובנוסחו העדכני:

נוסח קודם	נוסח עדכני
מלכ"ר יידרש לכלול בדוחות הכספיים שלו שירותים שהתקבלו על ידו ללא תמורה, על פי השווי ההוגן שלהם, בהתקיים שלושת התנאים הבאים:	מלכ"ר רשאי לכלול בדוחות הכספיים שלו שירותים שהתקבלו על ידו ללא תמורה, על פי השווי ההוגן שלהם, בהתקיים שלושת התנאים הבאים:
1. אותם השירותים הם בעלי ערך כספי מהותי על בסיס כולל, ביחס להיקף הפעילות של המלכ"ר.	1. אותם השירותים הם בעלי ערך כספי מהותי על בסיס כולל, ביחס להיקף הפעילות של המלכ"ר.
2. ניתן להעריך את שווים ההוגן של אותם שירותים באופן מהימן.	2. ניתן להעריך את שווים ההוגן של אותם שירותים באופן מהימן.
3. השירותים הם מהסוג הדורש מיומנות ומומחיות מקצועיים, ושולוא היו מתקבלים היה המלכ"ר נאלץ לרכשם בתמורה או שהשירותים יוצרים או מגדילים נכס לא פיננסי.	3. השירותים הינם חיוניים לפעילויות הרגילות של המלכ"ר ואילולא השירותים היו מתקבלים היה המלכ"ר נאלץ לרכשם בתמורה או שהשירותים יוצרים או מגדילים נכס לא פיננסי.
	מלכ"ר יישם את המדיניות החשבונאית שבחר לכל השירותים שהתקבלו על ידו ללא תמורה. יחד עם זאת, במקרה שבחר המלכ"ר להכיר בשירותים שהתקבלו על ידו ללא תמורה על פי השווי ההוגן שלהם, יבחן את כל אחד מהתנאים לעיל לגבי כל סוג של שירותים על בסיס נפרד ולא לגבי כלל השירותים שהתקבלו על ידו ללא תמורה.

פרסומי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (המשך)

• עדכוני תקינה חשבונאית ישראלית (Israeli GAAP) - תקן חשבונאות מספר 40 (מעודכן 2021) בדבר כללי חשבונאות ודיווח כספי על ידי מלכ"רים (המשך)

להלן סקירה תמציתית של שינויים נוספים לתקינה החשבונאית בנושא מלכ"רים (המבוססים בעיקרם על האמור בתקינה האמריקאית) הכלולים במסגרת תקן 40 (מעודכן 2021) וכאמור לא בוצע בהם שינוי בהשוואה לנוסח הקודם אשר פורסם באוגוסט 2020:

▪ **תרומות של נכסים קבועים ומזומנים להשקעה בנכסים קבועים** - נקבע כי תרומות של נכסים קבועים ושל מזומנים להשקעה בנכסים קבועים יוכרו כהכנסות בדוח על הפעילויות כאשר הנכס מוכן לשימושו המיועד או לאורך תקופת ההגבלה שנקבעה על ידי התורם ולא ישירות כתוספת לנכסים נטו כפי שהיה מקובל עד כה. לצורך המחשת עיקרון זה התקן כולל הדגמות ליישום הוראותיו בנספח 3.

▪ **הכרה בהכנסות (לרבות הכרה בתרומות)** - בהתייחס להיבט זה נקבעו עקרונות כדלקמן (תוך מתן דוגמאות להבחנה בין סוגים שונים של עסקאות וכן הדגמות ליישום הוראות התקן במסגרת נספח 3):

• **נקבעה הבחנה** בין תרומה מותנית לתרומה בלתי מותנית - תרומה מותנית היא תרומה שכוללת התניה שהטיל תורם. התניה שהטיל תורם דורשת בדרך כלל עמידה בדרישות ספציפיות לגבי השימוש בנכסים שהועברו על מנת שהמלכ"ר יהיה זכאי לנכסים שהועברו או הובטחו ולפיכך היא מהווה חסם שנדרש להתגבר עליו בטרם תתבצע הכרה בתרומה (ולפיכך תרומה מותנית אינה מוכרת עד שהיא הופכת בלתי מותנית). זאת, בניגוד להגבלות שהוטלו על ידי התורם המגבילות את השימוש בתרומה, אך אינן משפיעות על עצם הזכאות לה.

• תרומות בלתי מותנות שהתקבלו יוכרו בתקופה שבה התקבלו ואילו תרומות מותנות לא יוכרו עד אשר התרומה הופכת לבלתי מותנית. הבטחה בלתי מותנית תוכר בתקופה שבה התקבלה התרומה בתנאי שקיימות ראיות מספיקות בצורת תיעוד ניתן לאימות לכך שאכן ניתנה הבטחה וכן שקיימת יכולת אכיפה משפטית של ההבטחה. תרומה מותנית או הבטחה מותנית יוכרו רק כאשר ההתניות שבהן הן תלויות מתקיימות למעשה, קרי, כאשר התרומה המותנית או ההבטחה המותנית הופכות לבלתי מותנות.

• הכנסות מעסקאות סוכנות תוצגנה בדוח על הפעילויות בסכום נטו. בהקשר לכך נקבע כי מלכ"ר יהא רשאי לתת גילויי בביאורים או בדוח על הפעילויות, לסכומים שהתקבלו עבור צד ג' בניכוי הסכומים שעל המלכ"ר להעביר לצד כאמור, אולם רק הסכום נטו יוצג כהכנסות המלכ"ר מעסקאות סוכנות. כמו כן, אם המלכ"ר מקבל מזומנים או נכסים פיננסיים אחרים עליו להכיר בנכסים שהתקבלו ובמקביל בהתחייבות. לעומת זאת, אם המלכ"ר מקבל נכסים לא פיננסיים, המלכ"ר יהא רשאי, אך הוא אינו נדרש, להכיר בנכסים שהתקבלו ובהתחייבות מקבילה (דהיינו, ניתן ליישם בגין האמור חשבונאות חוץ-מאזנית).

• הכרה בהכנסות מעסקאות החלפה תהיה בהתאם לתקן חשבונאות מספר 25 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בדבר הכנסות (להלן - "תקן 25").

▪ **ביטול ההבחנה בין הקבלת מקורות פנימית וחיצונית** - בשים לב לאמור לעיל בהקשר לטיפול בתרומה מותנית, בוטלה ההבחנה בין הקבלה פנימית להקבלה חיצונית ונקבע כי בהקבלת מקורות, חיצונית או פנימית, התורם למעשה מציב חסם, הקשור לביצועים הניתנים למדידה (היינו, הצורך בהקבלה של מקורות), שעל המלכ"ר להתגבר עליו, בטרם המלכ"ר יהיה זכאי לתרומה. לפיכך, מדובר בתרומה מותנית, אשר תוכר רק כאשר המלכ"ר התגבר על החסם.

פרסומי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (המשך)

• עדכוני תקינה חשבונאית ישראלית (Israeli GAAP) - תקן חשבונאות מספר 40 (מעודכן 2021) בדבר כללי חשבונאות ודיווח כספי על ידי מלכ"רים (המשך)

▪ **ביטול ההבחנה בין הגבלה זמנית להגבלה קבועה** - בעקבות תיקון שבוצע לאחרונה בתקינה האמריקאית, החליטה הוועדה המקצועית **לבטל את ההבחנה** בין נכסים נטו שקיימת לגביהם הגבלה בעלת אופי זמני לבין נכסים נטו שקיימת לגביהם הגבלה בעלת אופי קבוע. ההבחנה שתיוותר בדוחות הכספיים של מלכ"רים תהיה בין נכסים נטו שקיימת לגביהם הגבלה לבין נכסים נטו שלא קיימת לגביהם הגבלה. בנוסף נקבע כי בביאורים לדוחות הכספיים **ינתן גילוי** לגבי יתרת הנכסים נטו שקיימת לגביהם הגבלה **תוך פיצול** היתרה בין נכסים נטו שקיימת לגביהם הגבלה קבועה, נכסים נטו המוגבלים למטרה מוגדרת ונכסים נטו המוגבלים לזמן עתידי מוגדר.

▪ **סיווגי תרומות שקיימת לגביהן הגבלה בדוח על תזרימי המזומנים של מלכ"רים** - תזרימי מזומנים מפעילויות מימון יכללו תקבולים מתרומות שהתורם הגביל את השימוש בהן **לזמן ארוך** בעוד שתרומות שהתורם הגביל את השימוש בהן אך ההגבלה כאמור **אינה לזמן ארוך**, יסווגו במסגרת תזרימי המזומנים מפעילויות שוטפות (וזאת בשונה מהתקינה החשבונאית הנוכחית אשר לפיה כלל התקבולים מתרומות שקיימת לגביהן הגבלות נכללו בפעילויות מימון).

▪ **הכרה ביצירות אומנות, נכסים היסטוריים ונכסים דומים המקיימים את הגדרת אוסף** - בהתייחס לפריטים כאמור מלכ"ר יהיה **רשאי לבחור** מדיניות חשבונאית מבין החלופות להלן²:

• הכרה בכל הפריטים אשר נרכשו או נתרמו למלכ"ר כנכסים (פריטים שנתרמו יוכרו כהכנסות או כתוספת לנכסים נטו שקיימת לגביהם הגבלה, לפי העניין);

• הכרה בכל הפריטים אשר נרכשו או נתרמו למלכ"ר כנכסים (פריטים שנתרמו יוכרו כהכנסות או כתוספת לנכסים נטו שקיימת לגביהם הגבלה, לפי העניין) החל ממועד שיוגדר על ידי המלכ"ר; או

• מתן גילוי בלבד בגין פריטים כאמור.

זאת ועוד, נקבע כי הגדרת "אוסף" תותאם להגדרה הקיימת בתקינה האמריקאית וכן **נוספה דרישה** שהפריטים הנכללים באוסף יהיו כפופים למדיניות ארגונית (כזו הדורשת שימוש בתמורה המתקבלת ממימוש של פריטים כאלה בין אם בדרך של רכישה של פריטי אוסף חדשים, בין אם טיפול ישיר באוספים קיימים ובין אם בשילוב של שניהם).

▪ **היבטים נוספים:**

• לאור **ביטול האפשרות** בכללי חשבונאות מקובלים להצגת **פריטים מיוחדים** בדוח רווח או הפסד, הוחלט לבטל את האפשרות להצגת פריט מיוחד גם בדוח על הפעילויות של מלכ"רים לגבי תמורה ממימוש של רכוש קבוע, המוצג בשווי סמלי ולגבי תרומות או הקצבות שהשימוש בהן הותנה על ידי הגורם שנתן אותן לכיסוי גירעונות משנים קודמות.

• נקבע כי השוואה בין נתוני התקציב לבין נתוני ביצוע תוצג במסגרת נספח לדוחות הכספיים **ולא במסגרת הביאורים לדוחות הכספיים** וזאת מאחר שנתוני התקציב אינם מהווים נתונים מבוקרים.

² יצירות אומנות, נכסים היסטוריים ונכסים דומים שנתרמו אשר אינם מקיימים את הגדרת 'אוסף' יוכרו כנכסים וכהכנסות או כתוספת לנכסים נטו שקיימת לגביהם הגבלה בהתאם לשווים ההוגן במועד ההכרה לראשונה וימדדו לאחר מכן לפי תקן חשבונאות מספר 27, *רכוש קבוע*.

פרסומי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (המשך)

• עדכוני תקינה חשבונאית ישראלית (Israeli GAAP) - תקן חשבונאות מספר 40 (מעודכן 2021) בדבר כללי חשבונאות ודיווח כספי על ידי מלכ"רים (המשך)

▪ **התאמת התקינה החלה בתי חולים ציבוריים וקופות חולים** - התיקונים האמורים לעיל יחולו גם על בתי חולים ציבוריים וקופות חולים ולפיכך תקן חשבונאות מספר 18 (מעודכן 2009), דיווח כספי על ידי בתי חולים ציבוריים וקופות חולים תוקן בהתאם.

▪ **מתכונת הצגת דוחות כספיים** - היות ותקן חשבונאות מספר 34, הצגת דוחות כספיים (להלן - "תקן 34") אינו חל על מלכ"רים:

• נכללו בתקן מאפיינים כלליים של דוחות כספיים המבוססים על עקרונות תקן 34.

• **נוספה דרישה להצגת נכסים שוטפים ולא-שוטפים**, והתחייבויות שוטפות ולא-שוטפות, **כסיווגים נפרדים** בדוח על המצב הכספי, למעט כאשר הצגה המבוססת על נזילות מספקת מידע מהימן שהוא יותר רלוונטי,

• נוספה דרישה לסיווג ההוצאות בדוח על הפעילויות לפי מהות ההוצאות או לפי מאפיין הפעילות, לפי השיטה שמספקת מידע מהימן שהוא רלוונטי יותר תוך מתן גילוי בביאורים לדוחות הכספיים לסיווג של ההוצאות לפי השיטה שלא יושמה על גבי הדוח³.

▪ **דרישות גילוי** - נוספו דרישות גילוי לגבי יצירות אומנות, נכסים היסטוריים ונכסים דומים, הבטחות מותנות והבטחות בלתי מותנות, נכסים ושירותים שהתקבלו ללא תמורה, צדדים קשורים ומגבלות על נכסי המלכ"ר.

לטובת הקלת יישום התקן פורסמו שלושה נספחים: נספח 1 (הנחיות ליישום התקן המהווה חלק בלתי נפרד מהתקן), נספח 2 (הדגמות לדוחות הכספיים של מלכ"ר) וכן נספח 3 (הדגמות ליישום הוראות התקן, המונה 33 דוגמאות להיבטי טיפול חשבונאי המקבלים ביטוי בתקן בשורה של נושאים, ובהם, בין היתר, דוגמאות להבחנה בין תרומה מותנית לבין תרומה שאינה מותנית, בין תרומה מותנית לבין תרומה שקיימת הגבלה של התורם על השימוש בה, עיתוי ההכרה בתרומה, טיפול בנכסים ושירותים שהתקבלו ללא תמורה ועוד).

מועד התחילה והוראות מעבר

תקן 40 (מעודכן 2021) יחול על דוחות כספיים שנתיים של מלכ"רים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2021 או לאחריו. תקן 40 (מעודכן 2021), תיקן את סעיפים 68, 69, 70 ו-71.

השפעת אימוץ הוראות המדידה בתקן במועד היישום לראשונה תדווח כתיאום של יתרות הנכסים נטו לתחילת התקופה שבה אומץ התקן לראשונה. מלכ"ר לא יציג מחדש מידע השוואתי בגין שינויים במדידה הנובעים מהוראות תקן זה.

לעומת זאת, הוראות ההצגה הכלולות בתקן ייושמו למפרע החל ממועד התחילה של התקן. לפיכך, מלכ"ר יציג מחדש מידע השוואתי בגין שינויים בהצגה הנובעים מהוראות התקן כאמור.

לקישור לתקן 40 (גרסת 2021) כפי שפורסם באתר האינטרנט של המוסד לתקינה לחץ כאן.

³ כך למשל, אם בדוח על הפעילויות יוצג סיווג של הוצאות המבוסס על מאפיין פעילות, אזי בביאורים לדוחות הכספיים יינתן גילוי לסיווג שמבוסס על מהות ההוצאות, ולהיפך.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים האחד עשר של רשות ניירות ערך (2021)

רקע והקדמה

בשלהי חודש דצמבר 2021, קיימה רשות ניירות ערך את כנס התאגידים השנתי, האחד עשר במספר (להלן - "הרשות" ו- "הכנס", בהתאמה). הכנס צוין בסימן 100 חברות חדשות שהונפקו בבורסה לניירות ערך בשנים 2020-2021.

את הכנס פתחה יו"ר הרשות, ענת גואטה, בצינה כי בחודש מרץ 2022 יפתח שוק הפינטק אשר במסגרתו בעלי עסקים קטנים יוכלו לקבל בקלות שירותים דיגיטליים מתוך מחשבה כי פעולה זו תעזור להם להחזיק מעמד ולא להיסגר כבר בשנה הראשונה להקמת העסק.

יו"ר הרשות התייחסה לשוק המטבעות הדיגיטליים, שוק הקריפטו, וצינה בין היתר כי מימוש הרווחים אינו אפשרי בנקל, אין לגביו הסדרת תשלומי מס, שוק זה חשוף להונאות ומעודד פשיעה כלכלית. לפיכך הודיעה כי הרשות מקבלת על עצמה את האחריות להסדרת תחום זה.

ראש מחלקת תאגידים, עו"ד שרה קנדלר, ציינה כי המחלקה מקדמת חקיקה לשימוש חובה בשפת ה-iXBRL וכי בימים הקרובים יפורסם קול קורא שמטרתו קריאה לתאגידים המדווחים להצטרף לדיווח באמצעות iXBRL באופן וולונטרי. בשלב זה, יתאפשר לתאגידים שייבחרו לצורך כך, להתנסות ולצבור ניסיון באופן הדיווח האמור. עם התקדמות הליכי החקיקה בנושא, כמו גם הניסיון שיצברו שחקני השוק והרשות, המדיניות תיושם באופן מנדטורי. תאגיד שייבחר להטמיע דיווח כאמור וולונטרית בשלב זה ירוויח גישה נוחה ואמינה לנתונים שלו, נוחות וקדמה טכנולוגית.

לחוזר המחלקה המקצועית בדבר ההתפתחויות בנושא הדיווח באמצעות iXBRL **לחץ/י כאן**.

עוד צוין כי בהקשר למתווה לגילוי ודיווח תאגידי אשר פורסם לפני כחצי שנה הרשות מביעה את רצונה לקדם חקיקה בתחום הסייבר תוך שימת דגש על שתי דרישות: (1) חברה נדרשת להכין ולתרגל אירוע סייבר, להכין פרוטוקול המתאר את האירוע ולתת גילוי, וכן (2) הרכב הדירקטוריון והנהלת החברה חייב לכלול גורמים בעלי ידע ומומחיות בתחום זה. כמו כן, קיים הכרח כי תתקיים מעורבות של כל שומרי הסף בהיבטים הנוגעים לתחום זה, לרבות ר"ח, דירקטוריון, נאמנים ועוד. נושא שומרי הסף צפוי לקבל בקרוב התייחסות על ידי הרשות באמצעות פרסום דוח ביקורת בנושא זה.

פאנל שוק ההון

הפאנל נפתח בסימן 100 חברות חדשות שהונפקו בבורסה לניירות ערך בשנים 2020-2021. דוברי הפאנל דיברו בקצרה על גל ההנפקות בשיטת "הצעה לא אחידה"⁴ -

גל ההנפקות בשנתיים האחרונות התאפיין בהיקף ניכר של חברות טכנולוגיות צעירות, אשר טרם הייתה להן חדירה לשוק והן נעדרות מוצר מבוסס. מעל 85% מההנפקות היו באמצעות הגשת תשקיף לפי שיטת "הצעה לא אחידה" אשר מאפשרת הנפקה גלובלית כלומר מקנה לחתמים זרים ולמשקיעים זרים את האפשרות ליטול חלק בהנפקה. יחד עם זאת, מביקורות שבוצעו על הנפקות IPO שהוגשו לרשות, סגל הרשות הגיע למסקנה כי תחום החיתום נדרש בהסדרה. כמו כן, ד"ר משה ברקת, הממונה על שוק ההון, ביטח וחסכון ציין כי מכשירי השקעה חדשים מצויים בהליכי פיתוח (דוגמת איגוח).

⁴ שיטת ההצעה הלא אחידה, הנהוגה כמעט בכל שוקי ההון בעולם, מקנה שיקול דעת לחברה ולחתם לבחור את הרוכשים ואת הכמות שתסופק לכל אחד מהם. חלופה זאת קיימת בתקנות ניירות ערך בישראל משנת 2007 (תקנות ניירות ערך (אופן הצעת ניירות ערך לציבור), התשס"ז-2007). עם זאת, בשים לב לתפיסה לפיה שיטה זו אינה שוויונית ועלולה לפגוע בתנאים האובייקטיביים, עד לאחרונה במרבית ההנפקות נעשה שימוש בשיטת "הצעה אחידה".

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים האחד עשר של רשות ניירות ערך (2021) (המשך)

מנכ"ל הבורסה לניירות ערך בתל אביב, איתי בן זאב, ציין כי בעבר בשנים 2008, ו-2011, חברות פרטיות לא רצו להפוך לחברות ציבוריות בגלל דרישות רגולטוריות מחמירות והן העדיפו להנפיק את עצמן בחו"ל. עם חלוף מספר שנים, התגבשה הבנה כי שוק ההון הישראלי אינו מפותח דיו ואף מצוי בפיגור אחרי שווקי הון אחרים בעולם וכי יש צורך לפעול לקידומו. נכון לשנת 2021, עדיין לא מתקיימת נדירות מספקת בשוק הון, יחד עם זאת, שיטת ההצעה הלא אחידה כאמור שיפרה משמעותית את מצב שוק ההון הישראלי וכי כיום הבורסה הישראלית מתחילה להדביק פערים בהשוואה לשווקים אחרים.

מנקודת מבטו של מנכ"ל פועלים אי.בי.אי חיתום והנפקות, הנושא המשמעותי זה לא גל ההנפקות אלא שינוי השיח. בעוד שבעבר, השוק היה שוק של אג"ח עמוק והנפקות אקוויטי התבצעו רק בנסיבות של הכרח, כיום, חל שינוי בחשיבה ורוב ההנפקות הינן של אקוויטי. כך שכפי שניתן לראות, מודל ההצעה הלא אחידה הביא לשיפור ניכר בשוק האקוויטי.

בסיכום דוברי הפאנל, נראה כי בשנת 2022 צפוי אופק של הנפקות נוספות תוך שמירה על שוק אקוויטי יציב ותוך שימת דגש על איכות החברות ולא דווקא על הכמות.

במהלך הכנס הוצגו ונסקרו מגוון נושאים כלהלן (שלא בהכרח בהתאם לסדר העברתם הכרונולוגי):

- **המושב החשבונאי: היבטים בחשבונאות ובדיווח כספי** - הנושאים שנדונו במושב זה כללו, בין היתר, התייחסות להשגת המטרה: דיווח כספי איכותי, הערכות שווי בעולם משתנה, תובנות מהשורה הראשונה בדוח רווח והפסד, דיווח בשיטת iXBRL, הערכת מצב פיננסי בתנאי אי ודאות (Knowing Concern), Non-GAAP ו-GAAP, ומה שביניהם והתייחסות לצירופי עסקים.
- **המושב המשפטי: גילוי, דיווח וממשל תאגידי** - הנושאים שנדונו בתחום זה כללו, בין היתר, התייחסות לדירקטור - כמחזקים את הערך המוסף, היוזמה וגבולותיה - על שותפויות ציבוריות בשוק ההון, משקיטים רעשי רקע - חידוד כללי התנהגות בהנפקות, (מ)גלים בהנפקות - גילוי ענפי מתחדש, יוצאים משליטה - מגמת הגידול בחברות ללא שליטה.

סקירת עיקרי הנושאים המרכזיים אשר נדונו במסגרת המושב החשבונאי

להלן עיקרי הנושאים והדגשים השונים שהוצגו במושב החשבונאי:

1. המטרה - דיווח כספי איכותי

המטרה של כל גורמי העניין הרלוונטיים, רשות ניירות ערך כגורם מפקח, החברות המדווחות ורואי החשבון המבקרים היא שהדיווח הכספי יהא איכותי, היות וזה אחד מהתנאים המרכזיים לשוק הון ששומר על רמת אמינות גבוהה, כך שיתאפשר לציבור המשקיעים להישען על הדיווחים הללו לצורך קבלת החלטות.

מה שעומד בבסיס הגישה הפיקוחית הינו עיקרון הגילוי הנאות – לפי תפיסה זו, המשקיע יקבל את ההחלטה לפי בחירתו, לאחר שיברור את המידע הרלוונטי לו. לפיכך, החברות נדרשות לוודא שאכן המידע ניתן בצורה נקייה, אמינה, לא מוטא ובמועד המתאים.

במישור דיווח כספי איכותי נדרש שיתקיימו שלושה היבטים כדלקמן:

- **היבט 1 - תקינה חשבונאית איכותית** - תקינה בינלאומית (IFRS) - כללי הדיווח הכספי צריכים להיקבע מתוך מטרה שהדוחות הכספיים ישקפו את המודל העסקי והמצב העסקי הכלכלי והפיננסי של התאגיד ואם לא כך אזי, אמינות הדיווחים הללו תקטן. כמו כן הוזכר כי הדיווח האחד לפי שפת ה iXBRL אשר צפוי להיכנס לתוקף בשנת 2023 צפוי לתרום אף הוא לדיווח כספי איכותי.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים האחד עשר של רשות ניירות ערך (2021) (המשך)

▪ **היבט 2 - יישום נאות ואיכותי על ידי תאגידים** - הוצג פילוח של נושאים וסוגיות חשבונאיות שהגיעו לרשות בעקבות פניות של תאגידים. פניות בעלות משקל רב היו בנושאי צירוף דוחות כספיים סולו ופרופורמה, מצב פיננסי ועסק חי והכרה בהכנסה. נושאים אלו מקבלים התייחסות בהמשך המושב החשבונאי.

נושא נוסף בהקשר ליישום נאות ואיכותי שקיבל התייחסות הינו **טעויות בדוחות כספיים** - בשנת 2021 כמות הטעויות המהותיות בדוחות הכספיים אשר חייבה הצגה מחדש של הדוחות הכספיים גדלה פי 2 בהשוואה לכמות הטעויות בשנת 2020. כמו כן, מגמה דומה זוהתה בכל הנוגע לתיקון טעויות לא מהותיות והתאמות שאינן מהותיות. הגידול נובע, בין היתר, מכניסת חברות חדשות לבורסה ומנוהל בדיקת התשקיפים שלהן על ידי סגל הרשות כמו גם כתוצאה מהעומסים עימם מתמודדות החברות. יחד עם זאת, הודגש כי מתקיימת החובה לספק למשקיעים דיווח כספי איכותי ללא פשרות. בשים לב לאמור, מידת ההתערבות של הרשות תיקבע בהתאם למבחן שיקול הדעת הסביר שבוצע על ידי הנהלת החברה והרשות תנחה את החברה במידת הצורך בכל הנוגע להרחבות הנדרשות בקשר לדיווח כספי איכותי.

לקראת הדוחות השנתיים של שנת 2021, על ההנהלה והדירקטוריון של החברה לשים דגש על גילויים שהם חשובים מתוך ראייה קצרת טווח וארוכת טווח בייחוד בהקשר להשלכות משבר הקורונה והכלל בנסיבות החברה. בהקשר לנושא האמור, הרשות ציינה את עמדת סגל חשבונאית מספר 99-7 בדבר השפעות משבר הקורונה על הגילוי והדיווח הכספי הנכלל בדוח רבעון ראשון 2020, אשר פורסמה על ידי הרשות בחודש מאי 2020. **הרשות ציינה כי עמדה זו עדיין רלוונטית בהתייחס לחברות המושפעות ממשבר הקורונה.**

לקישור לחוזר מקצועי ולעמדת סגל חשבונאית 99-7 בדבר השפעות משבר הקורונה על הגילוי והדיווח הכספי הנכלל בדוח רבעון ראשון 2020 ובדוחות עיתיים עוקבים **לחצו כאן וכאן** בהתאמה.

בנוסף צוין כי המחלקה הכלכלית ברשות ביצעה בדיקה וממצאה היו שככל שהתאגיד מתאפיין בכמות גבוהה יותר של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית פיננסית כך כמות הטעויות בדיווח פחתה. על רקע נושא זה פרסמה הרשות שני פרסומים: כללי התנהגות מוצעים לדירקטוריון לקידום איכות הביקורת - אשר מספקים כלים לחיזוק וקידום עבודת הדירקטורים וכן מחזקת את התקשורת הדו צדדית המקויימת בין רואה החשבון המבקר לבין הדירקטוריון המהווה פקטור המחזק את איכות הביקורת וכפועל יוצא גם את איכות הדיווח הכספי (לחוזר המחלקה המקצועית העוסק בנושא **לחצו כאן**).

פרסום נוסף הינו דוח ממצאי הביקורת בנושא הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים. דוח ממצאים זה בדק את תפקוד הדירקטורים המכהנים בוועדת המאזן, את תחומי עבודת הוועדה בנושאים כגון איכות הגילויי ושלמותו, אפקטיביות הבקורת פנימיות, מדיניות חשבונאית מהותית ועוד. מטרת דוח הממצאים הינו מתן דגשים היכן להתמקד (כגון, הבקורת הפנימיות הקשורות בדיווח הכספי, שלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים, המדיניות החשבונאית שאומצה והטיפול החשבונאי שיושם בעניינים מהותיים של התאגיד, הערכות שווי, לרבות ההנחות והאומדנים שבבסיסן, שעליהן נסמכים נתונים בדוחות הכספיים ועוד), כיצד ניתן להשתפר, מה מצופה מוועדת המאזן בתקשורת שלה מול ההנהלה, האם מה שהוגש לוועדה הינו מבוסס במידה מספקת (לחוזר המחלקה המקצועית העוסק בנושא **לחצו כאן**).

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים האחד עשר של רשות ניירות ערך (2021) (המשך)

- **היבט 3 - ביקורת איכותית של רואי החשבון המבקרים - חוות דעת אמינה - להלן העוגנים שאם יתקיימו, יתאפשר להבטיח שתהיה לרואה החשבון המבקר חוות דעת אמינה:**
 - תקינת ביקורת איכותית,
 - עמידה בכללי אי תלות,
 - ביצוע ביקורת איכותית,
 - בקרת איכות טובה במידה מספקת כך שיתאפשר לוודא שמכלול ההיבטים מתפקדים באופן נאות.

במישור של פעולות הרשות אל מול רואי חשבון מבקרים הוזכר כי הרשות עוקבת אחר המגמות של שכת הטרחה של רואי חשבון מבקרים והוזכרה התייחסות לאישור בוועדת הכספים של הכנסת של התיקון לתקנות שמבטל את דרישת הגילוי בדבר שעות עבודת רואה החשבון המבקר שהושקעו (לחוזר המחלקה המקצועית העוסק בנושא **לחץ/י כאן**). כשהדגש הוא על החשש ששכת טרחה נמוך עשוי להתבטא בביקורת לא מספיק טובה ובמקומות בהם הדבר נדרש, הרשות תפנה לוועדות הביקורת בחברות ותבחן עימן איך הן בדקו שאכן מבוצעת ביקורת איכותית.

2. הערכות שווי בעולם משתנה

בעת אמידת שוויו ההוגן של העסק במסגרת שיטת היוון תזרימי מזומנים (DCF) ניווכח כי השוויו ההוגן נגזר משני גורמים באופן שלוב: תזרימי המזומנים שמופקים מהעסק והסיכונים שגלומים בו. שימוש בשיטה זו מצריך **בחינה תמידית של ההנחות** בהן נעשה שימוש. במסגרת הכנס ניתנה דוגמה למקרה של הערכת שווי שבוצעה על חברה טכנולוגית צעירה שנמצאת בשלב הילדות⁵. חברה זו סיפקה תחזית אופטימית של הגעה מהירה להכנסות וכן צמיחה גבוהה של הכנסות ורווחיות בעוד שבפועל ידוע שמרבית חברות אלה אינן צולחות באופן וודאי את שלב הילדות.

דוגמה נוספת שניתנה בהקשר לאי דיוק בתזרימי המזומנים שנלקחו במסגרת הערכת השווי, במסגרתה נעשה שימוש באומדני תזרימי מזומנים שהינם גבוהים יותר ממה שבפועל היה נדרש לעשות שימוש ובתגובה לכך, השיב מעריך השווי כי הערכת השווי מחפה על חוסר הדיוק האמור באמצעות העלאה מסוימת בשיעור ההיוון. הרשות לא הסכימה עם נקיטה בגישה זו ממספר סיבות: כשמשקיע בוחן הערכת השווי, הוא מעוניין גם בדרך ולא רק בתוצאה הסופית. להשקפת הרשות, נדרש לדייק באמידת התזרים עצמו כי ביטוי של אי הוודאות באמצעות התזרים הינו מדויק יותר. בנוסף, המשקיע הסביר מצפה כי יובאו בחשבון מספר תרחישים ולא רק תרחיש אחד. כמו כן כאשר מעריך השווי מקבל את תחזיות ההנהלה - עליו לבחון את סבירות התחזיות ולא לקבלן AS IS.

⁵ בעולם הכלכלי מקובל לדבר על מעגל החיים של חברה - שלב הילדות (אין הכנסות), שלב הצמיחה המהירה, שלב הבגרות ושלב הדעיכה האיטית.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים האחד עשר של רשות ניירות ערך (2021) (המשך)

תכניות הרשות לשנה הקרובה -

- קיימת כוונה לקיים שולחנות עגולים עם מעריכי השווי (שימוש במודל תרחישים, נושא השימוש בהנחה לפיה בטווח הרחוק גובה ההשקעה מתכנס לפחת).
- שמאות נדל"ן - להשקפת הרשות, השיטה הכי מתאימה הינה שיטת היוון תזרימי מזומנים (היינו, להישען פחות על גישת ההשוואה).
- הרשות מעוניינת להגביר את השימוש במעריכי שווי חיצוניים לטובת סקירה של הערכות שווי אשר הרשות מקבלת לבחינה.

לסיכום, נדרש להבין את המודל, ההנחות, מקור הנתונים ובנסיבות בהן יתקבלו בדיעבד תשובות שלא קיבלו ביטוי בהערכת השווי המקורית אזי יש לצפות לכך שתהיינה לרשות יותר שאלות.

3. תובנות מהשורה הראשונה בדוח רווח והפסד

הרשות ציינה שלושה נושאים שהיו נפוצים בשנה האחרונה - פיצול הכנסות, דגשים לפרופורמה וטעויות מהותיות.

פיצול הכנסות - הרשות שמה דגש רב על יישומו של תקן דיווח כספי בינלאומי 15, הכנסות מחוזים עם לקוחות (IFRS 15), תוך שימת דגש על חשיבות דרישת הגילוי **לפיצול הכנסות** (כזכור, בהתאם לדרישות התקן האמור נדרש פילוח של סך ההכנסות במאחד לפי לקוחות, אזורים גאוגרפיים, קבוצות מוצרים ועוד). החשיבות של גילוי זה נובעת, בין היתר, מהצורך לספק מידע אשר יאפשר הבנה אודות תמהיל ההכנסות ומגמות במקורות ההכנסות (כך לדוגמה, במקרה של צמיחת ההכנסות ניתן להצביע באמצעות הפילוח מהיכן נבע הגידול).

מבדיקות שבוצעו באירופה ובישראל נראה כי יישום דרישת הגילוי בדבר פיצול ההכנסות הינו טעון שיפור. בהקשר זה הוזכר כי נדרשת הקפדה כי סך ההכנסות המפוצלות חייבות להיות שוות לסך ההכנסות במאחד, הצורך במתן הגילוי גם בדוחות רבעוניים ועוד. הרשות ציינה כי במהלך התקופה הקרובה צפוי להתפרסם דוח ממצאים באשר ליישומו של IFRS 15 בחברות.

דגשים לפרופורמה - בהקשר לנושא זה צוין כי היו הרבה פניות של חברות לרשות המבקשות חידודים בנושא מבחן המהותיות⁶ וכן הרבה בקשות להארכות ולפטורים מהגשת דוחות פרופורמה. בכדי לסייע לחברות הכפופות לדיווח בהתאם לתקנות ניירות ערך לקיים את חובות הדיווח המוטלות עליהן, הרשות ממליצה לדרוש כבר בזמן המשא ומתן על רכישת החברה גישה למידע על החברה הנרכשת כדי שלא תהיה בעיה להכין את הדוח פרופורמה ועל מנת שלא תעלה הטענה כי מתקיים קושי משמעותי בהשגת נתונים על החברה הנרכשת.

הרשות ציינה כי במצבים מסויימים בהם חברה קולטת פעילויות מבעל השליטה בה (היינו, מתקיים צירוף עסקים של ישויות שהינן **תחת אותה השליטה**) וכתוצאה מכך מיושמת גישת AS Pooling (גישה חשבונאית לפיה הישויות המעורבות מוצגות יחד בכדי לשקף את פעילותן כאילו פעלו יחד החל מהמועד המוקדם ביותר בו הוחזקו על ידי בעל השליטה), עשוי לעלות הצורך **במידע כספי פרופורמה** (כגון בנסיבות בהן האירוע נשלם לאחר תאריך הדוחות הכספיים ולפיכך טרם ניתן לו ביטוי בדוחות הכספיים של הישות המדווחת).

⁶ כזכור, הגדרת 'אירוע פרופורמה' בתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל - 1970, עוסקת בצירוף עסקים מהותי ובמכירה מהותית של ניירות ערך או זכויות בתאגיד וכן מספקת הנחיות אודות האירועים אשר מקיימים את קריטריון המהותיות כך שעשוי להידרש בגינם מידע כספי פרופורמה.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים האחד עשר של רשות ניירות ערך (2021) (המשך)

טעויות מהותיות - כאמור, בשנה האחרונה היו לא מעט טעויות מהותיות בחברות ציבוריות אשר מיוחסות, בין היתר, לריבוי תשקיפי IPO שהוגשו לרשות. להלן סקירת עיקרי הדברים שעלו במסגרת שתי פניות של חברות שהוגשו לרשות בהקשר זה:

פניה ראשונה:

במסגרת התקשורת המקוימת עם הרשות עלתה השאלה מדוע הרשות מבקשת גילוי אודות תיקון טעות מהותית אם הטעות נתגלתה במסגרת תשקיף IPO או במסגרת טיטה שהוגשה לרשות?

מענה הרשות לפנייה כאמור הינו שהדגש הוא כי "דוח חתום הוא דוח חתום". כלומר, לאחר שהדוחות הכספיים עברו הליך אישור ונחתמו ורואי החשבון הביעו את חוות דעתם אזי כאשר מתגלה בדוחות הכספיים טעות מהותית הרי מדובר בטעות בדוחות שפורסמו גם אם כאמור הטעות לא נתגלתה במסגרת התשקיף הסופי של החברה עדיין מדובר בטעות מהותית שיש לתקנה בהתאם לעקרונות תקני IFRS ולתת לגביה את הגילוי הנדרש⁷.

פניה שניה:

בנסיבות דומות לאלו שתוארו לעיל, חברות פנו לרשות בטענה שאף שהדוחות כללו טעות מהותית במסגרת הליכי התשקיף, היות וחלף רבעון הרי שהגילוי אודות הטעות אינו רלוונטי יותר.

תשובת הרשות הייתה דומה, קרי - "דוח חתום הוא דוח חתום" ולכן מעבר רבעון לכשעצמו אינו גורע מהצורך לכלול גילוי על טעות מהותית.

4. דיווח בשיטת iXBRL - תחילתו של מסע דיגיטלי

הרשות מקדמת חקיקה הצפויה להיכנס לתוקף בשנת 2023 אשר תחייב חברות לדווח לפי שפת iXBRL (קרי inline XBRL)⁸. שפה זו מכניסה רובד נוסף לדוחות הכספיים אשר יאפשר לתוכנות לקריאת מידע לקרוא את הדוחות ולבצע ניתוח שתוצאתו תהיה הצגת מעין 'דש בורד' אשר ממנו ניתן יהיה לשלוף כל נתון רלוונטי, לבצע ניתוחים בקלות והכי חשוב, המידע יהא מוגש לכל משקיע זר בעולם. סגל הרשות מעריך כי יישום שפת iXBRL צפוי לעודד כניסה משקיעים זרים רבים יותר לשוק ההון הישראלי.

במסגרת הטכניקה האמורה, לכל מספר בדוחות הכספיים תהיה תגית אשר תפרט את מהות הערך, תקופת הדיווח, יחידת מדידה וסוג המטבע. כך לדוגמה: מהות הערך - האם מדובר בהכנסות משרותים/ ממוצרים/ מלאי/ רכוש קבוע ולשם כך תפורסם רשימה מסודרת על ידי ה-IFRS (קרי, טקסונומיית IFRS). כך, לכל מספר יהיה פירוט בדבר תקופת הדיווח - למשל שנה נוכחית או שנה קודמת, יחידת מדידה - אלפי ש"ח או מיליונים, סוג המטבע - דולר/ש"ח וכיוצא באלה.

בנוסף, לכל ביאור תהיה תגית - כגון ביאור מלאי, ביאור מיסים וכדומה.

⁷ תשומת הלב מופנית בהקשר זה לעמדה משפטית מספר 103-37: צירוף דוח אירועים וכתבי הסכמה למסמכי הצעה, לפיה נאמר בהקשר לדוחות כספיים בתשקיף הצעה לראשונה של ניירות ערך לציבור כי במקרים שבהם בוצעו תיקונים או עדכונים לדוחות הכספיים המוצגים לתשקיף IPO יחתמו אלו באופן מלא למועד אישור הדוחות הכספיים המתוקנים.

⁸ ב- iXBRL, סימוני ה- XBRL מוטמעים לתוך מסמכים כספיים טקסטואליים "רגילים" כך שהשימוש בגישה כאמור מייצר הגשה של שני קובצי דוחות, ומאפשר ליצור מסמך אחד, הניתן לקריאה הן על ידי בני אדם והן על ידי מכונה.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים האחד עשר של רשות ניירות ערך (2021) (המשך)

הרשות מציינת כי הישויות המדווחות נדרשות להיערך ליישום הנושא מבעוד מועד ורצוי כי הן תבצענה כבר כיום את הפעולות הבאות:

- מינוי גורם מוביל פרויקט בחברה אשר יסייע למהלך.
- להימנע מלהשאיר לרגע האחרון את בחינת התיוג.
- קביעת בקרות בחברה אשר תסייענה לוודא שהתיוג נעשה בדרך הנכונה.

כמו כן, בימים הקרובים צפוי להתפרסם קול קורא, הפונה לחברות אשר מעוניינות להשתתף בהגדרה של הרשות אשר במסגרתה מי שתזכה מבין החברות המשתתפות תקבל מימון לשנה לרישיון לתוכנת iXBRL, סל שעות של לשכת שירות לתמיכה בבעיות ומערך תמיכה מקצועי לשאלות ולסוגיות שעולות מהיישום.

ביום 26 בדצמבר 2021, פרסם סגל הרשות עדכון בנוגע למעבר לדיווח דוחות כספיים במתכונת iXBRL והצעה לתיקון תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל - 1970, להערות הציבור עד יום 9 בפברואר 2022 העוסקת בהסדרת הדיווח באמצעות iXBRL.

לחוזר המחלקה המקצועית העוסק בפרסומים האמורים **לחץ/י כאן**.

5. Knowing Concern - הערכת מצב פיננסי בתנאי אי ודאות

קיימת חשיבות רבה בייחוד בתקופה זו שהעסק יכיר את הסיכונים שלו, ובלשון הרשות Knowing Concern. בקרוב יפורסם דוח ממצאים הסוקר סוגיות שעלו בנושא זה בשנתיים האחרונות.

בקשר לנושא האמור הוזכר כי המחלקה הכלכלית של הרשות קיימה בדיקה של חברות שהנפיקו אג"ח בין השנים 2010-2020 אשר העלתה מספר ממצאים:

▪ עיתוי הכללת עסק חי בדוח רואה החשבון המבקר –

בהקשר זה הבדיקה העלתה כי הערת העסק החי ניתנה מאוחר מידי, כלומר ניתנה בדרך כלל, רק רבעון אחד או שניים לפני קרות אירוע הנזילות (אירוע נזילות: אי עמידה בתשלום, שינוי בלוח הסילוקין במסגרת הסדר חוב, דירוג האג"ח ירד ל-D). הרשות ציינה שהמסר בהקשר זה הוא שאם קורה אירוע נזילות והערת העסק החי מוצמדת אליו בד בבד (או בסמוך לאותו מועד), אזי חזקה שהערת העסק החי ניתנה מאוחר מידי.

▪ התרומה בהכללת הערת עסק חי והפניית תשומת לב למצב פיננסי –

הבדיקה בחנה האם הכללת הערת עסק חי והפניית תשומת לב למצב פיננסי מספקות מידע שהוא עודף על פני נתוני השוק ונמצא כי רק הפניית תשומת לב למצב פיננסי נותנת ערך מוסף ובעוד לעומת זאת, לא היה ניתן לזהות את התרומה של מתן הערת עסק חי. המסר הראשון, כפי שנאמר לעיל מכיוון שהערות העסק החי ניתנות בדרך כלל בשלב מאוחר מידי לפיכך נראה שאכן אין להן תרומה של מידע שהוא רלוונטי ובעיתוי המתאים. מאידך, המסר השני הוא שהכללת הפניות תשומת לב למצב פיננסי בהחלט נותנת מידע שהוא עודף על המידע בשוק ולכן נדרש לשקול בצורה זהירה את הצורך במתן הפניה כזו על ידי רואה החשבון המבקר.

בהמשך לאמירה כי יפורסם בקרוב דוח ממצאים בקשר לסוגיות שעלו בשנתיים האחרונות, להלן מספר ממצאים נוספים שעלו בנושא:

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים האחד עשר של רשות ניירות ערך (2021) (המשך)

▪ בחינת הנחת העסק החי בחברות טכנולוגיה -

חברות טכנולוגיה שנמצאות בתחילת דרכן מאופיינות בשלב של חוסר ודאות לגבי השלמת פיתוח המוצר או השירות המפותח במסגרתן כמו גם בחוסר וודאות באשר להצלחה שלהן לחדור לשוק ולעמוד בציפיות של הלקוחות הפוטנציאליים לגבי המוצר או השירות. לפיכך, הדגשים של הרשות באשר לבחינת הנחת העסק החי:

- נדרש לבחון את ההנחה של העסק החי לתקופה שהיא ארוכה יותר מ 12 חודשים,
- ההסתמכות על צמצום הוצאות שכר עבודה של עובדים כגורם מקל המאפשר להימנע מהכללת הערת עסק חי הינה מוגבלת היות ובחברות כאמור ההון האנושי הינו בהגדרה המשאב היקר ביותר באותן חברות,
- נדרש להצטייד בניתוחי רגישות ובמקדמי ביטחון בעת בחינת המצב הפיננסי באותן חברות,
- נדרש לקבל ראיות אובייקטיביות על מנת לבסס את ההנחות בתחזית תזרימי המזומנים היות ויש העדר של היסטוריית ביצועים יציבה.

▪ טעויות מהותיות -

התקינה הבינלאומית (IFRS) מגדירה **טעות מהותית**⁹ כהצגות מוטעות או השמטות אשר עשויות להשפיע על קבלת החלטות של משתמשים בדוחות הכספיים ועשויה להתקיים גם בהקשר של גילוי בלבד.

עמדת הרשות היא שגילוי אודות המצב הפיננסי בהגדרה משפיע על קבלת החלטות כלכליות של משתמשים בדוחות הכספיים ולכן טעות בגילוי הזה יכולה להתפס כטעות מהותית בדוחות הכספיים.

לטובת המחשת העיקרון האמור תואר מקרה של חברה שהגישה לרשות דוח כספי מבלי להתייחס לקיומם של ספקות משמעותיים בדבר המשך קיום העסק כעסק חי. לאחר דין ודברים קצר שהתקיים מול הרשות, החברה פרסמה מחדש דוחות כספיים מתוקנים הכוללים את הגילוי המתאים וזאת מבלי שחל שינוי בנסיבות. במקרה כזה הרשות הבהירה שמבחינתה השינוי בגילוי עולה כדי טעות מהותית על כל המשתמע מכך.

▪ קרבה להפרת אמת מידה פיננסית -

כאשר יש נסיבות של קרבה להפרת מידה פיננסית מסוימת אזי לעמדת הרשות בהגדרה הישנות המדווחת מצויה בתחום של חוסר וודאות ולכן יש לבחון בזהירות רבה את מידת הגמישות של החברה בהתמודדות שלה עם הקרבה להפרת אמות מידה פיננסיות. ככל שרמת הגמישות שלה מוגבלת כך גם עולה חוסר הודאות הכרוך בבחינת הנסיבות. דוגמאות לאמות מידה בעלות גמישות מוגבלת - אמות מידה הקשורות לרמת הדירוג של האג"ח או אמות מידה שהתקיימותן תלויה בצדדים שלישיים. ממקרים מסוימים שהגיעו לרשות סגל הרשות העלה דרישה לפיה, בנסיבות של קרבה להפרת אמת מידה פיננסית, יש לכלול גילוי או לתת הרחבה של גילוי קיים.

⁹ המונח 'מהותי' (Material) מוגדר במסגרת תקן חשבונאות בינלאומי 1, הצגת דוחות כספיים (IAS 1) כדלקמן: "מידע הוא מהותי אם ניתן לצפות באופן סביר שהשמטתו, שהצגתו באופן מטעה או שהסוואתו ישפיעו על החלטות שהמשתמשים העיקריים בדוחות כספיים למטרות כלליות מקבלים על בסיס דוחות כספיים אלה, המספקים מידע כספי לגבי ישות מדווחת ספציפית".

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים האחד עשר של רשות ניירות ערך (2021) (המשך)

היכולת להסתמך על הסדר חוב כחלק מלקיחה של גורמים מקלים בבחינת המצב הפיננסי-

בדוח של הרשות משנת 2013 בנושא ממצאים בקשר עם נאותות בחינת הנחת העסק החי ואיכות הגילוי שנכלל בדוחות כספיים ביחס למצב פיננסי: ליקויים וכשלים שנמצאו במסגרת בדיקת סגל רשות ניירות ערך, הוסבר כי היכולת להסתמך על הסדר חוב עתידי עם הנושים קיימת רק כאשר התאגיד מחזיק בכל האישורים המהותיים של ההסדר. כשבוחנים ורוצים להסתמך על הסדר חוב, נדרש לקחת בחשבון את זהות המלווה - האם יחיד או רבים, את הקשר של התאגיד עם אותו מלווה לאורך השנים ועוד.

בהתייחס לדוגמה למקרה של חברה שבביסוס הנחת העסק החי הסתמכה על היכולת שלה להגיע להסדר חוב עם מחזיקי אגרות החוב שלה ככל שתידרש לכך הובהר כי לעמדת הרשות, לא ניתן להסתמך על הסדר חוב עם מחזיקי האג"ח לפני שהושלם הסדר החוב היות והסדר כזה מצריך פרוצדורות לא פשוטות שאינן מצויות בשליטתה של החברה.

לקישור לדוח הממצאים של הרשות משנת 2013 בנושא נאותות בחינת הנחת העסק החי ואיכות הגילוי לחץ/י כאן.

6. Non-GAAP ו-GAAP ומה שביניהם

בהקשר לנושא זה נאמר כי בבחינת המדדים הפיננסיים שהחברה מיישמת, יש לוודא שהחברה מיישמת את עמדת סגל 6-99: שימוש במדדים פיננסיים שאינם מבוססים על כללי חשבונאות מקובלים (להלן - "החלטה 6-99"), לקישור להחלטה לחץ/י כאן.

בכנס תואר מקרה בו חברה הציגה בדוחותיה הכספיים הערוכים לפי כללי חשבונאות מקובלים, ירידה בביצועים ואפילו מעבר להפסד בחלק מהתקופות ואף על פי כן, לאורך התקופות כאמור הירידה במחיר המניה של החברה היתה מתונה ביותר, אם בכלל. עלתה השאלה לפיכך, מדוע הירידה בביצועים לא השתקפה במידה מספקת במחיר המנייה.

לעמדת הרשות, אחת הסיבות לסתירה זו נעוצה בכך שבמקביל למידע החשבונאי כמתואר לעיל, החברה הציגה במסגרת מצגות ודיווחים לציבור, ביצועים יפים ואופטימיים במסגרת מידע Non-GAAP (מדדים כספיים שאינם מבוססים על כללי חשבונאות מקובלים).

המקרה ממחיש עד כמה מידע Non-GAAP עשוי להשפיע על המשקיעים, על מחיר המניה, על הסיכונים הגלומים במידע Non-GAAP כשהשימוש בו נעשה באופן לא זהיר ונכון ואת הצורך שהשימוש וההצגה של מידע כאמור יהיה מאוזן, לא מוטה ובסתירה למצב הדברים האמיתי כך שיהיה ניתן להסתמך עליו באופן מהימן.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים האחד עשר של רשות ניירות ערך (2021) (המשך)

יש לשים לב לדגשים הבאים הלקוחים מתוך החלטה 99-6 אשר חלה הן על מדדי Non-GAAP והן על מדדי KPI¹⁰ - מדדי תפעול ביצועיים (כגון מדד ARPU¹¹):

- בעת שימוש במדדי Non-GAAP, על המידע להיות מובן, ברור ומהימן וכן נדרש כי החברה תציג את המידע באופן עקבי למשתמשים.
- יש ליישם כללים פשוטים - להסביר את המדד, לאיזה צרכים המדד משמש, וכן להבהיר איזה מידע המדד מוסיף שלא מופיע בדוחות הכספיים.
- יש להציג פירוט כמותי איך המדד חושב (פירוט ההתאמות) וכן פירוט אודות שיקולי הדעת שהופעלו על ידי החברה.
- כאשר מבצעים התאמות יש לקחת בחשבון את כלל ההשפעות מאותו אירוע (למשל, נטרול ירידת ערך רכוש קבוע חייבת לקחת בחשבון גם את השפעת המס בגין ירידת הערך).
- יש לשים לב כי כאשר מנטרלים אירועים חריגים, יש לנטרל הן את האירועים החיוביים והן את האירועים השליליים.
- ליד מדד Non-GAAP, יש לפרט כי אין מדובר במדד חשבונאי ובמקביל אליו להציג את המדד החשבונאי הקרוב למדד Non-GAAP המתייחס בהבלטה שלכל הפחות דומה להבלטה שניתנת למדד ה-Non-GAAP.
- יש לשמור על עקביות חישוב המדד.
- לשים לב להוראות החלטה 99-6 בהינתן שנה מסוימת שהחברה החליטה לא להציג יותר מדד Non-GAAP מסויים (לפי ההחלטה האמורה, מקום בו הציג תאגיד מדד וחדל לעשות כן, יינתן גילוי לעובדה זו, תוך פירוט הסיבות לכך).

¹⁰ .Key Performance Indicators

¹¹ .Average Revenue Per User

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים האחד עשר של רשות ניירות ערך (2021) (המשך)

7. צירופי עסקים - עסק לא פשוט

ניתנו מספר דגשים בהקשר לנושאים להלן:

אופציה ממשית -

בהתאם לסעיף ב23 לתקן דיווח כספי בינלאומי 10, *דוחות כספיים מאוחדים* (IFRS 10), הקביעה אם זכויות הן ממשיות דורשת הפעלת שיקול דעת, תוך הבאה בחשבון של כל העובדות והנסיבות. לדברי הרשות בבחינה כאמור יש להפעיל שיקול דעת ולתת **גילוי** ברור ומלא באשר לשיקול הדעת שהופעל.

מבחן הריכוזיות -

מבחן הריכוזיות¹² מתקיים אם למעשה **כל** השווי ההוגן של הנכסים נטו שנרכשו מתרכז בנכס יחיד הניתן לזיהוי או בקבוצת נכסים דומים הניתנים לזיהוי - מבחן אופציונלי שמטרתו להקל על הבחינה של הגדרת עסק ולקבוע על ידי מבחן מתמטי פשוט שמדובר ברכישת נכס ושלא מתקיימת הגדרה של עסק (כלומר אין המדובר בעסקת צירוף עסקים).

בעקבות פניה של חברה לרשות, עלתה השאלה מה מהווה 'כל השווי ההוגן', האם לדוגמה מקרה בו 90% מהשווי ההוגן של הנכסים נטו שנרכשו מתרכזים בנכס יחיד עונה על ההגדרה? במקרה הנדון לקחו מהתקינה האמריקאית את הפרשנות השגורה למונח *substantially all* אשר באחוזים בדרך כלל מדובר על 90%.

הרשות ציינה בהקשר זה כי ניתן אמנם לעשות שימוש במודל זה כרף כמותי לניתוח אבל הוא אינו עומד בפני עצמו ואין להסתפק בו. ככלל, לעמדת הרשות רף של 90% עשוי להיות גבולי בפרט כשיש נכסים נוספים והתחייבויות נוספות. לפיכך, במקרים גבוליים ראוי גם לבחון היבטים איכותיים מהגדרת עסק.

המסר של הרשות בהקשר זה הוא שנדרש לתת גילוי מלא לשיקול הדעת שהופעל ביישום מבחן הריכוזיות. השימוש ברף של 90% מהווה נקודת מוצא בלבד ובמקרים גבוליים יש לעשות שימוש ברף זה יחד עם פרמטרים איכותיים כדי לבחון את ההגדרה הרגילה של עסק.

מבחן הריכוזיות והקשר לדוח פרפורמה -

המשמעות של מבחן הריכוזיות ביישום תקני IFRS הוא שהטיפול החשבונאי הנגזר מכך הוא רכישת נכסים ולא כעסקת צירוף עסקים על כל המשמעויות הנגזרות מכך. ולכן לכאורה העסקה אינה מהווה 'אירוע פרפורמה' כהגדרת מונח זה בתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל – 1970 (להלן - "התקנות"). יחד עם זאת, לעמדת הרשות, ייתכנו מצבים שאף על פי שמתקיימת עמידה במבחן הריכוזיות, **במהות**, נרכש עסק מובהק עם תשומות, תהליכים ולעיתים עם השפעה על סעיפים רבים בדוחות הכספיים בכללותם. לאור האמור, הרשות ציינה כי במקרים מתאימים ייתכן והיא תשתמש בסמכות שמוקנית לה בתקנות ותועלה מצידה דרישה לצירוף נתוני פרפורמה שישקפו את השפעת העסקה לאור המהותיות שלה וההשלכות שיש לעסקה על סעיפים רבים בדוחות הכספיים.

¹² ביישום עקרונות תקני IFRS, מוקנית אפשרות ליישם את מבחן הריכוזיות על מנת לאפשר הערכה פשוטה אם מערכת של פעילויות ושל נכסים שנרכשה אינה עסק. ישות עשויה לבחור ליישם את המבחן, או שלא ליישמו. ישות עשויה לבצע בחירה כזו בנפרד עבור כל עסקה או עבור כל אירוע אחר.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים האחד עשר של רשות ניירות ערך (2021) (המשך)

הכרה ברווח מרכישה במחיר הזדמנותי -

לעמדת הרשות, נסיבות של הכרה ברווח במחיר הזדמנותי הינן חריגות לפיכך לא כל עסקה שמבוצעת בזמן משבר מהווה עסקה הזדמנותית מנקודת ראות הרוכשת ומצדיקה הכרה ברווח. הרשות ציינה כי נדרש להרים נטל גבוה במקרים האלה, לבסס את ההצדקה להכרה ברווח כזה, לבסס את האומדנים ששימשו במדידה, את השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות הנרכשים ואת עבודת הקצאת עלות הרכישה (PPA) על מרכיביה השונים.

לסיכום, בעת בחינת סוגיות יש לבחון את מכלול התנאים והנסיבות ולא להסתפק רק בבחינה של פרטים טכניים, יש להקפיד ולבחון את המהות העסקית, ללוות את המספרים המוכרים בדוחות הכספיים גם בגילויים איכותיים וכאשר נעשה שימוש בשיקול דעת משמעותי יש לתת לכך גילוי מלא וברור לשיקול הדעת שהופעל.

סקירת עיקרי הנושאים המרכזיים אשר נדונו במסגרת המושב המשפטי

1. הדירקטור - מחזקים את הערך המוסף

הרשות פתחה בציון התרשמותה מתפקיד **הדירקטור** כשומר הסף הראשון במעלה. נקודת המוצא היא שתפקיד הדירקטוריון הינו להתוות את מדיניות החברה ולפקח על מנהלי החברה. לאורך השנים, תפקיד הדירקטורים ותפקודם בשוק קיבל תפנית משמעותית כך שכיום הם פעילים ואקטיביים מאי פעם. לדברי הרשות, המדובר באבולוציה ראויה ומתבקשת והיא נובעת בין היתר משכלול החוק, מהקמת בית המשפט הכלכלי, מהקמת מוסד האכיפה המנהלי של הרשות, מהגברת הציפיות של השוק מהדירקטורים ולמעשה מהתבגרות של השוק.

לעמדת הרשות, זוהי נקודת המוצא וזוהי המקום לבחון לאן ניתן להתפתח. הרשות רואה בתפקוד מערך שומרי הסף והדירקטורים בראשם כגורם בעל חשיבות קריטית לשמירה על אמון הציבור בשוק ההון, והאמור מתחדד, בין היתר, בעקבות הפריחה בשוק ההון ובשים לב לכמות הגדולה של החברות הגדולה שהצטרפו בשנתיים האחרונות.

בהתאם לעמדת רשות, תפקיד הדירקטור הינו להיות אקטיבי, לפעול בתום לב, באופן מיועד, ללא משוא פנים וכשטובת החברה והיא בלבד לנגד עיניו.

בהקשר זה ברצון הרשות לחדד ולהבהיר:

- דירקטורים המעלימים עין מנסיבות של אי קבלת מידע שהם ביקשו מהנהלה, אינם ממלאים את תפקידם.
 - דירקטורים המאפשרים לבעלי שליטה להפעיל לחץ פסול על בעלי מניות באסיפות על מנת שיאשרו עסקאות שמטיבות איתם, חוטאים לתפקידם.
 - דירקטורים המאפשרים שינוי אופרטוניסטי באופן חישוב אמות מידה פיננסיות בשטרי נאמנות, לא יזכו לאמון הציבור בשוק.
 - דירקטורים שאינם מפקחים על ההנהלה לרבות בכל הנוגע להליכי הנפקה - אינם מעורבים מספיק.
 - דירקטורים הנמנעים מהקמת ועדה בלתי תלויה בעסקאות גורליות בצמתי ניגוד עניינים, מגבירים את החשש שהחלטות שיתקבלו לא יהיו לטובת החברה.
- מנקודת ראותה של הרשות, ככל שהדירקטוריון בחברה יעבוד בצורה יעילה ואפקטיבית יותר כך גם הרשות תידרש להתערב פחות.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים האחד עשר של רשות ניירות ערך (2021) (המשך)

הרשות פועלת באופן אקטיבי על מנת לסייע לדירקטורים לבצע את תפקידם. כידוע, בתקופת הקורונה, תגמול הדירקטורים ספג הפחתה משמעותית כנגזרת של צמצום היקף הישיבות שהתקיימו באופן פיזי¹³. בעקבות זאת, הרשות התערבה וקידמה תיקון לתקנות הקובעות את גמול הדירקטורים ובמרץ 2021 הוגש תיקון בהקשר זה (כהוראת שעה). הרשות מקווה שהתיקון יאושר בתקופה הקרובה ויאפשר להם לקבל בין היתר גם תגמול רטרואקטיבי בגין תקופות קודמות (קרי, תקופת ההגבלות בגין מגיפת הקורונה).

התקנות במתכונתן הנוכחית מגבילות את שכר הדירקטורים וקובעות תקרת מינימום ומקסימום. הרשות מציינת שבמידה ויפנו אליה, היא תוכל לספק פרשנות תכליתית ככל האפשר וככל שהיא תשתלב בלשון התקנות על מנת לאפשר גמישות בשכר המשולם לדירקטורים.

בכוונת הרשות, בעתיד, להציע תיקון לתקנות בנוגע לגמול הדירקטורים ובכוונתה אף לפנות למשרד המשפטים לצורך כך.

הרשות פונה לדירקטורים ומדגישה בפניהם שאם הם מיצו את סל הכלים שהחוק מקנה להם והם עדיין מרגישים קושי לממש את הזכויות שלהם, מרגישים צורך לקבל גיבוי, הם מוזמנים לפנות לתחום הממשל התאגידי ברשות לניירות ערך.

לסיכום, תפקוד הדירקטורים בשוק כיום הוא טוב מאי פעם, יחד עם זאת הרשות עדיין רואה מקום להשתפר ולהתפתח. דירקטורים שיעמדו בציפיות הגבוהות של הרשות מקבלים וימשיכו לקבל נקודות זכות וגיבוי של הרשות.

2. היוזמה וגבולותיה - על שותפויות ציבוריות בשוק ההון

נכון להיום נסחרות בורסה לניירות ערך 12 שותפויות גז ונפט ו-13 שותפויות מחקר ופיתוח.

בשותפויות ציבוריות ישנה הפרדה בין האחזקה בהון השותפות אשר מצויה בידי המשקיעים בציבור שהם השותפים המוגבלים לבין יכולות הניהול והכוונת הפעילות שמופקדות אך ורק בידי השותף הכללי.

כדי להתמודד עם מבנה ייחודי זה, הורחבו מנגנוני הממשל התאגידי על מנת להבטיח הגנה טובה יותר לבעלי יחידות ההשתתפות בדומה למנגנונים הקיימים בחברה ציבורית.

בנוסף, עקב אותו מבנה ייחודי, הוחלט מראש לאפשר את הרישום למסחר לשותפויות ציבוריות כחריג מצומצם בהיקפו, רק לסוגי שותפויות מסוימות המקיימות תנאים מוגדרים שנקבעו בתקנון הבורסה. מבנה כאמור אפשר לפעילויות מסוג זה להיכנס לבורסה, מה שלא התאפשר בעבר. נכון להיום מדובר ב-3 תחומי פעילות אפשריים - גז ונפט, סרטים ופעילויות מ"פ. המשותף להן הוא הצורך בהשקעות עתירות הון שיזמים אינם מסוגלים לממן לבד, תקופה ארוכה ממועד ההשקעה בשותפויות ועד למועד שבו השותפות צפויה להניב הכנסות, סיכון עסקי ואי וודאות שנובעים מאופי הפעילות, הצורך בהתמחות ייחודית ואיכותית לניהול המיזם ומטרה משקית לעודד פעילויות מסוג זה.

שינוי משמעותי שקרה בשנת 2021 הינו הוספת האפשרות לשותפויות גז ונפט להשקיע גם בפרויקטים של **אנרגיה מתחדשת**. התנאי העיקרי שנקבע בהקשר זה הוא שהרחבת הפעילות מוגבלת בתנאים כאשר התנאי העיקרי הוא ששיעור האחזקה בפרויקטים של אנרגיה מתחדשת, לא יעלה על שיעור של 25% משווי נכסי השותפות.

¹³ כך לדוגמה, תקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), תש"ס-2000, קובעות כי דירקטור חיצוני יהיה זכאי לגמול בשיעור של 60% עבור ישיבה שהתקיימה באמצעי תקשורת.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים האחד עשר של רשות ניירות ערך (2021) (המשך)

שותפויות מחקר ופיתוח -

החל משנת 2019, נוספה לראשונה האפשרות לרשום למסחר שותפויות שתחום העיסוק שלהן הוא מחקר ופיתוח. מאז נוספו לבורסה 13 שותפויות. פעילות מחקר ופיתוח, כוללת באופן מובנה (אינהרנטי) סיכונים גבוהים לכישלון ולאובדן כספי ההשקעה וזאת לצד סיכוי קטן יחסית להצלחה ולקבלת תשואה משמעותית. לכן מרבית הסיכון לאובדן הערך להשקעה מונח על כתפיהם של המשקיעים מהציבור במקרה של כישלון השותפות.

בעקבות חשש זה, במסגרת מתן ההיתרים לאותן שותפויות מו"פ, הרשות דרשה גילויים ממוקדים אודות מאפייניו הייחודיים של המכשיר, על מנת שתתאפשר יכולת השוואה בין השותפויות השונות.

הרשות דורשת לכלול בתשקיף:

- גילוי נרחב אודות היזם/יזמית, מתוך הבנה שחלק ניכר מההצלחה הפוטנציאלית של השותפות נובע מהזהות של היזם ומהיכולת שלו לנהל את השותפות.
- גילוי ממוקד על חברות המטרה, הפעילות שלהן, נתונים כספיים וקצב שריפת המזומנים.
- גילוי ממוקד על התגמולים שישולמו לשותף הכללי על גבי הכריכה של התשקיף.

עוד יצוין כי בכדי לשקף לציבור המשקיעים את היתרונות והחסרונות הגלומים בהשקעה מסוג זה, פורסם מסמך דגשים המתאר את המאפיינים הייחודיים והסיכונים הכרוכים בהשקעה בשותפות מו"פ.

בנוסף, הרשות הובילה בשיתוף עם הבורסה לניירות ערך, תיקון לתקנון שבמסגרתו נקבעו תנאים נוספים לצורך רישום למסחר של שותפות מו"פ. מטרת התיקון לנסות להתמודד עם הקשיים שתוארו ולקרב בין האינטרסים של ציבור המשקיעים לבין האינטרסים של היזמים, מתוך מטרה להגביר את המחויבות של היזמים לשותפות.

נושא נוסף שהרשות שמה עליו דגש בכל הנוגע לשותפויות מחקר ופיתוח הינו מנגנוני תשלום דמי היוזמה לשותף הכללי:

בהקשר זה נשאלה השאלה, האם בהכרח, בכל מנגנון תגמול שנגזר מהכנסות, רווחים או נכסים של שותפות המו"פ מצדיק את ההחרגה מחובת האישור התקופתי, זו שנועדה להגן על מחזיקי יחידות ההשתתפות?

לעמדת הרשות, קביעת מנגנון שייקח בחשבון את כל תוצאות השותפות בנקודת זמן מוגדרת, היינו, גם תוצאות חברות מטרה רווחיות וגם אלו שהן הפסדיות תוך התחשבות בהכנסה מהן וגם בהוצאות מהן, כולל שערך השקעות כלפי מעלה וגם כלפי מטה, משקף נכון יותר את התכלית של דמי היוזמה ומקרב את האינטרסים בין בעלי השליטה לבין המשקיעים מהציבור.

לסיכום, שותפות נסחרת הייתה ותמשיך להיות חריג מצומצם לאפשרות להיסחר בבורסה. רק פעילויות בעלות מאפיינים ספציפיים יאפשרו את התקיימות החריג האמור מתוך הבנה שללא מבנה זה, לא היינו רואים את אותן פעילויות מגיעות לבורסה.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים האחד עשר של רשות ניירות ערך (2021) (המשך)

3. משקטים רעשי רקע - חידוד כללי התנהגות בהנפקות

במסגרת הרצאה נסקרו מספר עקרונות כלהלן:

- **התשקיף** - התשקיף הינו המסמך המרכזי שעליו צריכה להתבסס ההנפקה ועל בסיסו מתקבלות החלטות ההשקעה.
 - **משקיעים מוסדיים** - המשקיעים המוסדיים הם משקיעים שחוק ניירות ערך בא להגן עליהם כשהם משתתפים בהנפקות שמבוצעות לציבור. הכלים שהחוק נותן, משרתים גם את האינטרסים של הגופים המוסדיים ועל אחת כמה וכמה כשהם משתתפים בהצעה לציבור ותוצאות ההנפקה משליכות באופן ישיר ומיידי על ציבור המשקיעים.
 - **"הצעה לא אחידה"** - הצעה לא אחידה הינה הצעה לציבור אשר במסגרתה, בשונה מהצעה פרטית בה גופים מוסדיים מקבלים ני"ע שאינם רשומים למסחר, בהצעה לציבור בשיטה זו, ניירות הערך נרשמים למסחר ובאופן מיידי מגיעים לידי הציבור כלומר גם הוא מושפע באופן מיידי מתוצאות ההנפקה.
 - הרשות מציינת כי בנסיבות שבהן ההנפקה נסגרת לפני פרסום התשקיף, לחברות יש יכולת לקבל הזמנות למלוא הכמות המונפקת עוד בטרם פרסום התשקיף. במילים אחרת, המסמך המרכזי עליו נשענים הוא לרוב טיוטת התשקיף. בדרך זו מובטח כי גם הגופים המוסדיים מקבלים החלטות השקעה על בסיס מידע מגובש ומלא תוך שיש להם מספיק זמן לנתח את המידע ולקבל החלטות לפי מידע זה.
 - **אופן ההצעה לציבור** - הצעה לציבור נעשית רק באמצעות טיוטת תשקיף או תשקיף שמפורסם לציבור, לא באמצעי תקשורת ולא באמצעות הרשתות החברתיות. לעמדת הרשות, מרגע שחברה החליטה שהיא יוצאת להנפקה, ובוודאי כשהיא כבר בתהליך לקבלת היתר מול הרשות, החברה, החתמים והמפיצים מנועים מלהפיץ מידע על ההנפקה ועל שווי החברה בכל דרך שהיא לא באמצעות טיוטת תשקיף או תשקיף. בשים לב לאמור, כל עוד לא פורסמה טיוטת תשקיף אין מקום לראיונות של מנכ"ל החברה, של בעל השליטה ושל החתמים לגבי כוונות החברה להנפיק לפי שווי מסוים או לשתף את הציבור בתחזיות לגבי הכנסות החברה או לגבי הצפי להשלמת המוצר.
 - **מצגות** - המצגות הן כלי נהדר להנגשה של המידע הכלול בתשקיף לשם התמקדות בנושאים הרלוונטיים ביותר לשיווק ההנפקה. לפיכך, נכון ואפשרי לעשות שימוש בכלי זה, אך לדברי הרשות אין לנצל פלטפורמה זו כדי להציג תמונה שונה מזו שעשויה לעלות מהתשקיף. ולכן, יש לדאוג לעשות זאת בצורה מאוזנת שמציגה תמונה מלאה. כנגזרת של האמור, הרשות פונה לדירקטורים ומבקשת ומחדדת כי עליהם לראות ולאשר לא רק את התשקיף אלא גם את המצגת שהוכנה היות והיא חלק ממסמכי ההנפקה.
 - **אחריות החתמים על המידע הכלול בתשקיף** - שיטת הגשת התשקיף במתכונת של "הצעה לא אחידה" הביאה להימצאותם של חתמים כמעט בכל ההנפקות. בשל כך, ניתן להבחין בגידול בכמות החתמים שחתומים על התשקיף.
- החתם הוא אחד הגורמים המרכזיים בשוק ההנפקות ומוטלת עליו אחריות למידע שכלול בתשקיף ולשיווק ההנפקה שהוא מלווה. אחריות החתם לא נובעת רק מעצם החתימה על התשקיף, אלא היא נובעת מתפקידו בהנפקה ובשוק ההון. החתמים הם אלה שעוזרים לחברות ולמשקיעים לסכם ביניהם על תנאי ההנפקה, הם השחקנים החוזרים בשוק והשוק חייב לסמוך עליהם כדי להמשיך ולהתקיים.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים האחד עשר של רשות ניירות ערך (2021) (המשך)

חתם שחותם על התשקיף מהווה את הגורם החיצוני היחיד שנושא באחריות פלילית, מנהלית ואזרחית לכל המידע שכלול בתשקיף. ההנחה היא שכדי לצמצם את החשיפה לפרט מטעה בתשקיף, החתם מבצע בדיקות נאותות מקיפות במידה מספקת. החוק דורש שהחתם יחתום על התשקיף או על ההודעה המשלימה ובזאת הוא נושא באחריות מלאה על כל המידע הכלול בתשקיף. לצד זאת, ברור כי המועד שבו החתם נדרש לסיים את בדיקות הנאותות הינו מועד פרסום התשקיף ולא מועד פרסום ההודעה המשלימה משום שהודעה זו מוסיפה מידע על ההצעה עצמה ולא על החברה המנפיקה.

הרשות מחדדת כי התשקיף שמגיע לידיה לצורך קבלת היתר, נדרש להיות **לאחר** בדיקות הנאותות של החתמים, כלומר לאחר שהם ביצעו בחינה שהתשקיף אינו כולל פרט מטעה.

לסיכום, לעמדת הרשות ניתן יהיה להבטיח את אמון הציבור בשוק ובשחקנים שמניעים אותו, באמצעות שמירה על שלושה כללים: שוויוניות, גילוי נאות והוגנות.

4. מאמינים בנאמנים - תפקידי הנאמן לאגרות החוב

שומרי סף אקטיביים, ערניים ופעילים הם גורם קריטי לתקינות ולאמינות של שוק ההון הישראלי. כשחברה מגייסת חוב מהציבור, נכנס שומר סף משמעותי נוסף שמטרתו להגן בצורה ממוקדת על המשקיעים. שומר סף זה הינו הנאמן לאגרות החוב.

הנאמן מלווה את ההנפקה כבר מתחילתה, בשלב גיבוש ההסכמות וניסוח שטר הנאמנות, לאחר מכן בתקופת חיי האג"ח כמו גם בנסיבות בהן חברה נכנסת לחדלות פירעון.

חוק ניירות ערך קובע ביחס לנאמן שורה של חובות מהותיות העוסקות באופן לפיו הוא נדרש לפעול בהגנה על מחזיקי אגרות החוב. עוד מתווה חוק ניירות ערך **עקרון על** אשר לפיו הנאמן ישמור ויוודא שהחברה מקיימת את אשר התחייבה בשטר הנאמנות וכן את הפעולות שעליו לנקוט כאשר החברה אינה מקיימת את חובותיה.

להלן פירוט חובות נוספות שחלות על הנאמן (אין המדובר ברשימה סגורה):

- כאשר החברה אינה מקיימת את אשר התחייבה לו, על הנאמן להרים את הדגלים בזמן אמת.
- על הנאמן לאשר את הבטוחות, לוודא שהחברה עומדת באמות המידה הפיננסיות וכן לוודא שהחברה מחשבת את אמות המידה הפיננסיות באופן ההולם את הפרשנות של שטר הנאמנות.
- על הנאמן לוודא שהחברה אינה מאשרת עסקאות/פעולות אחרות מבלי לקבל מראש את אישור המחזיקים באגרות החוב במידה וכך נקבע בשטר הנאמנות.
- אם למחזיקים באגרות החוב קמה עילה לפירעון מיידי או זכות לתוספת ריבית, על הנאמן לזהות זאת בזמן אמת ולהציף אותה בפני המחזיקים ובמקרים הרלוונטיים על הנאמן אף לנקוט בפעולות נוספות למניעת ההפרה או להבטחת קיום התחייבויות החברה.

כך לדוגמה, בנסיבות מקרה שהגיע לרשות, הופרה אמת מידה פיננסית כך שבעלי אגרות החוב היו זכאים לתוספת ריבית. למרות האמור, החברה, ביצעה על דעת עצמה התאמה לאופן חישוב אמת המידה הפיננסית באופן אשר הינו בניגוד לנוסח שטר הנאמנות. החברה לא הסתירה את הפעולה שביצעה, ונתנה לכך גילוי בדוח השנתי במסגרת "הגילוי הייעודי למחזיקי אגרות החוב".

הרשות פנתה לנאמן בנושא האמור והנאמן שכר יועצים שיבחנו את פרשנות החברה ואף הוא הגיע למסקנה שהחברה פעלה שלא כדין. בעקבות האמור, הנאמן דרש את תוספת הריבית שהגיעה לבעלי אגרות החוב עקב ההפרה והחברה פיצתה את מחזיקי אגרות החוב.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים האחד עשר של רשות ניירות ערך (2021) (המשך)

לעמדת הרשות, הנאמן לא היה ער לפרשנות בזמן אמת והוא לא בחן אותה לפני שהחברה נקטה בה. לפיכך, הרשות מחדדת שכאשר החברות נוקטות בפרשנות מסוימת להוראות שטר הנאמנות, עליהן להביא זאת לידיעת הנאמן בזמן אמת ולקבל את עמדתו בנושא. זאת ועוד על החברות לכלול גילוי לפרשנות ולהתייחס לעמדת הנאמן במסגרת הדוחות התקופתיים.

מצופה מנאמן כשומר סף לבנות נהלים פנימיים שיאפשרו לו לזהות מקרים רלוונטיים מבעוד מועד ובזמן אמת. כמו כן, עוד בשלב הניסוח של שטר הנאמנות, הנאמן נדרש לקבל מידע מספק ומתאים מהחברה באופן שיאפשר לו לבצע **בקרה עצמאית** על אופן החישוב של אמות המידה הפיננסיות.

במקרה נוסף שהגיע לרשות, החברה פנתה לנאמן וביקשה לשנות את הפרשנות שנקטה בה עד לאותו מועד בנוגע לאופן חישוב אמת המידה הפיננסית.

לעמדת הרשות בנסיבות כאמור:

- מומלץ לחברות לקחת במסגרת לוחות הזמנים כי שינוי הפרשנות עשוי לארוך יותר ממספר ימים ולכן יש לפנות לנאמן מספיק זמן מבעוד מועד, על מנת שיוכל לגבש את עמדתו בצורה מקצועית ושקולה.
- הנאמן אינו גורם בלתי תלוי בין הצדדים לשטר הנאמנות - בין המחזיקים לבין החברה. לעמדת הרשות, כאשר מונחות בפני הנאמן שתי פרשנויות סבירות קרי פרשנות אחת שעדיפה לחברה לפיה לא מתקיימת הפרה של שטר הנאמנות ופרשנות אחרת העשויה להיות עדיפה למחזיקים לפיה כן מתקיימת הפרה, אזי, מצופה מהנאמן לגבש עמדה עצמאית בלתי תלויה, לבחון מהי **הפרשנות הנכונה והטובה ביותר למחזיקים** ולא להסתפק באמירה ששתי העמדות סבירות. כמו כן מצופה מהנאמן שלא יוותר בקלות על פרשנות שעומדת לזכות המחזיקים.
- תפקיד אמת המידה הפיננסית הינו לשים נורות אזהרה שהפרה או אף **התקרבות להפרה** יאותנו למחזיקים שמשהו אינו מתנהל כשורה.
- קיימת חשיבות למעורבות הנאמן כבר במועד ניסוח שטר הנאמנות לצורך יצירת וודאות בנוגע לכלל התנאים בשטר הנאמנות ובפרט לאמות המידה הפיננסיות. נדרש כי תתקיים לנאמן עמדה ברורה לפרשנות השטר ובייחוד בכל הנוגע לאופן חישוב אמות המידה הפיננסיות.

לסיכום, הרשות מאמינה בתפקיד הנאמן ובחשיבותו בהגנה על מחזיקי אגרות החוב. לשם כך, לאחרונה, הרשות העלתה מדרגה בפיקוח שהיא מקיימת על תפקוד הנאמנים. הרשות עשויה לפנות לנאמנים בדיעבד ולשאול לעמדתם במקרים שונים ובבקשה לקבל פירוט כיצד פעלו לאור הפרה כזו או אחרת של החברה המנפיקה את אגרות החוב. במקרים מסויימים הרשות אף עשויה לדרוש את פרסום עמדתו הכתובה של הנאמן למחזיקי אגרות החוב.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים האחד עשר של רשות ניירות ערך (2021) (המשך)

5. (מ)גלים בהנפקות - גילוי ענפי מתחדש

שנת 2021 תיזכר כשנת שיא במספר התשקיפים שהוגשו ובמספר ההנפקות שהושלמו.

הרשות נותנת **היתר לתשקיף** לאחר שהניחה את דעתה באשר לקיום הוראות הדין בתשקיף. תהליך בדיקת התשקיף מתחיל בראש ובראשונה, בניסיון להבין מה הוביל את החברה דווקא בעיתוי הנוכחי, להגיע לשוק ההון. האם אלו תנאי השוק, בשלות עסקית, האם זהו הצורך במקורות מימון כדי להמשיך את הפיתוח העסקי של החברה או שאולי זה העיתוי הנכון מבחינת החברה להשיג את השווי המקסימלי בהנפקה בעת הזו.

בנוסף, הרשות שמה דגש על פישוט המידע בתשקיף, בייחוד בהתייחס למידע המובא במסגרת פרק **תיאור עסקי התאגיד**. בשנים האחרונות, הרשות גיבשה מתכונות גילוי במספר ענפים כדי להפוך את פרק תיאור עסקי התאגיד מפרק גנרי לפרק שנגיש וקריא יותר למשקיעים. דוגמה לכך ניתן לראות בהתייחסות הרשות לעידוד השימוש המוגבר בגילוי הטבלאי שמרכז בתוכו גם מידע כמותי וגם מידע איכותי וכן לשימוש במונחים ובמדדים תפעוליים מקובלים.

הגילוי הענפי מחד מספק למשקיעים מידע מובנה ומותאם לתחום הפעילות ובאמצעותו ניתן לערוך השוואה בין החברות, להבין את היתרונות והחסרונות של כל אחת מהחברות באותו סקטור, מאידך מקנה לתאגידים מסגרת דיווח ברורה וכן וודאות רבה יותר לגבי הגילוי שמצופה מהם.

לאור גל ההנפקות, הרשות מקדמת בימים אלה את הגילוי הענפי הנדרש לכל אחד מהסקטורים הבאים: חברות טכנולוגיה, חברות הפועלות בתחום האנרגיה המתחדשת ולחברות שמשקיעות בנכסים פיננסיים.

גילוי ענפי בחברות טכנולוגיה

ענף הטכנולוגיה הוא סקטור רחב אשר מאגד במסגרתו חברות שונות עם פעילויות שונות ומגוונות. ע"י אפיון נכון של החברות הרשות תוכל לדרוש את הגילוי המתבקש. כך לדוגמה ניתן להבחין בין חברות המצויות בשלב ההתחלתי כאשר יש להן רק רעיון כלשהו (להלן - "**חברות הרעיון**") לבין חברות אחרות שיש להן מוצר מבוסס כגון תוכנה או הסכם שירות והכנסות (להלן - "**חברות המוצר או השירות**").

בחברות הרעיון, מרכז הכובד של הגילוי צריך להיות בשלב הפיתוח הטכנולוגי, פירוט אבני הדרך עד לשלב פיתוח המוצר, מהו המועד שבו צפוי להשלים את המוצר ולהתחיל את השלב הטכנולוגי ואת שלב המכירות וכן מה פוטנציאל השוק הרלוונטי של המוצר. בנוסף, הגילוי צריך לענות על השאלה מהו היתרון הטכנולוגי של החברה ביחס למתחרים שלה, מהי החדשנות שהיא מפתחת ואיזה פתרון המוצר שלה מספק. דגשים נוספים צריכים להינתן בהקשר לסיכונים המרכזיים אליהם חשופה החברה וכן מהם מקורות המימון והמצב הפיננסי של החברה.

לעומת זאת, בחברות המוצר או השירות, נוסף לתיאור ברור של המוצר ושל המודל העסקי הדגש צריך להיות גם על לקוחות החברה, תיאור הסביבה הכלכלית, המתחרים של החברה, פוטנציאל הגידול שלה והחדירה שלה לשוק, שיתופי פעולה אסטרטגיים, ספקי החברה, צבר ההזמנות שלה וכן יכולת הייצור. גילוי נוסף חשוב הינו הקניין הרוחני של החברה, פטנטים, סימני מסחר, הרישיונות ויכולת ההגנה עליהם.

קיימת חשיבות לתת גילוי ברור לגבי סבבי גיוס קודמים - באילו מחירים ובאילו מועדים התבצע סבבי גיוס קודמים, וכן מה השווי שנגזר לחברה במסגרתם. **כאשר קיים פער משמעותי שעולה על 10% אחוזים בין השווי הנגזר מסבבי הגיוס הקודמים לבין השווי לפיו החברה מתכוונת להנפיק אזי החברות נדרשות להבליט עניין זה על גבי כריכת התשקיף.**

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים האחד עשר של רשות ניירות ערך (2021) (המשך)

גילוי ענפי בתחום האנרגיה המתחדשת

תחום זה הינו חדש יחסית בשוק ההון הישראלי והוא נמצא במגמת צמיחה. תחום זה, בישראל, כולל בתוכו מאפיינים ייחודיים ביחס למקובל בעולם. חברות שפועלות גם בישראל וגם בחו"ל עוסקות גם בהיבטים של ייזום פרויקטים, כלומר הקמה ופיתוח של מערכת האנרגיה וכן תפעול של מערכת האנרגיה לאחר סיום הקמתה ומכירה של התפוקות המופקות ממנה. היות והתחום הפך למהותי וקיימת חוסר אחידות בין המדווחים השונים, הרשות הגיעה למסקנה שנדרשת הסדרה של הגילוי גם בתחום זה.

עיקר ההסדרה צפויה להתייחס לשרשרת שלבי הפעילות השונים, החל משלב הייזום הרישוי והפיתוח, לאחר מכן שלב ההקמה ועד לשלב התפעול.

במסגרת כל שלב יידרש המידע הפיננסי שרלוונטי לגביו כגון ההכנסות הצפויות, ה- EBITDA, ה- FFO, עלות ההקמה צפויה, הון שהושקע ועוד. במילים אחרות, המטרה הינה להסדיר את הגילוי הרלוונטי שישקף למשקיעים את הסיכונים השונים ביחס לכל אחד מהשלבים בהם מצוי התאגיד ואת רמת הוודאות הנדרשת ביחס לכל שלב.

חברות נכסים פיננסיים

נושא אחרון שהועלה היה סוגיות ופניות של חברות לרשות בקשר לקרנות הון סיכון (חברות נכסים פיננסיים).

מספר שאלות שהועלו בהקשר זה -

▪ מהו הגילוי הנדרש ביחס לחברות המטרה וכיצד קובעים מהי השקעה **בחברת מטרה מהותית?**

▪ כיצד מתגברים על קשיים בהשגת מידע אודות חברות המטרה, במיוחד במצבים בהם יש לתאגיד אחזקות הון בשיעורים נמוכים והיעדר ייצוג בדירקטוריון של חברות המטרה?

לאחר מתן מענה לשאלות אלו, הרשות מחדדת כי יש לבחון את היקף הגילוי הענפי לחברות נכסים פיננסיים, וההיקף ייגזר בהתאם למידת המהותיות של הפעילות המוחזקת לתאגיד.

לסיכום, גילוי ענפי מובנה ומוסדר נועד לספק למשקיעים כלים טובים יותר לניתוח הפעילות, להבנת הסיכונים וכן לתמחור שווי החברות תוך שימת דגש על תאגידים הפועלים בסביבת סיכון כמו בענפים שצוינו לעיל.

6. יוצאים משליטה - מגמת הגידול בחברות ללא שליטה

הרשות מציינת כי היא רואה מגמת גידול בחברות ללא גרעון שליטה וכי עולות מכך סוגיות מאתגרות ומורכבות לא פחות ממה שהוכר בעבר.

בחברות כאמור קיימים שני נושאים מרכזיים שמעניינים את הרשות, הנושא הראשון - נושא הדירקטוריון והנושא השני - כל מה שקשור למעורבות של בעלי מניות קטנים מהציבור ובעיקר מצידם של הגופים המוסדיים.

הרשות ציינה כי בימים אלה סגל הרשות פועל יחד עם משרד המשפטים לקדם תיקון חקיקה שיריד את רף השליטה הקבוע בחוק החברות מ-50% ל-25%. כך, כל מי שמחזיק בשיעור החזקה הגבוה מ-25% מאמצעי השליטה בתאגיד יוגדר כחזקה כבעל שליטה. המהלך זה נועד ליצור וודאות רגולטורית בעיקר בגלל המורכבויות העולות מחברות ללא גרעין בשליטה.

נספח - חוזר מקצועי בנושא כנס התאגידים האחד עשר של רשות ניירות ערך (2021) (המשך)

נושא ראשון - דירקטוריון

דירקטוריון בחברה ללא גרעין שליטה הינו יותר עצמאי, חזק וחופשי לקבל החלטות, היות ואין בעל שליטה שיתווה אחרת. הכוח הזה מחייב את הרשות לוודא שמי שיושב בדירקטוריון הוא אכן מקצועי במידה מספקת, איכותי וכשיר על מנת להוביל דירקטוריון של חברה ציבורית.

במסגרת אותו תיקון חקיקה שפורט לעיל, הרשות מתכננת להסדיר כחובה שאופן המינוי של הדירקטוריון בחברות ללא גרעין שליטה יהיה באמצעות **ועדות מינויים בלתי תלויות** כפי שנהוג במדינות רבות בעולם.

על רקע נושא זה הרשות פרסמה השנה את עמדת סגל 101-25: הגילוי הנדרש במסגרת דוח זימון אסיפה שעל סדר יומה מינוי דירקטורים, שבמסגרתה הועלתה קריאה לחברות ובפרט לחברות ללא גרעין שליטה, לשים דגש על כל מה שקשור להליכי המינוי והגילוי שניתן למועמדים בדוחות זימון אסיפה. לקישור לעמדת הסגל **לחץ/י כאן**.

לעמדת הרשות, ההליך אשר נכון שיתבצע בחברות ללא גרעין שליטה הוא שהדירקטורים יעמדו מחדש בכל שנה לבחירה על מנת שיהיה פיקוח נאות יותר מצידם של בעלי המניות.

נושא שני - מעורבות בעלי מניות קטנים מהציבור ובעיקר של הגופים המוסדיים

בחברות ללא גרעין שליטה, יש יותר מקום להשפעה של בעלי המניות לפיכך הרשות מעודדת מעורבות של בעלי מניות קטנים מהציבור ובעיקר של הגופים המוסדיים. יחד עם זאת, נדרש צריך לדעת כיצד לנהל את הממשקים הללו בצורה מסודרת. כדי לייצר ממשק נוח, החברות בחו"ל נוהגות לפרסם מדיניות Engagement היות והסדרת אותו ממשק עם בעלי המניות תורם גם למשקיעים וגם לחברה. בישראל אין חובת פרסום מדיניות כזו וכמעט ואין חברות שבוחרות וולונטרית לפרסם מדיניות כאמור.

על רקע נושא זה פרסמה הרשות את עמדת סגל 101-24: הקשר ("Engagement") בין תאגיד מדווח לבין המשקיעים בניירות הערך שלו הקוראת לחברות לקיים ממשקים יעילים יותר עם בעלי המניות ולפרסם מדיניות Engagement. לקישור לעמדת הסגל **לחץ/י כאן**.

לקישור באתר הרשות לניירות ערך להרצאות השונות שהועברו במסגרת הכנס לחץ/י כאן.

<http://www.grantthornton.co.il>

Fahn Kanne & Co. Grant Thornton Israel is a member firm of Grant Thornton International Ltd.

Grant Thornton is one of the world's leading organisations of independent assurance, tax and advisory firms. These firms help dynamic organisations unlock their potential for growth by providing meaningful, forward looking advice. Proactive teams, led by approachable partners in these firms, use insights, experience and instinct to understand complex issues for privately owned, publicly listed and public sector clients and help them to find solutions. More than 35,000 Grant Thornton people, across over 100 countries, are focused on making a difference to clients, colleagues and the communities in which we live and work.